Рекс Стаут

ДЗВІНОК У ДВЕРІ

Роман

З англійської переклав Олекса Логвиненко

1

Свою розповідь я почну з опису того, що, безперечно, відіграло в нашій історії вирішальну роль. Це був рожевий аркушик паперу завдовжки сім і завширшки три дюйми, де зазначалося, що Перший міський національний банк повинен виплатити Ніро Вулфу сто тисяч доларів нуль-нуль центів. Підпис: Речел Бранер. Аркушик лежав на письмовому столі Вулфа, куди його поклала місіс Бранер. Зробивши це, вона знову сіла в червоне шкіряне крісло.

Місіс Бранер приїхала до нас одразу по шостій і сиділа вже з півгодини. Її секретарка попросила по телефону прийняти свою пані всього три години тому, і хоч для наведення довідок часу залишалося обмаль, проте цілком досить, аби дещо з'ясувати про вдову, якій перейшла у спадщину вся маєтність Ллойда Бранера. Щонайменше вісім будинків з кількох десятків, що дісталися місіс Бранер, мали понад тринадцять поверхів, а одного з них навіть було видно з усіх кінців міста – з півночі, півдня, заходу і сходу. Звичайно, про все це можна було довідатись і в Лона Коуена, зателефонувавши до "Газетт" і спитавши, чи є в редакції які-небудь матеріали про таких собі Бранерів. Однак я подзвонив іншим людям – віце-президентові нашого банку та адвокатові Натаніелу Паркеру. Але не дізнався нічого, хіба що віце-президент почав був:

– О, була одна потішна історія… – І затнувся.

Я перепитав, що ж то за історія. Віце-президент помовчав.

– Та так, нічого особливого, – нарешті озвався він. – Просто містер Ебернеті, наш президент, одержав від тієї жінки книжку…

– Яку книжку?

– Та… Я забув. Даруйте мені, містере Гудвін, але зараз я дуже заклопотаний.

Отож коли місіс Бранер подзвонила у двері нашого старого, потемнілого цегляного будинку на Тридцять п'ятій західній вулиці, а я відчинив і провів її до кабінету, мені було відомо тільки те, що вона надіслала президентові банку якусь книжку. Місіс Бранер сіла в червоне шкіряне крісло, а я поклав на кушетку її соболине хутро, – воно коштувало не дешевше від того, за яке один мій приятель віддав вісімнадцять тисяч доларів, – і, сівши до свого письмового столу, почав розглядати гостю. Вона була надто низенька, надто повна й надто кругловида, щоб називатися елегантною, навіть коли її теракотова вовняна сукня була від самого Діора. Зате про темно-карі очі місіс Бранер, які вона не зводила з Вулфа, коли запитувала, чи треба їй розповідати про себе, нічого поганого сказати по можна було.

Вулф розглядав її без особливого захвату. Річ у тім, що новий рік тільки-тільки почавсь, а тут начебто вже доводилось братися до роботи. У листопаді – грудні він звичайно підмовлявся від справ, бо на той час набігав такий податок, що на його оплату йшло мало не три чверті прибутків. Та на початку року все було інакше, а сьогодні лише п'яте січня, і в

цієї жінки грошей хоч греблю гати. Саме це Вулфові й не подобалось.

– Містер Гудвін вас назвав, – холодно відповів він. – А газети, я читаю.

Місіс Бранер кивнула головою.

– Знаю. Я теж про вас багато знаю, того й прийшла сюди. Я хочу, щоб ви зробили те, що, мабуть, несила зробити нікому іншому. Ви, звісно, читаєте не тільки газети. Нам доводилось читати книжку під назвою "ФБР, якого не знає ніхто"?

– Так.

– Тоді вам зайве розповідати про неї. Книжка справила на вас враження?

– Так.

– Вигідне?

– Так.

– О господи, а ви не дуже балакучий!

– Я відповідаю на ваші запитання, мадам.

– Та бачу. Я теж умію бути небалакучою. На мене книжка справила глибоке враження. Таке глибоке, що я придбала десять тисяч примірників і розіслала їх по всій країні.

– Он як?! – Вулф ледь помітно звів брову.

– Атож. Я послала книжку міністрам, членам Верховного суду, губернаторам усіх штатів, усім сенаторам і членам палати представників, депутатам законодавчих зборів, видавцям, редакторам газет і журналів, власникам фірм і банків, президентам радіомовних компаній, теле— і радіокоментаторам, районним прокурорам, діячам освіти й іншим людям… О, навіть поліційному начальству! Пояснити, навіщо я де зробила?

– Мені не треба.

Темно-карі очі зблиснули.

– Мені не подобається ваш тон. Я прийшла просити вас про послугу і ладна заплатити стільки, скільки ви скажете, навіть більше – скільки завгодно. Та немає рації розмовляти далі, коли… Ви сказали, що книжка справила на вас вигідне враження. Чи означає це, що ви поділяєте думку автора про ФБР?

– З певними застереженнями – так.

– І про Едгара Гувера?

– Так.

– Тоді ви не здивуєтесь, коли я скажу, що за мною день і ніч стежать. Я скрізь помічаю за собою "хвоста" – здається, це так називається? Те саме і з моїм сином, дочкою, секретаркою та братом. Всі мої телефонні розмови підслуховуються, такої самої думки про свій телефон і син – він одружений і живе окремо. Кількох службовців "Корпорації Бранера" викликали на допит. Корпорація займає два поверхи "Будинку Бранера", і в ній працює понад сто чоловік. Це вас дивує?

– Ні, – буркнув Вулф. – Книжку ви розсилали з листами?

– Без листів, але зі своїми візитками, на яких я писала кілька слів.

– Тоді вам якраз і не варто дивуватись.

– А я здивована. Була здивована. Адже я не конгресмен і не якийсь там видавець, радіокоментатор чи університетський професор, що потерпає за своє місце. Невже той психопат, що страждає манією величі, гадає, нібито може завдати мені шкоди?

– Пхе! Він уже завдає вам шкоди!

– Анітрохи. Він просто мене дратує. А тепер заповзялися допитувати ще й моїх компаньйонів та особистих друзів – певна річ, не відверто, а під усякими пристойними приводами. Це почалося тижнів зо два тому. А телефон підслуховують уже днів десять. Мої адвокати кажуть, що тут, мабуть, нічим не зарадиш, проте вони все ж таки взялися до цієї справи. І хоч їхня юридична контора одна з найбільших і найкращих у Нью-Йорку, але й вони бояться ФБР! Вони не схвалюють мого вчинку. Кажуть, розсилати книжки було з мого боку нерозважливо – це, мовляв, донкіхотство. Та мені байдуже, що вони кажуть. Прочитавши книжку, я страшенно розлютилася. Подзвонила у видавництво, і звідти прислали до мене чоловіка. Він розповів, що вони не продали й двадцяти тисяч примірників. І це в країні, де майже двісті мільйонів населення, а з них двадцять шість мільйонів голосували за Голдуотера! Спершу я вирішила оплатити кілька рекламних оголошень у газетах, але потім подумала, що краще буде розіслати книжки самій, і закупила їх зі сорокапроцентною знижкою. – Місіс Бранер уп'ялася пальцями в бильця крісла. – А тепер ось він

дратує мене, і я хочу, щоб він облишив за мною стежити. Я хочу, щоб ви примусили його це зробити. Вулф похитав головою:

– Безглуздя.

Місіс Бранер узяла зі столика поруч свою коричневу шкіряну сумочку, відкрила її, дістала чекову книжку та ручку, неквапом розгорнула на столику книжку і так само не поспішаючи, методично заповнила спершу корінець, а тоді бланк чека. Потім вирвала чек, підвелася, поклала його на стіл перед Вулфом і повернулась до крісла.

– Тут п'ятдесят тисяч доларів, – промовила вона. – Це тільки аванс. Я вже сказала, що не спинюся ні перед якою сумою.

Вулф на чек навіть не глянув.

– Мадам, – озвався він, – я не чудодій і не кретин. Якщо за вами стежать, то тепер уже відомо, що ви прийшли сюди, і ясно, що прийшли ви найняти мене. Мабуть, вони вже прислали шпига взяти під нагляд і цей будинок. А коли й ні, то вони почнуть стежити відразу, як тільки зрозуміють, що я виявився віслюком і взявся за цю справу. – Вулф повернув до мене голову: – Арчі, скільки агентів має ФБР у Нью-Йорку?

– О-о… – Я підібгав губи. – Не знаю напевно, але мабуть, сотні дві. Їх то більше, то менше.

Вулф повернувся знов до місіс Бранер.

– А в мене один – містер Гудвін. Сам я у справах з дому ніколи не виходжу. Це було б…

– У вас є ще Саул Пензер, Фред Деркін, Оррі Кетер…

Іншим разом перелік цих імен дійняв би Вулфа до живого, але не тепер.

– Я не маю права просити цих людей іти на такий ризик, – відказав він. – Не думаю, що й містер Гудвін стане ризикувати. Так чи так, все це безглузда і марна затія. Ось ви кажете: "Примусити його"… Отже, ви хочете, щоб я примусив ФБР перестати за вами стежити?

– Так.

– Яким чином?

– Не знаю.

– І я не знаю. – Вулф похитав головою. – Ні, мадам. Ви самі накликали на себе лихо, от його й маєте. Я не хочу сказати, що не схвалюю вашої акції з книжкою, однак поділяю думку адвокатів: це донкіхотство. Дон Кіхот мужньо терпів свої злигодні, тепер це судилося вам. Вони не стежитимуть за вами довіку, адже ви самі сказали, що ви – не конгресмен і не якийсь там дрібний службовець, який боїться втратити роботу. Але книжок більше не розсилайте.

Місіс Бранер сиділа, покусуючи губи.

– А я думала, що ви нікого й нічого не боїтесь.

– Боюсь? Я намагаюся не робити дурниць, а це ще не означає, що я боюся.

– Я вже сказала, що цього доручення не виконає ніхто, крім вас.

– Тоді ваше становище складне.

Гостя знову відкрила сумочку, дістала чекову книжку та ручку й, заповнивши другий бланк – і цього разу спочатку корінець, – підійшла до столу Вулфа. Потім узяла перший чек, поклала замість нього новий і вернулася до крісла.

– Ці сто тисяч доларів, – промовила вона, – тільки аванс. Усі витрати я оплачуватиму окремо. Якщо вам пощастить виконати моє доручення, то, крім авансу, одержите гонорар, і його розмір ви назвете самі. А не пощастить – ці сто тисяч однаково залишаться вам.

Вулф потягся рукою по чек, уважно його розглянув, тоді поклав назад і, відкинувшись на спинку крісла, заплющив очі. Знаючи його, я здогадувався, про що він міркує. Ні, не про доручення цієї жінки – адже він уже сказав, що воно безглузде. Вулф думав про ту привабливу обставину, що, маючи п'ятого січня ці сто тисяч доларів у кишені, йому не доведеться брати роботу не тільки до кінця зими, а й навесні і навіть улітку. Можна буде перечитати сотні книжок і розвести тисячі орхідей! Не життя, а рай. Кутики рота в нього скривилися – як на Вулфа, то це означало широку усмішку. Він розкошував. Що ж, півхвилини на такі розкоші можна згаяти, зрештою, чоловік має право помріяти; та коли минула ціла хвилина, я гучно кахикнув.

Вулф розплющив очі й випростався в кріслі:

– Ви маєте пропозиції, Арчі?

Отже, його вже спокусив обіцяний гонорар! Може, навіть усупереч здоровому глузду він вплутається в таку ризиковану справу. Щоб цього не сталося, треба насамперед позбутись нашої гості – і якнайшвидше.

– Не так зопалу, – озвався я. – Пропозицій нема, але є зауваження. Ви сказали: якщо за місіс Бранер стежать, то "хвіст" прийшов і сюди. Але ж коли вже вони підслуховують її телефонні розмови, то навіщо їм завдавати собі клопоту й вистежувати місіс Бранер тут? Адже вони чули, як її секретарка домовлялася про цю зустріч.

Вулф насупив брови:

– Отже, за моїм будинком уже стежать.

– Не виключено. Однак може бути, що справа стоїть не так уже й погано, як гадає місіс Бранер. Звісно, місіс Бранер ні до чого перебільшувати зумисне, проте…

– Я нічого не перебільшую! – урвала мене гостя.

– Звичайно, ні, – кивнув я головою в її бік і знову звернувся до Вулфа: – Проте люди, які не звикли, щоб їх дратували, легко піддаються роздратуванню. А чи вони справді стежать, ми можемо перевірити зараз же. – Я повернувся до гості: – Ви приїхали в таксі, місіс Бранер?

– Ні, власною машиною. Шофер чекає мене перед будинком.

– Чудово. Я проведу вас до машини і, коли ви поїдете, подивлюся, що буде. – Я підвівся. – Містер Вулф повідомить вас про своє рішення завтра.

І я рушив до кушетки по її соболі.

Мої хитрощі вдалися. Щоправда, нашій гості вони не сподобались – адже місіс Бранер приїхала найняти Ніро Вулфа. Вона просиділа ще хвилин п'ять, намагаючись умовити детектива, та скоро зрозуміла, що тільки дратує його, і підвівшись, дозволила себе вдягти. Місіс Бранер була дуже невдоволена Вулфом. Знаючи, що господар не любить ручкатися, вона не стала прощатися з ним за руку, але коли я провів її на ґанок, міцно потисла мені долоню, гадаючи, мабуть, що я можу вплинути на рішення Вулфа, З семи східців ґанку кілька обмерзли кригою, і я, підтримуючи гостю за лікоть, допоміг їй зійти на тротуар. Там, біля відчинених дверцят машини, її вже чекав шофер. Перше ніж сісти в машину, місіс Бранер глянула на мене своїми темно-карими очима іі сказала:

– Дякую, містере Гудвін. Певна річ, ви теж одержите чек.

Шофер навіть не намагався допомогти їй – видно, місіс Бранер воліла сідати в машину сама. Отже, вона не була однією з тих удовиць у літах, які люблять, коли їх підхоплюють під руки кремезні чоловіки. Тільки-но місіс Бранер вмостилася, шофер причинив дверцята, сів за кермо й рушив. Не проїхали вони й тридцяти ярдів у бік Дев'ятої авеню, як машина, що стояла поблизу з погашеними фарами, враз захурчала й ковзнула з уже ввімкнутим світлом повз мене. Спереду сиділо двоє. Я стояв на холодному січневому вітрі доти, доки машини завернули на Десяту авеню. В цьому було навіть щось комічне, і я, ступаючи східцями нагору, стиха посміювався. Однак, перше ніж зайти до кабінету, я прибрав серйозного вигляду.

Вулф сидів із заплющеними очима, відкинувшись назад, але губи його були міцно стулені – ані тобі натяку на усмішку. Коли я підійшов до його столу, він ледь-ледь розплющив очі. Я взяв чек і почав його розглядати. В житті я бачив чеки на різні

суми, але на таку кругленьку зі стількома нулями – сто тисяч! – ніколи. Я випустив чек на стіл, підійшов до свого столу, сів, нашкрябав у записнику номер машини шпигів, присунув до себе телефон і набрав номер одного службовця муніципалітету, якому колись неабияк прислужився. Занотувавши номер машини, той сказав, що доведеться почекати з півгодини, а я відповів, що чекатиму затамувавши дух.

Коли я поклав трубку, Вулф промовив:

– Жіночі теревені?

Я скоса глянув на нього:

– Ні, сер. Їй справді загрожує небезпека. Біля будинку її ждали в машині два шпиги. Як тільки вона сіла у свій "роллс-ройс", вони ввімкнули фари, а коли її машина завертала на Десяту авеню, вони мало не дістали її переднім бампером. Стежать неприховано, але шпиги аж надто стараються. Якщо "роллс-ройс" раптово загальмує, вони вженуться в нього. Так, місіс Бранер загрожує небезпека.

– Гм, – гмукнув Вулф.

– Так, сер. Я згоден. Вся річ тільки в тому, хто вони. Якщо це приватні особи, то можна буде підлататися на ці сто тисяч. Ну, а якщо це справді люди Гувера, тоді їй доведеться, як ви й сказали, терпіти свої злигодні далі. Десь за годину ми знатимемо це напевне.

Вулф кинув погляд на годинник. За дванадцять сьома. Він подивився на мене.

– Містер Коуен у себе?

– Мабуть. Звичайно він іде з роботи близько сьомої.

– Запросіть його повечеряти з нами.

Це був хитрий хід. Якби я сказав йому, що в цьому запрошенні нема ніякого сенсу, оскільки саме доручення місіс Бранер безглузде, Вулф відповів би, що я, звичайно, розумію, як важливо нам підтримувати добрі взаємини з містером Коуеном, – а це було справді так, – і що він, Вулф, не бачився з чоловіком уже понад рік, і це теж була правда.

Я крутнув крісло, взяв трубку й набрав номер.

2

О дев'ятій ми повернулися до кабінету. Лон умостився в червоному шкіряному кріслі, а ми з Вулфом кожен за своїм столом. Фріц подавав каву й коньяк. Півтори години в їдальні за креветками в підливі з червоного перцю, яловичиною, тушкованою в червоному вині, кабачками у сметані з дрібно шаткованим кропом та авокадо з настурціями й чорними волоськими горіхами – і до всього цього келих доброго "лідеркранца", – минули досить приємно. Розмова точилася про становище в країні, особливості жіночого мислення, про те, як готувати устриці, про структурну лінгвістику й ціни на книжки. Пожвавішала розмова аж тоді, коли ми заговорили про склад жіночого розуму, Лон завів цю балачку зумисне, щоб трохи подражнити Вулфа. Лон надпив коньяк і глянув на свій годинник.

– Якщо ви не проти, – сказав він, – то перейдімо до справи. О десятій я маю бути в одному місці. Я знаю, що ви не

сподіваєтесь від мене плати за вечерю. Але знаю і те, що в звичайних випадках, коли вам щось від мене потрібно, Арчі просто питає по телефону чи приходить сам. Отже, цього разу йдеться про щось особливе. Бо коли частують таким коньяком, сталося, мабуть, щось просто неймовірне.

Вулф узяв зі столу вузенький аркушик паперу, похмуро перебіг його очима й кинув назад. Той аркушик я поклав йому на стіл півгодини тому. Коли ми вечеряли, подзвонив службовець муніципалітету й повідомив потрібні мені дані. Перше ніж повернутися до їдальні, я вирвав аркушик із записника, вивів на ньому "ФБР" і поклав на стіл Вулфа. Це повідомлення мені зовсім не додало апетиту. Якби виявилось, що місіс Бранер щодо "хвоста" помилилася, то наші шанси, – зокрема й на ласий шматочок у вигляді чека на моє ім'я, неймовірно зросли б.

Вулф сьорбнув кави, поставив чашку й сказав до Лона:

– У мене є ще чотирнадцять пляшок.

– Боже мій! – вигукнув Лон і понюхав коньяк.

Коуен був чоловік досить дивний. Гладенько зачесане назад волосся, невеличке, туго обтягнене шкірою личко, – його вигляд особливої уваги не привертав. І все ж таки скрізь, хоч би що він робив, Лон здавався на місці – чи то в своєму кабінеті на двадцять першому поверсі будинку "Газетт", через двоє дверей від кабінету видавця в самому кутку, чи на танцях у "Фламінго" з якоюсь дівулею, чи за столом у квартирі Саула Пензера, де ми грали в покер. Або в кабінеті Вулфа, коли він утішався ароматом коньяку п'ятдесятирічної витримки.

Лон пригубив коньяк.

– Просіть усе що завгодно, – промовив він, – Я цілком до ваших послуг.

– Власне кажучи, – промовив Вулф, – не сталося нічого особливого. І тим більше, певна річ, неймовірного. По-перше, запитання: чи вам відомо про якийсь зв'язок, хан навіть далекий, між місіс Бранер і Федеральним бюро розслідувань?

– Ну звісно, відомо. Та й кому про це невідомо! Вона розіслала сотням людей книжку Фреда Кука, серед них і нашому видавцеві та редакторові. Така увага з її боку – доказ того, що людина посідає в суспільстві високе становище. Хай йому грець, мені книжки вона не надіслала! А вам?

– Мені теж. Я сам купив. А ви не знаєте, чи вжило Федеральне бюро якихось заходів, щоб помститися місіс Бранер? Наша розмова суто приватна і конфіденційна.

Лон усміхнувся:

– Всі заходи ФБР, певно, теж мають суто приватний і конфіденційний характер. Вам слід поцікавитись про них у самого Дж. Едгара Гувера. Чи, може, ви вже щось знаєте?

– Знаємо.

Підборіддя в Лона рвучко скинулося вгору.

– Дідька лисого ви знаєте! Одначе в такому разі про це мають знати й люди, які платять Гуверові гроші.

Вулф кивнув головою:

– Ви, звісно, виступатимете саме з таких позицій. Ви збираєте інформацію для того, щоб її опублікувати, а я – у своїх особистих інтересах. А зараз я роблю це з тим, щоб вирішити, у чому ж, власне, полягають мої інтереси. Клієнта я поки що не маю, зобов'язань на себе не брав, але відразу хочу внести ясність: навіть якщо я зв'яжу себе зобов'язаннями й візьмуся за справу, то, незалежно від наслідків, мені, очевидно, не пощастить дати вам якоїсь інформації для статті. Звичайно, якщо я матиму можливість, то дам вам відомості, але навряд. Ми перед вами в боргу?

– Ні. Швидше я перед вами в боргу.

– Гаразд. Тоді я цим скористаюся. Чому місіс Бранер вирішила розіслати цю книжку?

– Не знаю. – Лон знову відсьорбнув з чарки і, перше ніж проковтнути коньяк, з насолодою почав перекочувати його в роті. – Либонь, з почуття громадянського обов'язку. Я сам купив п'ять примірників і розіслав людям, які мають її прочитати, хоча, певно, й не мають бажання цього робити. А один мій знайомий розіслав тридцять примірників замість різдвяного подарунка.

– Вам відомі які-небудь особисті причини, з яких місіс Бранер може ставитися вороже до ФБР?

– Ні.

– Може, вам доводилося чути якісь натяки чи здогади?

– Мені не доводилось. Але вам, очевидно, доводилось. Послухайте, містере Вулф, між нами кажучи, хто хоче вас

найняти? Коли б я це знав, то, мабуть, зміг би повідомити вам якийсь факт чи два.

Вулф знов наповнив свою чашку й поставив кавник на місце.

– Може, мене ніхто й не найме, – промовив він. – А якщо хтось і найме, то, найпевніше, ви ніколи не довідаєтесь, хто саме. Що ж до фактів, то я сам знаю, що мені треба. Мені потрібен список усіх справ, над якими останнім часом працювали й досі працюють агенти ФБР у Нью-Йорку та в околицях міста. Ви можете дістати мені такий список?

– Чорта з два! – усміхнувся Лон. – Я саме подумав… Ні, хай йому біс, це неймовірно! Знаєте, я подумав чи, швидше, запитав себе: чи не хоче, бува, Гувер, щоб ви попрацювали на нього в зв'язку з місіс Бранер? Оце б вийшла статейка! Та якщо ви… Хай йому біс! – Він примружив очі. – А може, вам теж кортить виконати громадянський обов'язок?

– Ні. Може, я не візьмуся за це навіть приватно. Я ще думаю, що робити. Ви знаєте, де я можу дістати такий список?

. – Ви його не дістанете. Звичайно, дещо з діяльності ФБР зрештою стає відоме широкій громадськості – як, скажімо, історія з викраденням цінних експонатів у Природничому музеї чи випадок зі зникненням банківської вантажної машини з півмільйоном доларів дрібними купюрами біля церкви на острові Джерсі. Але багато чого для широкої публіки залишається таємницею. Адже ви самі читали ту книжку. Чутки, звісно, всякі ходять, чутки ходять завжди, але публікувати їх не можна. Вони вас цікавлять?

– А чого ж. Особливо, коли йдеться про щось підозріле чи навіть не передбачене законом. Є щось таке?

– Звичайно. А то яка ж рація говорити про те, що не викликає підозри? – Коуен глянув на годинник. – У мене ще двадцять хвилин. Якщо ви наллєте мені ще трішечки коньяку і ми вмовимось, що ця розмова залишиться між нами, і якщо ви справді прагнете того, про що говорите, то я залюбки допоможу. – Він подивився на мене. – Тобі буде потрібен записник, Арчі.

Хвилин через двадцять його чарка була знов порожня, я заповнив п'ять сторінок у записнику, і Лон пішов. Не можу розповідати про все, що було на тих п'ятьох сторінках, бо використали ми з того вельми небагато, до того ж дехто зі згаданих там людей навряд чи належно оцінить мої старання.

Коли я провів Лона й пішов до кабінету, думки мої були заполонені Вулфом, а не тим, що було в записнику. Невже він справді серйозно подумає взятися за цю справу? Ні. Це неможливо. Він просто зволікає час і, звичайно ж, намагається мене подражнити. Вся річ у тім, як я до цього поставлюсь. Він, певно, тільки й жде, щоб я скипів. Отож, переступивши поріг, я рушив до свого столу, вишкірив до Вулфа зуби й зі словами: "Позабавлялися, що й казати!" – вихопив із записника ті п'ять сторінок, розірвав їх навпіл, склав і вже хотів був розірвати ще раз, на четверо, коли Вулф гримнув:

– Стійте!

Я здивовано повів бровою. На Вулфа це було не схоже.

– Даруйте, – мовив я цілком щиро. – Залишите на згадку?

– Та ні. Сідайте. Я сів.

– Може, я чогось не зрозумів?

– Не думаю. З вами таке рідко буває. Гіпотетичне запитання: коли я признаюся, що вирішив прийняти ці сто тисяч доларів, що ви на це скажете?

– Те, що ви вже сказали: безглуздя.

– Це зрозуміло. А ще що?

– Все, що я думаю?

– Так.

– Я б вам порадив продати будинок з усією мізерією і піти до якої-небудь приватної божевільні, оскільки ви явно вижили з розуму. Якщо ви, певна річ, не надумали її обдурити і просто прибрати до кишені ті гроші.

– Ні.

– Тоді ви таки з'їхали з глузду. Ви ж бо самі читали ту книжку. Нам не дадуть навіть підступитися до цієї справи. Адже треба зробити надто багато, щоб нарешті дістати змогу заявити ФБР: "Припиніть!" – і таки добитися цього. А таке понад нашу спромогу. Бо тільки наробити галасу – це нічого не дасть. Ту кляту ватагу треба загнати в глухий кут! Вивести її на чисту воду! Ну гаразд, припустімо, ми візьмемося за справу. Виберемо одну з цих історій, – я постукав пальцем по розірваних аркушах із записника, – і спробуємо щось зробити. І з того самого дня, хоч би коли я вийшов з дому, мені доведеться гаяти весь свій час на те, щоб позбутися "хвостів",

до того ж вельми досвідчених. Кожен, хто буде хоч якось причетний до цієї історії, не оббереться лиха. Наш телефон підслуховуватимуть. Як, зрештою, й інші телефони, наприклад, міс Роуен, Саулів, Фредів, Оррі, – байдуже, помагатимуть вони нам чи пі. І, звісно ж, Паркерів. ФБР, мабуть, зробить спробу підтасувати проти нас факти, а може, обійдеться і без цього. Та коли вже вони сфабрикують фальшиве звинувачення – о, воно вийде в них на славу! – мені доведеться ночувати тут. Вікна та двері, навіть якщо їх узяти на ланцюжки, – для тих людей суща дрібниця. Вони читатимуть усю нашу пошту. Я не перебільшую. До чого саме вдатися з усього цього, для них залежатиме від обставин. Але вони здатні на все. У них такі можливості, така техніка, про яку я навіть ніколи не чув.

Я закинув ногу на ногу й провадив далі:

– Власне, нам не дадуть як слід і почати. Та, скажімо, ми все ж таки почали, намацали ниточку, тягнучи за яку можна розмотати клубочок. О, тут уже ФБР покаже, на що воно здатне! Адже в них шість тисяч добре вимуштруваних агентів, багато з них у своєму ділі вовка з'їли. І триста мільйонів доларів на рік! Мені, либонь, доведеться зазирнути до словника, щоб знайти краще слово, ніж "безглуздя".

Я опустив ногу.

– А окрім того, що ми знаємо про місіс Бранер? Мені не віриться, що її просто "дратують". Б'юсь об заклад, ця жінка на смерть перелякана. Певно, вона має якісь матеріали, які можуть завдати шкоди її імені або імені її сина, чи дочки, чи брата, чи навіть покійного чоловіка, і боїться, що ФБР ці матеріали знайде. Вона добре знає, що так просто ФБР до неї не чіплятиметься, воно шукає чогось такого, що завдасть їй великих прикрощів і цим значно послабить вплив тієї книжки. А щодо ста тисяч доларів, то це для неї так, суща дрібничка.

Я знову закинув ногу на ногу.

– Ось що я вам сказав би.

– Останнє ваше зауваження недоречне, – пробурмотів Вулф.

– А я часто кажу щось недоречне. Це збиває людей з пантелику.

– Ви весь час гойдаєте ногою!

– Це теж збиває з пантелику.

– Пхе! Просто ви ніяк не вгамуєтесь, і це дивно. Я гадав, що добре вас знаю, Арчі, але ця ваша поведінка для мене щось нове.

– Нічого тут нового немає, Просто я маю нюх.

– Це не просто нюх. Це собачий нюх. Ви гойдаєте ногою через те, що підібгали хвоста. По суті, вас треба розуміти так: мені пропонують справу, яка обіцяє найбільший за всю мою практику гонорар, і не обмежують мене у витратах. Проте я змушений відмовитись. Я змушений відмовитись не тому, що справа важка чи, може, навіть безнадійна – мені не раз доводилось братися і за безнадійніші на перший погляд справи, – а тому, що це завдасть кривди одному чоловікові й очолюваному ним закладу і той чоловік помститься. Я відмовляюсь через те, що не смію братися за цю роботу, і радше відступлю перед погрозою, ніж…

– Я цього не казав!

– Але мали на увазі саме це. Ви налякані. Збентежені. І, скажу щиро, не без підстав. Руки і голос багатьох високопоставлених людей тремтять з тих самих причин. Може, цей трепет пойняв би й мене, якби йшлося про те, братися за справу чи відмовитись від неї. Проте я не поверну чека на сто тисяч доларів, бо це б означало, що я злякався того мерзотника. Вчинити так мені не дає почуття власної гідності. Я пропоную вам узяти на невизначений термін відпустку. Оплачувану. Такі витрати я можу собі дозволити.

Я зняв ногу з коліна:

– З сьогоднішнього дня?

– З сьогоднішнього, – різко кинув Вулф.

– Ці записи я зробив своїм власним шифром. Їх передрукувати?

– Не треба. Це вплутає вас у халепу. Я побачуся з містером Коуеном ще раз.

Я заклав руки за голову й подивився на Вулфа:

– А я ще раз кажу: ви з'їхали з глузду. І заперечую, нібито підібгав хвоста. Мені нічого не варто вмити зараз руки й подивитися збоку, як ви візьметеся за справу без мене. Але після того, як ми стільки років проплавали разом, просто гріх кинути вас потопати самого. Якщо я злякаюся вже під час роботи, то скажу вам про це. – Я зібрав пошматовані аркуші. – То їх передрукувати?

– Не треба. Розшифровуватимете лише те, що нам буде потрібно.

– Гаразд. Я маю одну пропозицію. Ви зараз у такому настрої, що, може, схочете розпочати воєнні дії розмовою з клієнткою? Вона залишила нам номер свого телефону, який, звичайно ж, підслуховується. Подзвонити їй? – Подзвоніть.

Я підійшов до телефону й набрав номер.

3

Близько півночі перед сном я зайшов на кухню поглянути, чи не забув Фріц замкнути на засув двері чорного ходу. На плиті я із задоволенням побачив макітерку з тістом для замішаних на кислому молоці гречаників. Так, за наших обставин навіть добре підсмаженої грінки чи листкової булочки на сніданок було б уже мало. Тож у середу вранці я, спускаючись невдовзі по дев'ятій сходами в кухню, знав, що сьогодні мене нагодують як слід. Тільки-но я з'явився на кухні, Фріц підкрутив у плиті газ, я побажав йому доброго ранку й дістав з холодильника склянку апельсинового соку. Вулф, якому Фріц звичайно приносив сніданок до кімнати, вже був в оранжереї під дахом (я чув, як підіймався ліфт), де він щоранку чаклував дві години над своїми орхідеями.

Я підійшов до невеличкого столика під стіною, де я завжди снідав, і спитав Фріца, чи є новини.

– Є, – відповів він. – І ви маєте пояснити мені, що це означає.

– О, невже він не дав тобі ніяких пояснень?

– Ні. Сказав тільки, щоб вікна й двері весь час були зачинені й щоб сам я – і як це розуміти? – "мався на бачності".

– Це означає, що ти повинен бути обережний. Не кажи по телефону нікому нічого такого, чого б ти не хотів прочитати в газетах. А як виходиш із дому, не роби нічого такого, чого б ти не хотів побачити на екрані телевізора. Наприклад, не навідуйся до своїх дівчаток. Тримайся від усього осторонь. Відмовся від усього. Підозрюй усіх незнайомих.

Фріц мовчав, бо, підрум'янюючи на сковороді гречаники, взагалі ніколи не розмовляв. Аж після того, як перші два млинці разом з ковбасою лежали в мене на тарілці і Фріц полив їх зверху маслом, він озвався:

– А я хочу знати, Арчі, й маю на це право! Він сказав, що ви мені все поясните. Bien[1], я вимагаю!

Я взяв виделку.

– Ти ж бо знаєш, що таке ФБР.

– Ще б пак! Містер Гувер!

– От-от, саме це Вулф і має на увазі. За дорученням одного клієнта ми маємо намір дати йому щигля по носі. Справа загалом дрібна, але той містер – людина уразлива і спробує стати нам на заваді. Оце така в загальних рисах суть справи.

– Але ж він… Він – великий чоловік. Хіба ні?

– Ну звісно. Адже ти, гадаю, бачив його на знімках?

– Бачив.

– І якої ти думки про його ніс?

– Негарний. Хоч і не дратує зір, однак широкуватий. Одне слово, не bien fait[2].

– Тоді по ньому таки треба дати щигля. – І я підхопив на виделку шматок ковбаси.

Коли я поснідав і рушив до кабінету, Фріц уже заспокоївся. Отже, з меню все буде гаразд, принаймні сьогодні. Витираючи з столів пилюку, відриваючи з календарів учорашні аркуші, проглядаючи пошту – здебільшого нічого цікавого, – я міркував про те, як здійснити один експеримент. Набравши номер якогось телефону – скажімо, квартири Паркера, – я спробував би взнати, чи підслуховують наш телефон. Цікаво, чи ФБР уже відреагувало на наш дзвінок місіс Бранер? Однак від свого наміру я все ж таки відмовився. Я вирішив суворо додержуватись інструкцій. Виконуючи їх, я дістав із шухляди свого столу записник та ще дещо, відчинив сейф і взяв чек, потім зазирнув на кухню і попередив Фріца, щоб не ждав мене на ленч, зняв у коридорі з вішалки пальто й капелюх і вийшов на вулицю.

Не поспішаючи, я рушив у бік східної частини міста. Помітити за собою "хвоста", навіть досить досвідченого, зовсім не важко, особливо зимового дня, коли дме холодний, поривчастий вітер і перехожих на вулиці зовсім мало. Але тепер ФБР, видно, знало, куди я йду, отож нащо завдавати собі зайвого клопоту?! В банку на Лексінгтон-авеню я із задоволенням помітив, як трохи розширились очі в касира, коли той глянув на мій чек. Це було задоволення, яке відчуває багатій. Вийшовши з банку, я попростував до житлових кварталів міста. Йти треба було милі зо дві, проте годинник показував усього двадцять хвилин на одинадцяту, гуляти я люблю, а якщо за мною і вчепився "хвіст", – що ж, пройтися, подихати свіжим повітрям не завадить і йому.

П'ятиповерховий кам'яний будинок на Сімдесят четвертій вулиці між Медісон-авеню та Парк-авеню був щонайменш удвічі більший за будинок Ніро Вулфа, однак не такий темний. Три східці вели до солідних парадних дверей, але за ними були ще одні, зроблені у вигляді засклених залізних граток. Одягнений у чорне, вузькогубий чоловік відчинив їх тільки після того, як я назвав своє ім'я. Він провів мене через вестибюль до прочинених дверей ліворуч і знаком запросив увійти.

Це був невеликий кабінет – шафи з картотеками, сейф, два письмових столи, полиці, столик із безладно розкиданими паперами. Над столиком на стіні висіла збільшена фотографій "Будинку Бранера". Я швидко окинув очима кімнату і спинив погляд на жіночому обличчі – обличчі, справді вартому уваги. Молода жінка сиділа за одним із письмових столів. Погляд її карих очей зустрівся з моїм.

– Я Арчі Гудвін, – відрекомендувався я.

Вона кивнула головою.

– А я Сара Дакос. Сідайте, містере Гудвін. – Вона взяла трубку, натисла кнопку і сказала комусь по телефону, що я прийшов, тоді поклала трубку й промовила: – Місіс Бранер скоро зійде сюди.

– Ви давно служите в місіс Бранер? – поцікавився я, сідаючи.

Вона всміхнулась і промовчала.

– У мене така робота, – пояснив я і також усміхнувся. Дивлячись на неї, всміхатися було не важко. – То все ж таки, давно?

– Майже три роки. Хочете знати точніше?

– Можливо, потім. Я маю зачекати місіс Бранер?

– Не конче. Вона попередила, що ви будете мене розпитувати.

– Тоді я так і вчиню. Що ви робили раніше?

– Була стенографісткою в "Корпорації Бранера", а потім секретаркою містера Томпсона, віце-президента.

– Ви працювали коли-небудь у державних закладах? Скажімо, у ФБР?

Вона знов усміхнулась:

– Ні. Ніколи. Коли я прийшла в "Корпорацію Бранера", мені було двадцять два роки. Тепер мені двадцять вісім. А ви що – нічого не записуєте?

– У мене все отут. – Я постукав себе пальцем по лобі. – Чому ви гадаєте, що ФБР стежить за вами?

– Я не знаю – ФБР це чи ні. Та, мабуть, таки воно, бо більше нема кому.

– Ви певні, що за вами стежать?

– О, безперечно! Я, правда, не маю звички весь час озиратися чи там що, але роботу я закінчую тут у різний час, виходжу коли раніше, коли пізніше, і по дорозі до автобусної

зупинки за мною щодня слідкує якийсь чоловік, сідає в той самий автобус і виходить там, де й я. Щодня той самий чоловік.

– Це той автобус, що йде по Медісон-авеню?

– Ні, по П'ятій авеню. Я живу у Вілліджі.

– І коли це почалося?

– Напевно не скажу. Вперше я помітила того чоловіка в понеділок після різдва. Він никає тут і вранці, я бачу його й вечорами, коли виходжу на вулицю. Я не знала, що це робиться саме так. Я думала, коли вже за людиною стежать, то намагаються робити це непомітно.

– Це коли як. Іноді навпаки – зумисне роблять так, щоб людина помічала. Це називається "відкрите стеження". Ви можете описати мені того чоловіка?

– Звичайно. Дюймів на шість-вісім вищий від мене, на вигляд йому років тридцять чи трохи більше, вузьке обличчя з квадратним підборіддям, тонкий довгий ніс і вузькі рівні губи. Очі зеленувато-сірі. Він завжди в капелюсі, отож який у нього чуб, я не бачила.

– Ви коли-небудь з ним розмовляли?

– Ні, звичайно.

– Ви зверталися до поліції?

– Ні, адвокат не радить. Адвокат місіс Бранер. Він сказав, що коли це ФБР, то вони завжди можуть прикритися перевіркою на благонадійність.

– Можуть. І так і роблять. До речі, це не ви порадили місіс Бранер розіслати книжку?

Міс Дакос здивовано звела брови. Вони були в неї рівні, як шнурки.

– Ні, звичайно. Я тоді її навіть іще й не читала. Книжку я прочитала потім…

– Після того, як за вами почали стежити?

– Ні, після того, як місіс Бранер вирішила її розіслати.

– Ви не знаєте, хто порадив місіс Бранер це зробити?

– Я не певна, чи їй узагалі це хтось порадив. – Вона всміхнулася. – Я гадаю, в тому, що ви ставите мені такі запитання, немає нічого дивного – адже ви детектив. Але мені здається, про це краще запитати в самої місіс Бранер. Навіть якби я знала, що це їй хтось порадив, то не думаю…

У передпокої почулися кроки, і нарешті з'явилася місіс Бранер. Коли вона ввійшла, я підвівся, те саме зробила й Сара Дакос. Потім я ступив назустріч господині, потис простягнену руку, а коли вона сіла за другий стіл, я поміняв крісло. Вона глянула мимохідь на купу паперів, прикладених прес-пап'є, відсунула їх набік і промовила до мене:

– Я, мабуть, повинна вам подякувати, містере Гудвін. І не просто подякувати.

Я похитав головою:

– Ні, ви нічого не повинні. Однак тепер це не має значення – чек уже оплачено. Хоч я й був проти цього. Але тепер ми взялися за справу, і я вже працюю. – Я дістав з кишені те, що прихопив з шухляди свого столу, й передав місіс Бранер. Це був аркуш паперу, де я надрукував:

"М-ру Ніро Вулфу, 35-та вулиця, Зах., 914, Нью-Йорк, 1.

6 січня 1965 р.

Шановний сер!

На завершення нашої розмови цим листом я уповноважую мас діяти в моїх інтересах у справі, яку ми вчора обговорювали. Я вважаю, що Федеральне бюро розслідувань несе відповідальність за шпигування за мною, моєю сім'єю та моїми знайомими. Причини цього я вам пояснила. Та незалежно від того, хто несе за це відповідальність, я доручаю вам провести розслідування і докласти всіх зусиль, щоб припинити стеження. Незалежно від наслідків вашої роботи, я зобов'язуюсь не вимагати назад виплачених вам як аванс 100 000 доларів. Всі витрати, пов'язані з моєю справою, я оплачуватиму окремо, і якщо ви досягнете бажаних для мене наслідків, я виплачу гонорар, суму якого ви назвете самі.

Речел Бранер".

Вона перечитала листа двічі, спершу нашвидку, потім неквапно й уважно. Нарешті підвела голову.

– Я маю це підписати?

– Так.

– Я не можу. Я ніколи не підписую того, чого не читав мій адвокат.

– Подзвоніть йому і прочитайте по телефону.

– Але ж мій телефон підслуховують!

– Я знаю. Проте коли ФБР стане відомо, що ви дали повну свободу дій Ніро Вулфу, то воно, можливо, трохи вгамується. Так і поясніть своєму адвокатові. Я не кажу, що у ФБР усі ставляться до Вулфа святобливо – для тієї контори взагалі немає нічого святого, однак вони знають про нього чималенько. Кінець кінцем гонорар має визначити він, і ця умова все виправдує. Адже в листі стоїть: "... якщо ви досягнете бажаних для мене наслідків..." Отже, ви самі вирішите, чи досягне Вулф того, що ви хочете. Виходить, зараз ви не підписуєте чека, у якому не проставлено цифри. Адвокат не може не погодитися з цим листом.

Місіс Бранер прочитала листа втретє, потім утупилася своїми темно-карими очима в мене.

– Ні, я не можу цього зробити. Мої адвокати не знають, що я була в Ніро Вулфа. Мого вчинку вони не схвалять. Про це не знає ніхто, крім міс Дакос.

– У такім разі, ми не знаємо, як діяти далі. – Я звів руку. – Послухайте, місіс Бранер. Містер Вулф навряд чи візьметься виконувати ваше доручення, не маючи на руках такого паперу. А що, коли обставини зміняться і вам забагнеться кинути все й залишити його виплутуватись самого? Що, коли ви спробуєте

ухилитися від справи, для якої його найняли, і зажадаєте повернути аванс?

– Я цього не зроблю, містере Гудвін. Я не з полохливих.

– Гаразд. Тоді підпишіть.

Місіс Бранер подивилася на листа, потім на мене, тоді знов на листа і нарешті на міс Дакос.

– Ось що, Саро, – промовила вона, – зніміть копію.

– Копія в мене є, – сказав я і подав їй ще один аркуш.

Господи, вона заходилася читати ще й другий примірник! Видно, добре ж її вимуштрував чоловік чи адвокати після його смерті. Нарешті місіс Бранер узяла зі столу ручку, підписала перший примірник, і я забрав його собі.

– То містер Вулф тому й хотів, щоб ви зайшли до мене сьогодні вранці? – запитала вона.

– Почасти, – кивнув я головою. – Він хотів також, щоб міс Дакос мені розповіла, як за нею стежать, і я про все в неї розпитав. А вчора я бачив за вами "хвоста". Коли ви сіли в свою машину й поїхали, за вами рушила ще одна машина, майже впритул, номер я записав. У машині сиділо двоє чоловіків, з ФБР. Вони намагаються дати вам зрозуміти, що за вами стежать. Тепер ми, певно, не матимемо чого ні запитати у вас, ні сказати вам, доки чогось не станеться. Але все може скоїтися, і нам треба про дещо домовитись. Адже ви читали ту книжку і розумієте, що означає ставити "жучка". Ви не знаєте, чи є в цій кімнаті "жучок"?

– Не знаю. Я, звичайно, думала про це, і ми кілька разів оглянули кімнату. Але я не певна. Адже для цього вони мали б сюди проникнути, правда? Проникнути і щось тут умонтувати?

– Звичайно, якщо електрониики не вигадали чогось нового. Але навряд. Не хочу надавати цьому особливого значення, місіс Бранер, і все ж не думаю, що в цьому будинку можна скрізь розмовляти спокійно, не боячись, що вас підслуховують. Надворі холодно, але трохи подихати свіжим повітрям вам не завадить. Як ви – не проти?

Вона похитала головою.

– Ох, містере Гудвін! І це в моєму власному домі! Гаразд. – Вона підвелася. – Зачекайте на мене тут. Місіс Бранер вийшла. Сара Дакос усміхнулася до мене.

– Але ж вам можна було б зійти нагору, – зауважила вона. – Крізь стіни чи навіть крізь замкову щілину я нічого не почую.

– Невже? – Я оглянув її з голови до п'ят, радий, що для цього випала слушна нагода. Дивитись на неї було вельми приємно. – А може, ви маєте при собі апарати для підслуховування? Є, правда, один спосіб це перевірити. Та він, боюсь, вам не сподобається.

– А звідки ви знаєте, що не сподобається? – знов усміхнулась вона своїми карими очима.

– Я добре знаю людську натуру. Ви належите до людей делікатних. Адже не підійшли ж ви до того чоловіка, що стежить за вами, і не спитали, як його звати й що йому треба.

– Гадаєте, я повинна була це зробити?

– Я так не гадаю. Але ж ви цього й не зробили. Дозвольте поцікавитись: ви танцюєте?

– Іноді.

– Якщо ви потанцюєте зі мною, я знатиму про вас більше. Не хочу цим сказати, що дізнаюся, чи працюєте ви на ФБР. Бо якби воно мало в цьому домі свого агента, йому не треба було б ходити назирці за місіс Бранер та її сім'єю. Єдина причина, чому я…

У дверях з'явилася наша клієнтка. А я навіть не почув її кроків! Це погано. Міс Дакос, певна річ, дівчина приваблива, але ж не настільки, щоб, захопившись розмовою з нею, стати глухим. Отже, висновок напрошується тільки один: я ще не поринув у роботу весь, із головою, а це нікуди не годиться.

Коли я рушив слідом за місіс Бранер через передпокій, зуби в мене були міцно стиснуті. Чоловік у чорному відчинив перед нами ґратчасті двері, вхідні я штовхнув сам, і ми опинилися на колючому січневому вітрі. Ми пішли у східному напрямку, в бік Парк-авеню, і на розі зупинилися.

– Краще поговоримо стоячи, – запропонував я. – По-перше, умовимося про термінову зустріч, якщо буде потреба. Передбачити все наперед годі й думати. Може, нам з містером Вулфом навіть доведеться вибратись із його будинку і десь переховуватись. Коли вам по телефону чи ще якось – байдуже як – повідомлять, що "тарталетки скисли", відразу йдіть до "Черчілль-отелю" і знайдіть чоловіка на ім'я Вільям Коффі. Він там у них домашній детектив, – одне слово, заступає офіцера служби безпеки. Можете робити це відкрито. Він вам або щось перекаже, або передасть. Отже, "тарталетки скисли",

"Черчілль-отель", Вільям Коффі. Запам'ятайте. Нічого не записуйте.

– Гаразд. – Місіс Бранер насупилась. – Гадаю, ви маєте підстави довіряти тому чоловікові?

– Так. Якби ви краще знали містера Вулфа й мене, то про це не питали б. Ви все запам'ятали?

– Так. – Місіс Бранер підняла комір і щільніше загорнулася в хутро – цього разу не соболине, а якесь інше.

– Гаразд. А тепер – як знайти нас, якщо буде потреба повідомити нам щось віч-на-віч. Зайдете в телефонну будку, наберете номер містера Вулфа й, хоч би хто відповів, скажете: "Фідо занедужав". Більш нічого. І повісьте трубку. Зачекайте дві години, а тоді йдіть до Вільяма Коффі. Це, звичайно, на випадок розмови, якої ФБР чути не повинне. Про те, що воно вже зробило чи знає, можна говорити по телефону. Отже, "Фідо занедужав".

Місіс Бранер все ще стояла насуплена.

– Але ж вони знатимуть про Вільяма Коффі після першого ж мого візиту до нього!

– Його послугами ми скористаємося, певно, тільки один раз. Полиште це на мене. По суті, місіс Бранер, тепер ви стоятимете від усього цього осторонь. Ми працюватимемо на вас, а не проти вас чи разом з вами. Може, нам навіть узагалі не треба буде бачитися з вами. Все, про що ми умовились, – тільки про всяк випадок. Але є таке, про що нам треба знати вже тепер. Ви сказали, нібито прийшли до містера Вулфа і дали йому чек на шестизначну суму тільки через те, що вас дратують. Звісно,

ви жінка дуже багата, і все ж повірити вашим словам нелегко. Певно, є щось таке – це неважко припустити, – що стосується вас чи когось із вашої сім'ї, і вам не хотілося б, аби воно випливло на поверхню, і ви боїтеся, що ФБР це розкопає. Якщо так, ми повинні знати – не саму суть справи, а наскільки вона серйозна. Вони що, підкопуються?

Налетів порив вітру, місіс Бранер нахилила голову і згорбилась.

– Ні, – нарешті озвалась жінка, але вітер відніс її голос, і вона повторила гучніше: – Ні.

– Але від них можна, звичайно, сподіватися чого завгодно.

Місіс Бранер пильно подивилася на мене, але колючий вітер змусив її примружитись.

– Не варто говорити про це, містере Гудвін, – мовила вона. – Мабуть, у кожної сім'ї є свої… є щось своє. Я, звісно, не усвідомлювала всього ризику, коли розсилала ту книжку, однак розіслала, і не шкодую про це. Наскільки я знаю, вони ні до чого не докопуються. Поки що ні.

– І це все, що ви хочете сказати?

– Все.

– Гаразд. Якщо захочете розповісти більше, ви знаєте, що треба зробити. То що там скисло?

– Тарталетки.

– Хто занедужав?

– Фідо.

– Як звати того чоловіка?

– Вільям Коффі. "Черчілль-отель".

– Непогано. А тепер вам пора додому, у вас уже почервоніли вуха. Ми з вами, мабуть, іще побачимось, тільки сам бог знає коли.

Місіс Бранер торкнула мене за руку:

– Що ви збираєтесь робити?

– Придивлятися. Ходити. Вивідувати.

Вона хотіла була сказати ще щось, але, видно, передумала, повернулась і попростувала до будинку. Я зачекав, поки вона зникла у дверях, і рушив у західному напрямку. Йдучи вулицею, я не мав особливої потреби роззиратися навкруги, отож поглядав тільки на авто, що стояли край тротуару. Неподалік від Медісон-авеню я побачив машину з двома типами на передніх сидіннях. Я став. Вони, як їх і вчать у Вашінгтоні, вдали, ніби навіть не дивляться на мене. Я ступив кілька кроків назад, дістав записник і занотував номер машини. Коли вони діють відкрито, то чом би й мені не зробити так само? Ті двоє все ще не повертали в мій бік голів, і пішов далі.

Завертаючи на Медісон-авеню, я не завдав собі клопоту перевірити, чи йде за мною "хвіст", бо напередодні ввечері умовився по телефону-автомату з одним знайомим таксистом

на ім'я Ел Голлер. Мій годинник показував одинадцяту годину тридцять п'ять хвилин, отож часу я мав удосталь і дорогою частенько спинявся позазирати у вітрини магазинів.

На розі Шістдесят п'ятої вулиці я зайшов до аптеки-закусочної, сів біля входу й замовив сандвіч із солониною та житнім хлібом і склянку молока. У Вулфа солонини з житнім хлібом ніколи не подають. Впоравшись із цим, я ще попросив шматок яблучного пирога й кави. О дванадцятій двадцять сім, допивши другу чашку кави, я повернувся на обертовому стільчику і став дивитись у вікно. О дванадцятій тридцять одна перед аптекою зупинилося коричнево-жовте таксі, і я рішуче – хоч і не так швидко, як хотілося, бо до дверей поперед мене саме йшла якась жінка, – рушив до виходу. Я випередив жінку, вийшов і сів у машину. Ел виставив знак "зайнято", почепив прапорець, і ми поїхали.

– Сподіваюся, не "фараони"? – спитав через плече Ел.

– Та ні, – відповів я. – Бедуїни на верблюдах. Покрутись трохи по вулицях. Потерпати особливо нема чого, але сьогодні я хочу мати розв'язані руки. – Вибачай, що сяду до тебе спиною.

Я обернувся всім тілом назад і почав стежити за вулицею. Через десять хвилин і шість поворотів я переконався, що "хвоста" нема, отож звелів Елові їхати на ріг Першої авеню і Тридцять шостої вулиці. Там я заплатив йому десятку і сказав, щоб через двадцять хвилин, якщо я не повернуся, він їхав собі геть. Звичайно, йому вистачило б і п'ятірки, але наша клієнтка від цього не збідніє, а нам Ел іще, мабуть, стане в пригоді. І не раз! Я пройшов півтора квартали і завернув до будинку, якого три роки тому тут іще не було, поглянув на покажчик у вестибюлі й, вичитавши, що фірма "Еверс Електронік

Інкорпорейтід" міститься на дев'ятому поверсі, ввійшов до ліфта.

Фірма займала цілий поверх. У приймальні одразу ж біля ліфта стояв стіл секретаря, а за ним замість дівчини, як звичайно, сидів широкоплечий здоровило з квадратним підборіддям і непривітним поглядом. Я підійшов до нього й сказав:

– Будь ласка, повідомте про мене містерові Андріану Еверсу. Мене звуть Арчі Гудвін.

Здоровило цьому не повірив. Та він, мабуть, не повірив би навіть тоді, якби я був сказав, що сьогодні шосте січня.

– Ви з ним умовлялися? – спитав секретар.

– Ні. Я працюю в Ніро Вулфа, приватного детектива. У мене є деяка інформація, що може зацікавити містера Еверса.

Здоровило знов не повірив.

– Ви сказали, у Ніро Вулфа?

– Саме так. Заприсягтися на біблії?

Не виказуючи ніяких емоцій, здоровило взяв трубку, сказав по телефону кілька слів, вислухав відповідь і, поклавши трубку, промовив:

– Заждіть тут.

Після цього він підвів голову і втупився в мене поглядом – видно, прикидав, чи важко буде зі мною впоратись. Щоб показати свою байдужість, я відвернувся і став розглядати фотографію на стіні – незграбна триповерхова будівля з написом: "Електронний завод Еверса в Дейтоні". Я вже майже закінчив лічити вікна заводу, коли двері відчинились і з'явилася жінка. Вона назвала моє ім'я і сказала йти за нею. Ми перетнули вестибюль, завернули в коридор і підійшли до дверей з табличкою: "Містер Еверс". Жінка розчинила переді мною двері, і я ввійшов, а вона залишилася за порогом.

Еверс сидів за письмовим столом, що стояв між двома вікнами, і жував сандвіч. Я ступив два кроки, зупинився її вигукнув:

– О, даруйте, але я зовсім не хотів перебити вам ленч!

Не перестаючи жувати, вік почав розглядати мене крізь окуляри без оправи. Еверс мав невеличке пещене лице – з тих, що й не запам'ятаєш, поки не докладеш зусиль. Проковтнувши, він надпив каву з паперової склянки і сказав:

– Мені завжди хто-небудь перебиває. Що ви там сказали про Ніро Вулфа та інформацію? Яку інформацію ви маєте на увазі? – Він знов відкусив сандвіч з білим хлібом.

Я підійшов до крісла біля столу й сів.

– Може, ви вже її й маєте. Це пов'язано з урядовим замовленням…

Еверс пережував, проковтнув і спитав:

– А Ніро Вулф що – виконує замовлення уряду?

– Ні, він виконує замовлення однієї приватної особи. Його клієнта цікавить той факт, що після перевірки політичної благонадійності одного з ваших службовців уряд анулював чи незабаром анулює замовлення вашій фірмі. Певна річ, таким фактом може зацікавитися й громадськість, і…

– Хто цей клієнт?

– Я не можу його назвати. Справа конфіденційна, і…

– Це людина, зв'язана з нашою фірмою?

– Ні. В жодному разі. Як я вже сказав, містере Еверс, справа тут стосується громадських інтересів, і ви розумієте чому. Коли під приводом перевірки громадян на політичну благонадійність порушуються їхні особисті й майнові права, то справа перестав бути приватною. Клієнта містера Вулфа турбує саме цей бік питання. Все, що ви мені повідомите, матиме суто конфіденційний характер і буде використано лише з вашої згоди. Звичайно, ви не бажаєте втрачати контракту – як ми знаємо, досить солідного, – однак як громадянин не станете миритися з таким беззаконням. На думку клієнта містера Вулфа, в цьому й полягає суть питання..

Еверс відклав сандвіч і втупився в мене очима.

– Ви сказали, що маєте якусь інформацію. Що це за інформація?

– Бачте, ми гадали, що ви, можливо, ще не знаєте про анулювання контракту.

– Про це знають сотні людей. Що ще?

– Очевидно, причиною анулювання було те, що під час перевірки політичної благонадійності віце-президента вашої фірми стали відомі деякі факти з його особистого життя. У зв'язку з цим постає двоє запитань: наскільки вірогідні ці так звані "факти" і як вони впливають на благонадійність віце-президента й вашої фірми? Може, з ним чи з вами вчинили несправедливо?

– Що ще?

– Все. Гадаю, досить і цього, містере Еверс. Якщо ви не бажаєте розмовляти про це зі мною, поговоріть з самим містером Вулфом. А якщо ви нічого не знаєте про його становище і репутацію, довідайтесь. Він доручив мені дати вам ясно зрозуміти, що коли ви дістанете вигоду з того, що він робить, то він не має наміру вимагати від вас компенсації. Клієнта містер Вулф не шукає, клієнта він має.

Містер Еверс похмуро дивився на мене.

– Я нічого не розумію. Той клієнт – газета?

– Ні.

– Журнал? "Тайм".

– Ні. – Тут я вирішив трохи перевищити надані мені повноваження. – Я можу тільки сказати, що це приватна особа, яка вважає, що ФБР зловживає своїми правами.

– Я вам не вірю. І взагалі все це мені аж ніяк не до вподоби! – Він натис кнопку на столі. – Ви що – з ФБР?

Я відповів "ні" і хотів був додати ще щось, але цієї миті двері відчинились, з'явилася жінка, яка привела мене сюди, і Еверс різко їй наказав:

– Міс Бейлі, проведіть цього добродія! До ліфта.

Я спробував заперечити і сказав, що якби він обговорив справу з Ніро Вулфом, то найгірше, що могло б статися, – це втрата урядового замовлення, а воно, видно, вже й так утрачене, і якщо, мовляв, і є шанси його зберегти…

Але Еверс простяг руку до ще однієї кнопки на столі, і з виразу його обличчя я зрозумів, що розмовляти далі нема рації. Ні, тут мені робити більше нічого. Я підвівся і в супроводі жінки вийшов з кабінету. Але в приймальні мені довелося ще раз переконатись, який нещасливий був для мене цей день. Тільки-но я рушив з кімнати, як двері ліфта розчинились і назустріч мені ступив чоловік, незнайомцем якого аж ніяк не назвеш. Десь рік тому, працюючи над однією справою, я мав до діла з агентом ФБР на ім'я Моррісон. Це й був він. Наші погляди зустрілися. Подаючи руку, Моррісон вигукнув:

– Отакої! Хіба Ніро Вулф уже застосовує електроніку?

Я по-дружньому потис йому руку й вискалив зуби:

– О, ми теж намагаємось не відставати від людей. Маємо намір поставити "жучки" в одному будинку на Шістдесят дев'ятій вулиці[3]. – Я підступив до ліфта й натис кнопку. – Ось я й ознайомився тут з останніми новинками.

Ввічливо усміхнувшись, Моррісон відповів, що тепер їм, певно, доведеться перемовлятись на службі кодом. Цієї миті двері ліфта розсунулись, я ввійшов у кабіну, і двері зачинилися.

Так, день видався справді нещасливий. Особливого значення це, звичайно, не мало – адже з Еверсом у мене однаково нічого не вийшло. Проте невдача нікого не тішить, а як нам зараз потрібна була вдача, знав тільки господь бог.

Я вийшов на вулицю і попростував до житлових кварталів. Я важко ступав по твердому тротуару, а не летів на крилах успіху.

Минуло більше двадцяти хвилин, і Ел, звісно, поїхав. Проте о тій порі таксі на Першій авеню було скільки завгодно. Я підкликав одне з них і назвав водієві адресу.

4

Увечері тієї середи, за чверть до одинадцятої, виснажений і зневірений, я піднявся сходами на ґанок нашого старого цегляного будинку і натис кнопку. Зсередини двері були на ланцюжку, тож відімкнути їх я не міг. Мені відчинив Фріц. Він спитав, чи не підігріти качку, але я буркнув, що не треба. Скинувши пальто й капелюха, я рушив до кабінету, де за письмовим столом сидів отой розгодований геній, зручно вмостившись у кріслі, спеціально зробленому для його туші вагою в одну сьому тонни; в руках його знову була книжка Лінкольна Барнета "Скарби нашої мови", поруч на таці стояла пляшка пива й склянка. Я підійшов до свого столу, крутнув крісло й сів. Я знав: поки Вулф не дочитає абзаца, він на мене й не гляне.

Так воно й сталося. Вулф навіть стромив у книжку закладку – тоненьку золоту стрічечку, подаровану йому кілька років тому одним клієнтом, який не міг дозволити собі розкоші користуватися нею, – і нарешті відклав книжку.

– Ви, звичайно, вечеряли? – промовив він.

– Ні, не вечеряв. – Я закинув ногу на ногу. – Даруйте, що погойдую ногою. Я з'їв щось жирне, забув навіть що, в якійсь забігайлівці у Бронксі. Це було…

– Фріц розігріє качку, і…

– Ні, не треба. Я вже йому сказав. Сьогодні був найпаскудніший день у моєму житті, отож я хочу бодай дожити його по-людському. Спершу я про все вам розкажу, а тоді вже піду спати й перетравлювати оту жирну гидоту. По-перше…

– К бісу, спочатку ви повинні попоїсти!

– А я кажу – ні. По-перше, щодо нашої клієнтки…

І я до слова розповів Вулфові про свою розмову з місіс Бранер, а також про все інше, не забувши згадати й про двох типів у машині, номер якої я записав. Насамкінець я висловив кілька власних міркувань, а саме: 1. Нема рації марнувати час, з'ясовуючи, кому належить та машина. 2. Сару Дакос слід, мабуть, викреслити зі списку підозрілих чи принаймні залишити на потім. 3. Хай навіть за сім'єю Бракерів і водяться якісь брудні справи, – поки що наша клієнтка ніякого розголосу не боїться. Після цього я встав і простяг Вулфові підписаного місіс Бранер листа. Але він лише мимохідь глянув на нього і звелів сховати в сейф.

Потім я докладно розповів про свій візит до Еверса і, звичайно ж, про зустріч із Моррісоном. Я висловив глибоке переконання, що вчинив неправильно, мені слід було заявити Еверсові, нібито ми маємо секретну інформацію, якої він не має

і ніде не дістане, і, коли він заплатить, ми докладемо зусиль, щоб те замовлення не анулювали. Певна річ, це було б досить ризиковано, однак, може, викликало б Еверса на відвертість.

Вулф похитав головою і сказав, що це зробило б нас занадто вразливими. Я підвівся, обійшов його стіл, узяв з полиці словник, розгорнув і, знайшовши потрібну сторінку, вернувся до свого крісла.

– Перше значення: "Сприйнятливий, чутливий до подразнення", – прочитав я. – Друге: "Який має здатність нервово збуджуватись..." Ось що означає слово "вразливий". Це правда, знайти кого-небудь вразливішого від нас із вами нараз нелегко. Але дозвольте мені завершити свій звіт за донь. Усю другу половину дня я згаяв на пошуки Ернста Мюллера – його звинуватили у використанні державного транспорту для перевезення краденого майна, а тепер випустили на поруки. І знаєте, цей поводився ще гірше за Еверса! Йому спало на думку вдарити мене, кулаком, до того ж він був не сам, отож мені довелось відреагувати. Може, я навіть переламав йому руку. Далі...

– Ви не постраждали?

– Ні, постраждали тільки мої почуття. Далі, з'ївши тієї жирної гидоти, я вирушив на пошуки Джулії Фенстер, яку нібито заарештували за сфабрикованим звинуваченням у шпигунстві, засудили, а тоді виправдали. Я згаяв на неї цілий вечір, але знайшов кінець кінцем тільки її брата. А цей – о, цей виявився хіба ж такою птицею! Ніхто ще не марнував так дня. Сьогодні я поставив рекорд. А ці ж три справи ми вибрали як найпевніші. Я просто-таки згораю від нетерплячки дістати від вас програму на завтра. Я покладу її собі під подушку.

– Тут трохи винен і ваш шлунок, – кинув Вулф. – Ну, коли не качку, то, може, хоч яєчню?

– Ні.

– Тоді ікру. У нас є фунт свіженької.

– Слухайте, Вулфе, ви ж бо збіса добре знаєте, як я люблю ікру! Але сьогодні я не допущу такої наруги над нею.

Вулф налив пива, зачекав, поки трохи осіла піна, випив, облизав губи і втупився в мене поглядом.

– Арчі, – промовив він нарешті, – ви хочете примусити мене повернути аванс?

– Ні. Я розумію, що з цього в мене нічого не вийде.

– Тоді ви даремно гаєте час на балачки. Ви добре знаєте: ми взялися до роботи, яка, логічно міркуючи, безглузда. Такого висновку ми дійшли обидва. Дуже малоймовірно, щоб котресь із повідомлень містера Коуена стало нам у пригоді, однак надія все ж таки є. Випадок може відіграти роль у будь-якій справі, а цього разу ми повністю залежимо від випадку. Ми залежимо від ласки долі. Ми можемо тільки викликати події, але не керувати ними. На завтра я не маю ніякої програми, все залежить від наслідків сьогоднішніх заходів. Ви ще самі напевно не знаєте – марно минув цей день чи ні. Можливо, дещо з того, що сьогодні зроблено, примусить кого-небудь діяти. Це може статися завтра, а може, й наступного тижня. Зараз ви стомлені голодні. Сто чортів, та повечеряйте ж нарешті! Я похитав головою.

– То все ж таки, що там у нас на завтра?

– Поговоримо про це вранці, не зараз. – І Вулф розгорнув книжку.

Я встав, штурхонув ногою крісло, узяв зі столу листа й сховав у сейф, потім пішов на кухню і налив собі склянку; молока. Фріц уже ліг спати. Збагнувши, що випити молоко було б не меншою наругою над ним, ніж над ікрою, якби її з'їсти, я вилив його назад у пакет, дістав чисту склянку та пляшку віскі "Рудий дід", налив з півсклянки і зробив чималий ковток. Присмак жиру в роті зник. Після цього я перевірив, чи замкнено чорний хід, допив віскі, сполоснув обидві склянки і, піднявшись до своєї кімнати, перевдягнувся в піжаму та пантофлі.

Спершу я вирішив узяти ковдру з електрогрілкою, але потім передумав. Зрештою, не завжди ж чоловікові спати в тепленькій постелі! Зі свого ліжка я взяв тільки подушку, а простирадла й ковдру дістав із стінної шафи у передпокої. Згрібши все в оберемок, я спустився вниз, ввійшов до кабінету, познімав валики з кушетки й заходився стелити. Коли я вже розгортав ковдру, почувся Вулфів голос:

– Сумніваюся, чи це потрібно.

– А я ні. – Я розіслав ковдру, зверху ще одну і обернувся до Вулфа. – Адже ви самі читали ту книжку. Коли фебеерівцям щось треба, вони не зволікають. Шафа з матеріалами – це для них завиграшки. Та, зрештою, і сейф…

– Ще чого! Ви перебільшуєте. Зламати сейф у будинку, де живуть люди?!

– Вони такого й не подумають робити, це для них далеке минуле. Вам слід прочитати деякі книжки з електроніки. – Я підібгав під ноги ковдру.

Вулф відсунув крісло, підвівся, сказав мені "добраніч", і пішов, прихопивши з собою "Скарби нашої мови".

У четвер уранці я сподівався, що Вулф перекаже мені через Фріца, який носив йому сніданок нагору, зайти до нього й дістати вказівки. Але Вулф мене не покликав. Отже, до одинадцятої він з оранжереї не вийде, і я вирішив поки що поробити свої справи. До десятої я впорався з ними – відніс до передпокою постільну білизну, поснідав, переглянув "Таймс", розпечатав пошту й склав її під прес-пап'є на столі Вулфа, а також пояснив дещо Фріцові. Однак Фріца мої пояснення аж ніяк не вдовольнили. Він ще добре пам'ятав – як, зрештою, і ми з Вулфом, – ту ніч, коли з кулеметів, поставлених на даху через дорогу, були розбиті сотні шибок в оранжереї і загинули тисячі орхідей. І коли Фріц почув, що я ночував не в своїй кімнаті, вікна якої виходять на Тридцять п'яту вулицю, а в кабінеті, він вирішив, що та ніч може повторитись. Я спробував переконати його, що в кабінеті я сторожував, а не ховався, однак Фріц мені не повірив і так про це й сказав.

Коли я покінчив з поштою, у мене ще лишалося трохи часу, і його треба було якось згаяти. Фріцові подзвонив власник рибної крамниці, і я став прислухатися до їхньої розмови, проте ніяких підозрілих звуків у трубці не почув, хоч телефон, звичайно, й підслуховували. Молодці техніки! Так, сучасна наука досягла високого рівня – кожен може робити що завгодно, і ніхто до пуття не знає, що за чортівня діється довкола.

Я дістав із шухляди записник і почав ще раз переглядати інформацію Лона Коуена, продумуючи можливі варіанти.

Всього я занотував чотирнадцять пунктів, але принаймні п'ять із них були цілком безнадійні. З решти дев'яти ми вчора випробували три, однак нічого не вийшло. Залишалося, отже, шість, і я ретельно, один по одному їх обмірковував. Я вже спинився на думці, що найповніший чи принаймні найменш неповний той, котрий стосується однієї співробітниці державного департаменту, спочатку звільненої, а потім поновленої на роботі, і вже простяг був руку по вашінгтонський довідник, щоб знайти номер її телефону, коли пролунав дзвінок у двері.

Простуючи передпокоєм до вхідних дверей поглянути крізь шибки, хто там, – скло було поляроїдне, – я сподівався побачити чужого чоловіка чи й двох. Сказати б, лобова атака. Міг прийти й Моррісон. Але на ганку я угледів добре знайому постать лікаря Волмера, який жив і приймав в одному з сусідніх будинків. Я відчинив і, простягуючи руку, щоб узяти лікарів капелюх, пожартував:

– Якщо ви шукаєте пацієнтів, містере Волмер, то дзвоніть в інші двері!

Однак лікар капелюха не скинув.

– Пацієнтів у мене й так надто багато, Арчі. Тепер усі хворіють. Але кілька хвилин тому мені подзвонили по телефону й попросили дещо вам переказати. Дзвонив чоловік, він себе не назвав. Просив переказати вам особисто. О пів на дванадцяту, а як зможете, то й раніше, ви повинні бути в двісті чотирнадцятій кімнаті "Вестсайд-отелю" на Двадцять третій вулиці. І подбайте, щоб не привести за собою "хвоста".

Я здивовано звів брови;

– Оце-то новина!

– Я теж так думаю. А ще він сказав, що ви попросите мене тримати язика за зубами.

– Це правда. Тому ж ви, бачу, й говорите якось наче крізь зуби. – Я глянув на годинник: без тринадцяти хвилин одинадцята. – Що він іще сказав?

– Нічого. Попросив переказати тільки це. Але спершу запитав, чи зможу я сам зайти до вас і побачитися з вами особисто.

– "Вестсайд-отель", кімната номер двісті чотирнадцять?

– Саме так.

– Який у нього був голос?

– Не дуже привітний, не високий і не низький. Одне слово, нічого особливого. Звичайний чоловічий голос.

– Гаразд, лікарю, велике спасибі. Якщо вам не важко, зробіть нам іще одну ласку. Ми саме ведемо одну дуже хитромудру справу, а вас, мабуть, бачили, коли ви сюди йшли. Може, комусь закортить знати, чого ви сюди приходили. То якщо вас хто-небудь спитає…

– Я скажу, нібито ви подзвонили мені й попросили прийти подивитися, що у вас із горлом.

– Ні, так ми з вами припустилися б двох помилок. По-перше, той чоловік однаково довідався б, що з моїм горлом нічого не

сталося, а по-друге, – що я вам не дзвонив. Наш телефон підслуховують. І коли вони дізнаються, що ми одержуємо через вас повідомлення, ваш телефон теж підслуховуватимуть.

– Господи! Але ж це незаконно!

– Тим більш цікаво. Отож коли вас запитають, чого ви сюди приходили, можете обуритись і заявити, що це не їхнє собаче діло, або виявіть люб'язність і скажіть, що приходили поміряти кров'яний тиск у Фріца… Хоча ні, адже ви не прихопили з собою ніяких приладів. Ви приходили…

– Я приходив до Фріца взяти рецепт приготування креветок по-бургундському. Це мені більш до вподоби і до моєї роботи не має стосунку. – Волмер рушив до дверей. – Їй-богу, Арчі, справа у вас, бачу, таки хитромудра!

Заперечувати я не став, ще раз подякував лікареві, а він попросив переказати вітання Вулфу. Я причинив за ним двері, однак ланцюжка не накинув, бо збирався скоро йти з дому. Потім зайшов на кухню і сказав Фріцові, що хвилину тому він дав лікареві Волмеру рецепт приготування креветок по-бургундському. Після цього я подзвонив з кабінету по внутрішньому телефону до оранжереї – в те, що можна підслуховувати й внутрішній телефон, я не вірю. Вулф узяв трубку, і я доповів йому про візит лікаря Волмера. Він щось буркнув, а тоді спитав:

– Що ви про все це думаєте?

– Анічогісінько. Але це не ФБР. Нащо це їм здалося? А може, після вчорашніх наших заходів хтось уже заворушився?.. Скажімо, Еверс, або міс Фенстер, чи навіть Мюллер. Які будуть розпорядження?

Вулф тільки пхекнув і поклав трубку, і я, щиро кажучи, сам на це напросився.

Дорогою до готелю мені ще належало виявити "хвоста" й позбутися його, а на все це потрібен час, і я, щоб не спізнитися, мав поспішати. Крім того, не слід забувати й про те, що Ернст Мюллер – хоч у це й не дуже вірилось, – можливо, образився за свою переламану руку й вирішить зі мною поквитатися. Отож я дістав з шухляди кобуру, пістолет "морлі" калібру 0,38[4], зарядив його, вклав у кобуру й почепив її на плече під піджак. Проте могла виникнути потреба і в іншій зброї. Я відімкнув сейф і взяв з нашого резерву тисячу доларів потертими десятками й двадцятками. Звичайно, можна було сподіватися всього – наприклад, появи фотографії, де я красуюсь у товаристві голої жінки чи й біля трупа або ще бозна-чого, але з такого становища я виплутуватимусь уже після того, як у нього потраплю.

Коли я вийшов з дому, була за хвилину одинадцята. Не озираючись, я попростував до аптекарського магазину на розі Дев'ятої авеню. В телефонній будці я набрав номер гаража на Десятій авеню, де стояв наш "герон". Машина, власне, належала Вулфу, але користувався нею я. Том Хеллоран, який працював у гаражі вже десять років, довго не брав трубки, однак я все-таки його дочекався і пояснив, що мені треба. Том пообіцяв бути готовим через п'ять хвилин. Та я вирішив, що краще дати йому десять, і ще трохи затримався в магазині біля прилавка з дешевими книжками. Потім вернувся на Тридцять п'яту вулицю, поминув наш цегляний будинок, завернув на Десяту авеню, ввійшов до гаража й рушив до "герона", що стояв із запущеним двигуном. Том уже сидів за кермом. Я забрався на заднє сидіння, скинув капелюх, згорнувся калачиком на самій підлозі, і машина поїхала.

Ногам у цій фордівській моделі досить просторо, однак для цілого чоловіка шести футів на зріст, якого досвідченим акробатом аж ніяк не назвеш, місця внизу, звичайно, замало. Тож мені довелося досить скрутно. Хвилин через п'ять мені закралася підозра, що Том так різко гальмує і кидає машину на поворотах тільки для того, аби випробувати мої кості. Але я поклав собі триматися до останку, У мене вже геть потерпли ноги, а ребра, здавалося, ось-ось не витримають, коли Том ушосте різко загальмував і нарешті сказав:

– Усе гаразд, старий! Ми самі.

– Тепер виколупуй мене звідси ломом, сто чортів!

Том засміявся.

Я ледве вивільнив голову й плечі, схопився за спинку сидіння, якось сів і надів капелюх. Ми стояли на розі Двадцять Третьої вулиці й Дев'ятої авеню.

– Ти певен? – спитав я.

– Цілком. На всі сто процентів.

– Чудово. Тільки іншим разом бери санітарну машину. На підлозі знайдеш у кутку шматок мого вуха. Візьмеш на згадку про мене.

Я вийшов з машини. Том запитав, чи потрібен буде сьогодні мені ще, а я відповів, що ні й що я віддячу йому пізніше, і він поїхав.

"Вестсайд-отель" гадючником не був, хоч багато хто називав його саме так. Очевидно, він мав погану славу, бо його

фасад і вестибюль не бачили ремонту вже кілька років. Ввійшовши до готелю і ні на що й ні на кого не звертаючи уваги, зокрема й на лисого коридорного, я ступив до ліфта і натис кнопку. Коли ліфт зупинивсь, я прочитав на ближніх дверях номер кімнати і зауважив, що моя рука мимоволі ковзнула під піджак і торкнулась пістолета. Я всміхнувся. Якщо мене жде Дж. Едгар Гувер, йому, певно, доведеться шануватися, а то дістане кулю.

Кімната номер двісті чотирнадцять містилася посередині коридора, ліворуч, і була замкнена. Мій годинник показував одинадцяту годину тридцять три хвилини. Я постукав. Почулися кроки, двері відчинились, і я від подиву аж очі витріщив. Переді мною було червоне кругле обличчя і дебела постать інспектора Кремера з відділу вбивств поліції південної частини міста!

– Ви досить пунктуальні, – буркнув він. – Заходьте.

Кремер відійшов убік, і я переступив поріг.

У мене такий натренований зір, що, не отямившись іще від подиву, я вже машинально окинув поглядом кімнату: двоспальне ліжко, комод із дзеркалом, двоє крісел, стіл із бюваром, який давно пора замінити, відчинені двері до ванної. Та ледве встиг покласти пальто й капелюх на ліжко, як знову вражено застиг: одне з крісел без билець було підсунуте до столу, а. на столі лежав… пакет молока і стояла склянка! Боже мій, таж Кремер купив це молоко для мене! Я не ображусь, якщо ви не повірите мені. Я й сам не повірив своїм очам, але це було так.

Кремер підійшов до другого крісла – того, що з бильцями, – сів і запитав:

– Ви прийшли без "хвоста"?

– Звичайно. Вказівки я виконую завжди!

– Сідайте.

Я сів у крісло біля столу. Кремер не спускав з мене своїх сірих очей.

– Вулфів телефон прослуховується?

Я звів на нього очі, і наші погляди зустрілися.

– Слухайте, Кремере, – сказав я, – ви самі збіса добре це знаєте. Якби мені сказали назвати сотню людей, які могли б мене тут чекати, вас би серед них я не згадав. Це для мене молоко?

– Для вас.

– Тоді ви з глузду з'їхали. Ви не той інспектор Кремер, якого я добре знаю, і тепер я не уявляю, що мені робити. Чого це вас так цікавить, чи прослуховується наш телефон?

– Бо я не люблю ускладнювати вже й так досить складних речей. Я люблю простоту. Мені кортить знати, чи міг би я подзвонити вам додому й запросити вас сюди.

– О, подзвонити ви, звичайно, могли б, але тоді я б запропонував краще пройтися.

Він кивнув головою.

– Гаразд. Я маю намір дещо у вас спитати, Гудвіне. Мені відомо, що Вулф зчепився з ФБР, і я хочу знати, в чім річ. Я хочу знати геть усе. Навіть якщо розповідати доведеться цілий день.

Я похитав головою:

– Це табу, і ви добре це знаєте.

– Табу, дідько б його вхопив?! – вибухнув Кремер. – А те, що я прийшов сюди? А що я тут правлю з вами теревені?! Я гадав, у вас є трохи смальцю в голові! Невже ви не розумієте, що я роблю?

– Не розумію. Я не маю ні найменшого уявлення про те, що ви робите.

– Тоді я вам скажу. Я все добре знаю, Гудвіне. Знаю – мені це належить знати, – що ви з Вулфом іноді стинаєте кути, і я знаю також, що за певні рамки ви не виходите. Так ось, зараз ми тут із вами самі, і я дещо вам скажу. Години дві тому мене викликав до себе комісар поліції. Йому подзвонив Джім Пераццо. Знаєте, хто це такий?

– Звичайно, я маю честь його знати. Директор державної ліцензійної служби штату Нью-Йорк. Бродвей, будинок номер двісті сімдесят.

– Атож, ви не помилились. Але я не хочу тягти сірка за хвіст. ФБР вимагає, щоб Пераццо забрав у вас із Вулфом ліцензії приватних детективів. Пераццо зажадав від комісара всі відомості, які має про вас поліція. А комісар знає, що я вже років зо два підтримую… гм… з вами контакти, і наказав мені подати докладний рапорт. Письмово. Адже вам відомо, що

таке рапорт, – усе залежить від того, хто його пише. І перше ніж сісти за рапорт, я хочу знати: що такого зробив чи робить Вулф, чого ФБР не може йому пробачити? Я хочу мати про це повне уявлення.

Якщо вам треба виграти час і зосередитись, дуже добре дати роботу рукам – скажімо, струснути попіл з сигарети чи висякатись. Але я не курю, отож довелося взяти зі столу пакет з молоком, надірвати ріжок і обережно наповнити склянку. Очевидне було одне. Кремер міг подзвонити й викликати мене до себе в кабінет або прийти до Вулфа додому. Проте ні того, ні того він не зробив, маючи підозру, що наш телефон підслуховують, а за будинком стежать. Виходить, Кремер не бажає, щоб ФБР знало про його контакти зі мною, і доклав чимало зусиль, аби влаштувати цю зустріч. Він розповів мені про ФБР, про Пераццо і комісара, а для поліцейського інспектора розмовляти з приватним детективом – це просто ганьба. Отже, Кремер не хоче, щоб у нас забрали ліцензії, а це означає: йому щось гризе душу, і непогано було б довідатись, що саме. За таких обставин, перше ніж розповідати, та ще кому – поліцейському! – слід було б зателефонувати Вулфові й дістати відповідні вказівки. А дана мені Вулфом інструкція на такий непередбачений випадок полягала в тому, що я повинен покладатися на здоровий глузд та власний досвід.

І я вирішив так і зробити. Я відпив трохи молока, поставив склянку на стіл і сказав:

– Ну, коли вже ви дозволяєте собі порушувати інструкції, то я можу зробити це тим більше. Річ у тім…

І я розповів йому всю історію – про візит місіс Бранер, сто тисяч доларів авансу, вечір із Лоном Коуеном, мою розмову з місіс Бранер та Сарою Дакос, про день, згаяний на "Еверс Електронік", Ернста Мюллера й Джулію Фенстер, і про те, як я

ночував на кушетці в кабінеті. У подробиці я не вдавався, але в загальних рисах розказав усе, ще й відповідав раз у раз на запитання Кремера. Коли я закінчив, моя склянка була порожня, а Кремер уже тримав у зубах сигару. Взагалі він сигар не курить, а тільки жує їх – переводить, та й годі.

Нарешті Кремер вийняв з рота сигару й промовив:

– Виходить, ті сто тисяч доларів залишаться, хоч би там що, йому?

Я кивнув головою.

– І чек на моє ім'я. Я про нього згадував?

– Згадували. Вулф мене не дивує. З його шанолюбством… На світі немає нікого й нічого такого, за кого й за що він не взявся б, коли йому заплатять. А ось ви мене здивували. Ви ж бо збіса добре знаєте, що з ФБР не повоюєш. Цього не дозволяє собі навіть Білий дім. Це однаково що тільки ятрити болячку, а не лікувати її. Ви лізете на рожен і своє дістанете. Це ви з'їхали з глузду!

Я знов налив собі молока й відповів:

– Ви маєте рацію. Хоч так подивись, хоч так, а ви маєте цілковиту рацію. Ще годину тому я просто сказав би: "Амінь!" Але, знаєте, тепер я дивлюсь на це діло інакше. Я згадував про те, що сказав учора ввечері містер Вулф? Він сказав, що наші заходи примусять діяти й інших людей. Ось бачите, ФБР уже турбує Пераццо, Пераццо дзвонить комісарові, той дзвонить вам, а ви кличете на конфіденційну розмову мене і пригощаєте молоком, що здається абсолютно неймовірним. А коли могла

статися одна неймовірна подія, то може статися й друга. Ви дозволите поставити вам одне запитання?

– Ставте.

– Ви не дуже полюбляєте Ніро Вулфа і, звісно, не любите мене. Чому ж вам хочеться подати комісарові такий рапорт, після якого позбавити нас ліцензій буде нелегко?

– Я цього не казав!

– Пусте! – Я постукав пальцем по пакету з-під молока. – Ось цьому підтвердження! То все ж таки – чому?

Кремер підвівся – мовчки, спокійно, як і годилося в його літах і при його статурі, – підійшов навшпиньки до дверей, різко їх відчинив і вистромив голову в коридор. Очевидно, інспектор, на відміну від мене, не був такий певний, що не привів за собою "хвоста". Потім він причинив двері, зайшов до ванної, і звідти в кімнату долинув шум води. За хвилину Кремер повернувся з повною склянкою в руці. Він неквапом випив воду, поставив склянку на стіл, сів і, примруживши, глянув на мене.

– Уже тридцять шість років я служу в поліції, – промовив нарешті вія, – і оце вперше мені захотілося перекласти свої обов'язки на когось іншого.

Я всміхнувся самими очима.

– О, ви мені лестите! Тобто містеру Вулфу.

– Дурниці! Ні він, ні ви, мабуть, не знаєте, що таке лестощі, коли вони обліплені гарними ярликами. Слухайте, Гудвіне, я

хочу вас із Вулфом про щось повідомити. Тільки вас. Ні Лона Коуена, ні Саула Пензера, ні Лілі Роуен – нікого. Ясно?

– Ясно. Не розумію тільки, нащо ви приплутуєте сюди міс Роуен, адже вона лише моя подруга. До того ж немає рації розповідати нам те, чим ми не зможемо скористатися.

– Ще й як зможете! Але я нічого вам не казав. Про це нікому й ніколи ні слова!

– Гаразд. Тут, правда, немає зараз містера Вулфа, щоб і він дав слово честі. Але я зроблю це й за нього. За нас обох. Даємо вам слово честі.

– Досить і цього. Записувати нічого не треба – у вас і так не пам'ять, а магнітофон. Вам що-небудь каже ім'я Морріс Елтхауз? – І Кремер повторив прізвище по складах.

– Газети я читаю, – кивнув я головою. – Один із злочинів, який вам не вдалося розкрити. Вбитий пострілом у груди. Наприкінці листопада. Зброї не знайдено.

– У п'ятницю двадцятого листопада ввечері. Труп знайшла другого дня вранці прибиральниця. Смерть настала між восьмою вечора в п'ятницю і третьою ночі в суботу. Куля поцілила в груди, пройшла крізь серце й, зачепивши ребро, вийшла навиліт через спину. Потім ударилася в стіну на висоті сорока дев'яти дюймів над підлогою, але вже втратила силу і тільки колупнула штукатурку. Елтхауз лежав горілиць, випроставши ноги. Ліва рука вздовж тіла, права на грудях. Одягнений, але без піджака, в самій сорочці. У кімнаті порядок, ніяких слідів боротьби. Як ви й сказали, зброї не знайдено. Я розповідаю не дуже швидко?

– Ні.

– Якщо у вас виникнуть запитання, перебийте мене. Це сталося у вітальні його квартири на третьому поверсі – Арбор-стріт, будинок номер шістдесят три. У квартирі дві кімнати, кухня і ванна. Елтхауз мав тридцять шість років, він жив там три роки, самотою і досить просто. Журналіст, за останні чотири роки написав сім статей для журналу "Тік-Ток". У березні цього року збирався одружитись із двадцятирічною дівчиною на ім'я Меріан Хінклі з редакції "Тік-Ток". Я міг би, звичайно, розповідати далі. Міг би навіть принести сюди досьє. Але там немає нічого про те, що він робив, де бував, з ким бачився і товаришував. У всякім разі, нам його досьє не допомогло.

– Ви забули згадати про одну невеличку деталь – калібр кулі.

– Нічого я не забув. Кулі не було. Там її не було.

Я витріщив очі:

– Оце-то так! Збіса охайний вбивця!

– Та вже ж. Охайний і розсудливий. Він, схоже, стріляв з револьвера калібру 0,38 чи й більшого. Тепер іще дві деталі. Перша: останні три тижні Елтхауз збирав матеріали про ФБР для статті в журналі "Тік-Ток". Але в квартирі не виявлено ніякого сліду тих матеріалів, анічогісінько. Друга: у п'ятницю близько одинадцятої вечора троє агентів ФБР вийшли з будинку номер шістдесят три на Арбор-стріт, завернули за ріг, сіли в машину й поїхали.

Я сидів і мовчки дивився на Кремера. Є багато причин мовчати, але головна полягає в тому, що людині просто нічого сказати.

– Отже, виходить, що Елтхауза вбили ті троє, – провадив далі Кремер. – Але чого вони приходили до нього – щоб убити? Звичайно, ні. Тут можливі кілька версій. Найвірогідніше, на мою думку, така: вони подзвонили до нього по телефону, Елтхауз трубки не взяв, і вони вирішили, що його немає вдома. Тоді вони приїхали на квартиру, подзвонили в двері, але господар знов не відповів. І вони самі відімкнули двері і ввійшли зробити таємний обшук. Елтхауз схопився за револьвер, але один із тих трьох вистрілив перший. У Вашінгтоні їх там добре вчать цього діла. Потім вони взяли те, по що прийшли, і вшилися, а кулю прихопили з собою – адже вона була з їхнього револьвера.

Я слухав. Зроду я ще не слухав так уважно. Потім спитав:

– Він мав револьвер?

– Так. "Сміт і Вессоп", калібру 0,38. Елтхауз мав дозвіл. Але в квартирі револьвера не знайдено, фебеерівці забрали його з собою – бозна тільки навіщо. В шухляді лежала лише майже повна коробка патронів.

Я мовчки дивився на Кремера й нарешті озвався:

– Отже, ви таки розкрили цю справу. Вітаю вас!

– Посміємось на шибениці, Гудвіне! Вам розказати, як це виглядає?

– Не треба. Але хто їх усе ж таки бачив?

Кремер похитав головою.

– Я скажу вам усе, що завгодно, тільки не це. Та й нічим вам той чоловік не допоможе. Він бачив, як ті троє вийшли з будинку, сіли в, машину й поїхали. Він також записав номер машини. Ось що і звідки ми знаємо. Але в нас зв'язані руки. Навіть коли ми тих трьох назвемо, що де нам дасть? Я знаю десятки вбивць і можу назвати їхні імена, та що з того, коли я не маю змоги довести їхньої вини?! Але цього разу, коли йдеться про ту кляту зграю, я ладен віддати свою річну платню, аби лиш піймати їх на гачок і посадити. Бо це не їхнє місто, а моє. Наше. Поліції Нью-Йорка. А ми, з їхньої ласки, вже кілька років змушені тільки стояти осторонь та скреготати зубами. А тепер, сто чортів, вони вже вдираються в домівки громадян у моєму районі, вбивають людей і сміються наді мною!

– Сміються? Невже таки сміються?

– Авжеж. Я поїхав на Шістдесят дев'яту вулицю і розмовляв з Реггом. Я сказав: ви, певна річ, знали про те, що Елтхауз збирає матеріали для статті, і за ним, мабуть, стежили й того вечора, коли сталося вбивство. Коли так, кажу, то я буду вельми вдячний за допомогу. А Регг мені й відповідає: він, мовляв, залюбки допоміг би, якби його спромога, тільки ж у них, бачте, надто багато важливіших справ, щоб морочити собі голову ще й убивством якогось нікчемного писаки. Я, звісно, йому не сказав, що тих трьох бачили. Він би просто зареготав мені в очі!

Жовна в Кремера напружено працювали.

– Звичайно, все це обговорювалося в комісара поліції. І не раз. Але руки в мене зв'язані. Ох, з яким задоволенням ми

притисли б до стіни ту ватагу вбивць! Але з чим ми підемо в суд і чого доб'ємось? Отож ми вирішили цю справу закрити. А я собі сказав: "Я не тільки напишу комісарові рапорт про Вулфа та про вас, а й побачуся з вами і побалакаю". Не думаю, що у вас заберуть ліцензії. Але про те, що ми з вами зустрічались, я йому не скажу.

Кремер устав і взяв з ліжка своє пальто й капелюх.

– Можете спокійно допивати молоко. Сподіваюся, місіс Бранер не викинула грошей на вітер. – Він простяг мені руку. – Що ж, щасливого вам нового року!

– Вам теж. – Я підвівся й потис йому руку. – А той чоловік їх упізнає, якщо буде треба?

– Боронь боже, Гудвіне! Один проти трьох?

– Я розумію. Та хоч би для того, щоб збити декому пиху, він зможе їх упізнати?

– Можливо. Сам він каже, що зможе. Ну, ось я й розповів вам усе, що знаю. Не приходьте до мене і не дзвоніть. Дайте мені кілька хвилин, щоб я міг піти звідси. – У дверях він обернувся і додав: – Вітайте від мене Вул фа! – І пішов.

Я навстоячки допив молоко.

5

Коли я вийшов з вестибюля "Вестсайд-готелю", було двадцять хвилин на першу. Мені захотілося пройтись. По-перше, "хвоста" я за собою і досі не помічав, а прогулюватись і раз по раз не озиратися, чи не набивається тобі хтось у

товариство, – просто розкіш. По-друге, не хотілося морочити собі голову похмурими думками, а коли я гуляю, такі думки якщо й зринають, то не встигають вилитись у слова. А по-третє, мені забаглося оглянути деякі варті уваги місця.

Видався погожий, майже безвітряний зимовий день. Я дійшов до Шостої авеню і повернув у південному напрямку. Ви краще зрозумієте, які гадки самі собою зринають у мене на прогулянці, коли я скажу, що, переходячи Вашінгтон-сквер, я подумав про одну дивну обставину, а саме: що Арбор-стріт лежить у Вілліджі. Цю думку не можна назвати похмурою – адже у Вілліджі живе близько чверті мільйона людей, і мені відомі куди дивніші обставини. Однак цей приклад дає чудове уявлення про те, які роздуми навіює на мене прогулянка.

На Арбор-стріт я бував і раніше, але з моєю розповіддю ті візити ніяк не пов'язані. Це така собі вузенька вуличка завдовжки всього три квартали з двома рядами старих цегляних будинків. Будинок номер шістдесят три стояв приблизно посередині вулиці і нічим особливим не вирізнявся. Я став на протилежному тротуарі й почав розглядати будинок. Вікна третього поверху, де жив і вмер Морріс Елтхауз, були завішені жовто-коричневими шторами. Я пройшов за ріг, де того вечора стояла машина ФБР. Пройшов, як я вже сказав, просто так, прогулюючись, без "хвоста". Але заразом я, звичайно, оглядав професійним оком і місце злочину, до розслідування якого мені, можливо, доведеться приступити. Іноді така прогулянка допомагає. Щоправда, тільки мені, а не Вулфу – той нізащо не підійде навіть до вікна подивитися на місце злочину. Звісно, непогано було б піднятися на третій поверх і оглянути квартиру Елтхауза. Але мені хотілося встигнути додому на ленч, отож я вернувся на Крістофер-стріт і спинив таксі.

Так, мені хотілося встигнути додому до ленчу, і причиною цього було наше домашнє правило: про справи за столом не розмовляти. Та коли Фріц відчинив мені двері і я почепив пальто й капелюх на вішалку, було вже двадцять хвилин на другу. Отже, Вулф уже за столом. Входячи до їдальні й сідаючи на своє місце напроти нього, я сказав кілька слів про погоду. Вулф, пережовуючи смажену телятину, щось буркнув у відповідь.

Прийшов Фріц із тарелем, і я також поклав собі шматок м'яса. Зрештою, я не якийсь там пішак і спробував натякнути Вулфові, що правила часом бувають збіса безглузді; додержуючись одних, поїсти можна із задоволенням, а додержуючись інших, можна просто зіпсувати собі апетит. Правило Вулфа апетиту мені не зіпсувало, зате й розмова у нас не вийшла.

Щоправда, апетиту мені додала інша обставина. Коли ми повставали з-за столу, я сказав Вулфові, що хочу дещо показати йому в підвалі. Я рушив попереду через передпокій, потім ми повернули праворуч і спустилися сходами вниз. У підвалі була кімната Фріца, ванна, комірчина й велика зала з більярдом. Тут стояла не тільки звичайна висока лавка, а й велике зручне крісло на підвищенні для Вулфа. У цьому кріслі Вулф умощувався, коли в нього з'являлося бажання подивитись, як ми з Саулом Пензером орудуємо киями, а це відбувалося десь раз на рік.

Отож я привів Вулфа до більярдної, клацнув вимикачем і, коли в залі спалахнуло світло, промовив:

– Це ваш новий кабінет. Сподіваюсь, він вам сподобається. Навряд чи фебеерівці можуть поставити в будинку потайні мікрофони, не побувавши в ньому. Тут у них з мільйона тільки

один шанс. Ба ще менше. Сідайте. – Я примостився скраю на більярдному столі, обличчям до крісла.

Вулф сердито глипнув на мене:

– Ви що, серйозно чи хочете мене подражнити?

– Про це не слід забувати. Я не хочу, аби стало відомо, що інспектор Кремер переказав вам вітання, купив мені пакет молока, потис руку й побажав щасливого нового року.

– Дурниці!

– Ні, сер. То був Кремер.

– У номері готелю?

– Атож.

Вулф вийшов на підвищення і сів у крісло.

– Доповідайте! – буркнув він.

Я неквапом, намагаючись не пропустити жодного слова, почав переказувати свою розмову з Кремером. Якби ми сиділи в кабінеті Вулфа, він би відкинувся на спинку крісла й заплющив очі. Але крісло в більярдній було для цього незручне, і він мусив сидіти рівно. Хвилин десять губи в нього були міцно стулені – чи то він так уважно мене слухав, чи то через те, що сидів у незвичній для себе позі, а може, того й того. Я закінчив розповідати про своє блукання по місту й зауважив, що хто-небудь із перехожих, хто гуляв по той бік вулиці з собакою, або хтось із мешканців двох будинків напроти, мабуть, бачив, як ті

троє вийшли з будинку шістдесят три й рушили до машини за рогом, а може, навіть помітив її номер. Якраз на розі стоїть вуличний ліхтар.

Вулф гучно втягнув носом повітря і видихнув його через рот.

– Ніколи б не подумав, – нарешті озвався він, – що містер Кремер може виявитись таким вислюком.

Я кивнув головою.

– Так воно й здається, я розумію. Але він не знав, чому ФБР нами зацікавилось, поки я йому не сказав. Він тільки здогадувався, що ми чимось їм дозолили, а в нього нерозкрита справа про вбивство, і він не може довести вини за неї фебеерівців. Ось Кремер і надумав підкинути цю справу вам. Кремер гадає, що ви маєте хай навіть невеличкий шанс її врятувати. Скажіть щиро: вас це тішить? Подумайте лишень, на який ризик він зважився! Він навіть ні на мить не замислився над тим, що я розповів йому про місіс Бранер. Але тепер це до нього, певно, дійшло. Він, мабуть, таки збагнув: тут щось не те. Припустімо, ви здійсните чудо: доведете, що вбивство – справа їхніх рук, і їм не пощастить викрутитися. Цим ви доручення своєї клієнтки не виконаєте. Їй було б вигідно, а ви заробили б гонорар, якби дістали змогу заявити ФБР: послухайте, я кину розплутувати це вбивство, якщо ви припините стежити за місіс Бранер. Але Кремерові це припаде не до смаку – він-бо не того домагається. Та й вам таке, зрештою, не сподобається. Ви не звикли укладати угоди з вбивцями. Я висловився зрозуміло?

– Мені не подобаються ваші займенники! – пробурмотів Вулф.

– Гаразд. Тоді скажемо так: "ми", "нас", "нам". Я теж звик до іншого.

Вулф похитав головою:

– Все це казна-що! – Кутики його рота скривилися.

Я втупився в нього й вигукнув:

– Якого дідька ви посміхаєтесь?

– Казна-що. Тут так: або – або. Ви самі сказали: довести, що того чоловіка вбили фебеерівці, – марна праця. Чудово. Тоді ми доведемо, що фебеерівці його не вбивали.

– Це нам вигідно. А далі?

– А далі побачимо. – Вулф простяг у мій бік руку. – Ось поміркуйте, Арчі. Ми з вами не мали нічого. Інформація містера Коуена – суща дрібниця, вона не давала нам навіть слабкої надії. А тепер завдяки містерові Кремеру ми дістали гарний горішок у вигляді нерозкритого вбивства, в яке серйозно вплутане ФБР, байдуже – його співробітники вчинили той злочин чи ні. Це явний виклик нашому вмінню і нашому хисту, якщо ми їх узагалі маємо. Безперечно, спершу ми повинні з'ясувати, хто вбив того чоловіка. Ви бачили Кремера і чули, як він про це розповідав. Він справді певний, що це справа рук ФБР?

– Певний.

– Справді?

– Він так гадає. І не байдужий до цього. Кремер називає ФБР "клятою зграєю" і "ватагою вбивць". Довідавшись, що на місці злочину побували три фебеерівці в той самий час, коли загинув Елтхауз, він, очевидно, відкинув решту версій. Але ж Кремер – досвідчений поліцейський, і якби там була інша ниточка, він би за неї вхопився. Одначе такої ниточки, видно, не виявилось. І справді, якщо Елтхауз був уже мертвий, коли в квартиру проникли фебеерівці, то чому вони про це не повідомили в поліцію? Звичайно, не називаючи себе і вже після того, як пішли з квартири. Однак вони чомусь вирішили за краще мовчати. Напрошується запитання: чому? Те саме й щодо кулі. Мало хто з убивць може додуматись, що куля пройшла навиліт, ударилася в стіну і впала на підлогу. А вони знайшли її і забрали з собою. Для такого стріляного вовка, як Кремер, це дуже важлива обставина. Тож мені й не дивно, що ви запитали, чи справді він певний.

Вулф звів на мене похмурий погляд і промовив:

– А хто цей Регг, про якого згадував містер Кремер?

– Річард Регг – найголовніший фебеерівець у Нью-Йорку. Він керує місцевим управлінням ФБР.

– Але ж він знає чи здогадується, що Елтхауза вбив хтось із його людей?

– Про це слід запитати в нього самого. Регг, може, й знає, що це зробив хтось із його людей, а може, й не знає – адже сам він там не був. Він не такий дурень. Вистачає в нього розуму й для того, щоб не вірити усьому, що йому доповідають підлеглі. А це має значення?

– Можливо. Можливо, навіть дуже велике.

– В такому разі, на мою думку, він або напевно знає, що Елтхауза вбили його люди, або вважає це ймовірним. А то він був би з Кремером куди відвертіший, коли той прийшов просити в нього допомоги. Часом ФБР любить зробити послугу місцевій поліції, коли це йому нічого не варто – скажімо, не вадить їхньому престижу. Крім того, Регг, певно, знає, що Кремер не став би заперечувати проти негласного обшуку фебеерівцями квартири Елтхауза. Адже поліція, як ви знаєте, робить це також. Отож можливо навіть, що куля лежить у шухляді самого Perra.

– А яка ваша власна думка? Ви згодні з містером Кремером?

– Дивне запитання з вашого боку. Ні я, ні ви поки що не можемо мати власної думки. Може, Елтхауза застрелив домовласник за те, що той не заплатив вчасно за квартиру. Або… або… або…

Вулф кивнув головою:

– В цьому ми й повинні розібратися. І почнете ви сьогодні ж, а з чого – вирішуйте самі. Може, з сім'ї Елтхауза. Його батько, Девід Елтхауз, якщо не помиляюсь, – дамський кравець?

– Так. Сьома авеню. – Я зліз із більярдного столу і став на ноги. – Оскільки нам краще, щоб убивцею виявився не співробітник ФБР, то, мені здасться, нас не повинно цікавити, який матеріал Елтхауз зібрав про ФБР.

– Нас цікавить усе! – Вулф зробив гримасу. – І якщо вам трапиться людина, з якою, на вашу думку, мені треба буде поговорити, ведіть її сюди. – Він знов зробив гримасу й додав: – її чи його.

– Охоче. Перший візит я складу в редакцію "Газетт". Перегляну там вирізки, а крім того, в Лона можуть знайтися які-небудь неопубліковані факти. А щодо зустрічі з вами, то як я приведу сюди й виведу звідси чужу людину? Може, вони стежать не тільки за парадними дверима, а й за чорним ходом?

– Через двері. Ми розслідуємо вбивство, до якого ФБР непричетне. Принаймні так містер Регг заявив містерові Кремеру. І цього разу містер Кремер на нас не поскаржиться.

– В такому разі, мені нема чого оглядатися на "хвоста"?

– Ну звісно.

– Уже легше, – сказав я і пішов.

6

Мій годинник показував за двадцять хвилин п'яту, коли, завернув до аптекарського магазину поблизу Центрального вокзалу. Я погортав манхеттенський телефонний довідник, зайшов до будки й, щільно причинивши двері, набрав номер.

З підшитих вирізок у редакції "Газетт", а також від Лона Коуена – з умовою тримати це в таємниці – я довідався багато нового і заповнив у записничку сторінок дванадцять. Все те у мене збереглось і донині, але в книжці зайняло б теж сторінок дванадцять, тому я розповім тільки те, що потрібно, аби ви зрозуміли подальші події. Ось головні дійові особи:

МОРРІС ЕЛТХАУЗ (покійний). 36 років, зріст 5 футів 11 дюймів, вага 175 фунтів, брюнет, привабливої зовнішності, мав успіх серед жінок, а ще більше серед чоловіків. У 1962–1963

роках – роман з однією актрисою (прізвища не вказуємо). Писав статті й цим заробляв близько десяти тисяч доларів на рік, але, очевидно, діставав матеріальну підтримку від матері, хоч батько про це й не знав. Коли саме вирішив одружитися з Меріан Хінклі, ніхто не знає, проте до знайомства з нею, наскільки відомо, постійної подруги кілька місяців не мав. У його квартирі знайдено рукопис незакінченого роману – триста вісімдесят чотири сторінки машинопису. Ніхто з редакції "Газетт", зокрема й Лон Коуен, не може назвати навіть вірогідного вбивцю. До смерті Елтхауза ніхто в "Газетт" і не здогадувався, що він збирав матеріали для статті про ФБР, і це, на думку Коуена, ганьба для журналістики взагалі й редакції "Газетт" зокрема. Очевидно, Елтхауз користувався послугами приватних шпигів.

ДЕВІД ЕЛТХАУЗ. Моррісів батько. Близько 60 років, один із компаньйонів фірми "Елтхауз і Грейф, жіночі сукні та костюми моди Пеггі Пілігрім" (див. місцеву газету). Девід Елтхауз шкодував, що Морріс, його єдина дитина, відмовився брати участь у справах фірми, і в останні роки їхні взаємини були досить напружені.

АЙВЕНА ЕЛТХАУЗ. Дружина містера Елтхауза. Протягом майже двох місяців, що минули після смерті сина, відмовляється зустрічатися з репортерами і взагалі з будь-ким. Приймає лише небагатьох близьких друзів.

МЕРІАН ХІНКЛІ. 24 роки, близько двох років працює у відділі вивчення попиту редакції "Тік-Ток". Серед газетних вирізок зберігається її фотографія, з якої не важко зрозуміти, чому дівчина впала в око Моррісові Елтхаузу. Також відмовилася розмовляти з репортерами, проте одній пронозливій журналістці з редакції "Пост" таки вдалося добути в неї інформацію для цілого розвороту, після чого в "Газетт" знялася колотнеча. А одна жінка з "Газетт" Так розгнівалася, що

висунула версію, за якою Меріан Хінклі застрелила Елтхауза з його ж таки револьвера, – він нібито її зраджував. Однак ця версія зазнала поразки.

ТІМОТІ КВЕЙЛ. Близько 40 років. Був старшим редактором журналу "Тік-Ток". До списку я заніс його через те, що він вчинив сварку з одним журналістом із "Дейлі ньюс", який намагався підстерегти Меріан Хінклі у вестибюлі редакції "Тік-Ток". Такий галантний чоловік заслуговує на увагу.

ВІНСЕНТ ЯРМЕК. Близько 50 років, старший редактор журналу "Тік-Ток". Його я вписав сюди тому, що ідею підготувати статтю про ФБР подав Елтхаузові саме він.

На цю компанію великих надій я не покладав. Спершу мені спало на думку побачитися з актрисою. Однак її бурхливий роман з Елтхаузом минув понад рік тому, а крім того, я вже кілька разів мав до діла з актрисами і знаю, що на них краще просто дивитися з п'ятого чи шостого ряду в партері. Від обох старших редакторів нічого путнього, звісно, не почуєш. Батько, мабуть, теж не скаже нічого нового. Меріан Хінклі затнеться й зі мною. Найбільше я сподівався на матір і саме їй оце дзвонив:і будки телефону-автомата.

Головне, звичайно, полягало в тому, щоб викликати її до телефону. Жінці, що взяла трубку, я свого прізвища не назвав, а тільки попросив офіційним тоном переказати місіс Елтхауз, що дзвоню з будки, що поруч зі мною стоїть співробітник ФБР і я повинен з нею поговорити. Це подіяло. Через кілька хвилин у трубці почувся інший жіночий голос.

– Хто це? Ви з ФБР?

– Місіс Елтхауз?

– Так.

– Мене звати Арчі Гудвілі. Я не з ФБР, я працюю в приватного детектива Ніро Вулфа. Зі мною в кабіні немає ніякого співробітника ФБР, але він тут неподалік – стежить за мною. Ходить "хвостом". Він слідкуватиме за мною і до вашого будинку, але якщо для вас це не має значення, то для мене теж. Мені треба з вами побачитись, і, якщо можна, то зараз же. Це…

– Я нікого не приймаю.

– Я знаю. Ви, мабуть, чули про Ніро Вулфа. Ви знаєте, хто це?

– Знаю.

– Один чоловік, якого містер Вулф добре знає, повідомив йому, що вашого сина вбили агенти ФБР. Ось чого за мною стежать і чого мені треба з вами побачитись. Я можу бути у вас через десять хвилин. Ви запам'ятали моє ім'я? Арчі Гудвін.

Запала пауза. Нарешті місіс Елтхауз промовила:

– Ви знаєте, хто вбив мого сина?

– Ім'я вбивці – ні. Сам я взагалі нічого не знаю. Мені тільки відомо, що про це сказали містерові Вулфу. Це все, що я можу сказати по телефону. І ми вважаємо, що міс Меріан Хінклі слід знати це теж. Ви б не змогли подзвонити їй і запросити її до себе, щоб я побалакав з вами обома зразу? Як ви на це дивитесь?

– Я, звичайно, можу їй подзвонити. Ви репортер із газети? Знов пускаєтесь на хитрощі?

– Ні. Якби я був репортером, це було б з мого боку великою дурницею і ви б мене витурили в шию. Я – Арчі Гудвін…

– Але ж я не… – Довга пауза. – Ну гаразд. Швейцар попросить вас показати якесь посвідчення особи.

Я згодився і хутко повісив трубку, поки місіс Елтхауз не передумала.

Виходячи з дому, я вирішив не звертати на "хвіст" уваги, але тепер, виглядаючи на вулиці таксі, мимоволі зазирав до машин, що стояли неподалік. Аж коли я нарешті сів у таксі й поїхав по Медісон-авеню до Парк-авеню, на душі в мене стало спокійніше і я вже не крутив головою. К бісу тих шпигів!

Це був характерний для Парк-авеню в районі вісімдесятих вулиць багатоквартирний житловий будинок – дашок над під'їздом, з дверей вискочив слуга відчинити дверцята таксі, гумовий килимок біля порога, щоб не бруднити справжнього килима у вестибюлі. І все ж це був першокласний будинок, бо роль швейцара тут не виконував слуга біля входу. Я показав швейцарові ліцензію приватного детектива, він довго її вивчав, нарешті повернув мені й назвав номер квартири місіс Елтхауз – десять "Б". Я рушив до ліфта. На десятому поверсі мене зустріла дівчина у форменому костюмі, взяла моє пальто й капелюх, сховала в стінну шафу і склепистим, коридором провела до кімнати, більшої навіть, ніж у Лілі Роуен, де могли танцювати водночас пар двадцять. До людей, що мають такі кімнати, у мене своя мірка – не килими, не меблі й не штори чи шпалери, а картини на стінах. Коли я розумію, що там намальовано, то все гаразд. Та коли я тільки здогадуюсь, що

на них, тоді треба бути насторожі, бо від господарів можна сподіватися чого завгодно. Проте кімната, до якої мене привели, витримала іспит успішно. Я саме розглядав полотно, на якому під деревом сиділо троє дівчат, коли почулися кроки, і я обернувся. Так, це була вона. Руки, правда, не подала, але низьким, м'яким голосом промовила:

– Містер Гудвін? Я – Айвена Елтхауз. – І рушила до стільця.

Мій іспит ця жінка витримала б навіть тоді, якби тут не було тої картини. Сама невеличка, стрункa, волосся сиве, трохи здивований погляд. І в усьому – щирість і відвертість. Я поставив стільця так, щоб сидіти обличчям до господині, і вирішив бути з нею якомога щирішим і відвертішим. Місіс Елтхауз сказала, що міс Хінклі прийде ось-ось, але відкладати розмову їй, мовляв, не хотілося б. Як вона зрозуміла мене по телефону, її сина вбив агент ФБР. Це правда?

Жінка подивилася мені в очі, і наші погляди зустрілися.

– Не зовсім, – відповів я. – Я сказав, що про це один чоловік повідомив містера Вулфа. Але спершу я повинен трохи розповісти вам про самого містера Вулфа. Він трохи той… чоловік дивакуватий і про нью-йоркську поліцію має свою думку. Містер Вулф обурений ставленням поліції до нього самого й до його роботи і вважає, що вона зайве втручається в його справи. Вулф читає газети і особливо цікавиться повідомленнями про вбивства. І ось кілька тижнів тому він помітив, що поліція і районна прокуратура облишили розслідувати вбивство вашого сина, і коли Вулф довідався, нібито ваш син збирав матеріали для статті про ФБР, у нього закралася підозра, що слідство припинено не випадково. Коли так, є нагода добряче допекти поліції, і містер Вулф зробить це з великим задоволенням.

Місіс Елтхауз дивилась на мене, майже не кліпаючи очима.

– Одне слово, – провадив я, – хоч доказів на руках ми поки що й не маємо, містер Вулф вирішив почати розслідування. Ми вже з'ясували одну обставину, про яку не згадувалося в газетах. Це те, що ніяких паперів чи записів про ФБР у квартирі вашого сина поліція не знайшла. Ви, певно, про це знаєте.

– Знаю, – кивнула головою місіс Елтхауз.

– Я так і думав, тому й згадав про це. Нам відомі й інші факти, але я дістав вказівку про них не говорити. Сподіваюся, ви мене зрозумієте. Містер Вулф хоче приберегти ці факти до того часу, коли він матиме досить підстав діяти рішуче. Але вчора один чоловік сказав містерові Вулфу, нібито знає, що вашого сина вбили агенти ФБР, і він підкріпив свої слова деякими фактами. Я не можу назвати вам прізвища того чоловіка і тих фактів, але це надійна людина і його відомості не викликають сумніву. Однак їх не досить, щоб довести злочин. Тому містер Вулф хотів би знати все, що ваш син дізнався про ФБР і, можливо, розповідав близьким йому людям. До таких людей належите, певна річ, і ви та міс Хінклі, а також містер Ярмек. Я дістав вказівку пояснити вам, що містер Вулф не шукає клієнта і не жде від вас винагороди. Все це він робить з власної ініціативи й ніякої плати не сподівається і не бажає.

Місіс Елтхауз і досі не зводила з мене пильного погляду, але думки її, видно, були поглинені іншим. Жінка щось обмірковувала. Нарешті вона озвалася:

– Я не бачу причини… – І замовкла.

Я хвилю зачекав, потім промовив:

– Слухаю вас, місіс Елтхауз.

– Я не бачу причини, чому б мені не розповісти вам. Одразу після того, як містер Ярмек мені сказав, що ніяких матеріалів про ФБР у синовій квартирі не знайшли, мені закралася підозра: це справа рук ФБР. Такої самої думки й містер Ярмек та міс Хінклі. Я не вважаю себе мстивою людиною, містере Гудвін, але ж Морріс був мій… – Голос у неї затремтів, вона змовкла, але тут-таки повела далі: – Він був мій син. Мені й досі не віриться, що його… що його вже немає. Ви знали Морріса? Ви коли-небудь його бачили?

– Ні.

– Ви детектив?

– Так.

– І ви сподіваєтесь, що я допоможу вам знайти тих, хто винен у смерті мого сина? Гаразд, я теж цього хочу. Тільки не думаю, що змояїу вам допомогти. Він рідко розмовляв зі мною про свою роботу. Навіть не пригадую, чи коли-небудь згадував про ФБР. Міс Хінклі і містер Ярмек уже питали мене про це. Шкода, що я не можу нічого розповісти вам з цього приводу, дуже шкода, бо коли Морріса вбили агенти ФБР, то я сподіваюся, що винних покарають, У Старому завіті сказано: "Не мсти". Але Арістотель писав, що помста справедлива. Знаєте, я про це думала, і мені здається…

Місіс Елтхауз повернула голову в бік коридора. Почулися голоси, двері відчинились і на порозі з'явилася дівчина. Коли вона ввійшла, я встав, але господиня сиділа далі. Фотознімки в теках редакції "Газетт" відбивали дійсність надто блідо. Меріан Хінклі була просто чарівна. Вона була і не блондинка, і не

брюнетка, а щось середнє – одне слово, шатенка з голубими очима. Ступала рівно, легко, і якщо й носила капелюшок, то, мабуть, залишила його в передпокої.

Меріан Хінклі підійшла до місіс Елтхауз і поцілувала її в щоку, а коли господиня назвала моє ім'я, обернулась і подивилася в мій бік. Поки її голубі очі вивчали мене, я наказав своїм не бачити нічого, що не стосується справи. Нарешті місіс Елтхауз запросила дівчину сісти, і я підставив їй стілець. Вона сіла й промовила до місіс Елтхауз:

– Якщо я правильно зрозуміла вас по телефону, ви сказали, нібито містер Вулф знає, що це – справа рук ФБР? Це так?

– Боюся, що я сама не зовсім правильно це зрозуміла, – відповіла місіс Елтхауз. – Може, ви самі їй поясните, містере Гудвін?

Я пояснив, звернувши увагу на три обставини: чому Вулф зацікавлений у цій справі, що викликало в нього підозру і як цю підозру підтвердили вчора слова того чоловіка. Я додав також, що Вулф поки по знає напевно, ФБР це чи ні, і, звичайно, не може нічого довести, але має такий намір, і саме тому я, мовляв, сюди й прийшов.

Міс Хінклі невдоволено глянула на мене і промовила:

– Але я не розумію… Містер Вулф повідомив поліцію про те, що йому розповів той чоловік?

– Вибачте, але я, мабуть, не зовсім ясно висловився. На думку містера Вулфа, поліція або знає, або підозрює, що це вчинило ФБР. Через те йому хотілося б, наприклад, довідатись,

чи поліція вас не турбує. Чи не приходять до вас поліцейські раз у раз і з тими самими запитаннями? Місіс Елтхауз?

– Ні.

– Міс Хінклі?

– Ні. Але ж ми й так розповіли їм про все, що знали.

– Це не має значення. Коли поліція розслідує вбивство і не може напасти на слід злочинця, вона не дає спокою нікому. А от цього разу складається таке враження, паче вона про всіх просто забула. Це одне, що нам потрібно було знати. Місіс Елтхауз щойно мені сказала, нібито ви з містером Ярмеком вважаєте, що Морріса вбили агенти ФБР. Це правда?

– Так. Так, звичайно. Адже в його квартирі не знайшли ніяких матеріалів про ФБР.

– Ви знаєте, що то були за матеріали? Що йому вдалося розкопати?

– Ні, я про це не знаю. Морріс ніколи мені про таке не розповідав.

– А містер Ярмек знає?

– Хтозна. Але не думаю.

– Міс Хінклі, а як ви самі ставитесь до всього цього? Ви хочете, щоб убивцю Морріса Елтхауза піймали, хоч би там хто він був? Щоб його піймали й покарали.

– Звичайно, хочу. Безперечно, хочу. Я повернувся до місіс Елтхауз:

– Ви теж цього хочете. Чудово. Але немає сумніву, що поки за цю справу не візьметься Ніро Вулф, убивцю не піймають. Ви, мабуть, знаєте, що містер Вулф ніколи не виходить з дому і ні з ким ніде не зустрічається. Отож вам доведеться прийти до нього в його дім – вам, і міс Хінклі, і, якщо можна, містерові Ярмеку. Ви можете прийти сьогодні о дев'ятій вечора?

– Ну… – Місіс Елтхауз стисла свої переплетені пальці. – Я не… Що це дасть? Адже я не розкажу йому нічого нового.

– А хтозна. Мені самому частенько здається, що я не маю чого йому розповісти, але потім переконуюсь, що помилявся. Навіть якщо він тільки дійде висновку, що жодне з вас не може йому нічого розповісти, і це вже допоможе. То ви прийдете?

– Я гадаю… – Місіс Елтхауз подивилась на дівчину, яка колись мала стати її невісткою.

– Так, – кивнула головою міс Хінклі. – Я прийду.

Я ладен був обійняти її і поцілувати, і це, як мені здалося, мало б безпосередній стосунок до справи.

– А ви зможете привести з собою містера Ярмека? – спитав я.

– Не знаю. Я спробую.

– Чудово. – Я підвівся. – Нашу адресу, міс Хінклі, ви знайдете в телефонному довіднику. – Потім до місіс Елтхауз: – Мушу вам сказати, що ФБР, мабуть, стежить за нашим

будинком і про ваш візит знатиме. Якщо вам це байдуже, то містерові Вулфу тим більше. Він навіть хотів би, щоб ФБР знало, що він розслідує вбивство вашого сина. Отже, о дев'ятій?

Обидві жінки кивнули головою, і я пішов. У передпокої служниця зохотилась потримати мені пальто, і я, аби лиш не ображати дівчину, заперечувати не став. Унизу в вестибюлі з погляду слуги, коли той відчиняв переді мною двері, я зрозумів, що швейцар уже встиг йому шепнути, хто я такий. І я, щоб до кінця лишитися в його очах детективом, на прощання зміряв бідолаху пронизливим, підозріливим поглядом.

Надворі вели свій карколомний танок сніжинки. Я сів у таксі й поїхав до центру міста. Чи їдуть за мною шпиги, я знов не дивився. Я міркував про те, що коли "хвіст" і вчепився за мною – річ цілком вірогідна, – то цієї хвилини один долар з кожних ста доларів податку від прибутків Вулфа і один з кожної тисячі доларів податку від моїх прибутків ідуть на утримання державних службовців, які оце без будь-якого запрошення набиваються мені в компанію. І такий розподіл, на мою думку, не зовсім справедливий.

Вулф щойно спустився з оранжереї, де він щодня, від четвертої до шостої, чаклував над своїми орхідеями, і зручно вмостився у кріслі зі "Скарбами нашої мови" в руках. Увійшовши до кабінету, я замість рушити, як звичайно, до свого столу, затримався на порозі й, коли Вулф нарешті підвів на мене очі, рішуче показав пальцем униз, повернувся і збіг сходами в підвал. Тут я ввімкнув світло і сів скраю на більярдному столі. Минуло дві хвилини, три, чотири… Нарешті почулися кроки, і в дверях з'явився Вулф. Люто зиркнувши на мене, він сказав:

– Я цього не потерплю!

Я звів брови:

– То мені все писати?

– Пхе! По-перше, ризик тут зовсім невеликий, а по-друге, чом би не мати з цього ще й вигоди? Розповідаючи, ви можете додавати від себе що завгодно – висловлювати зауваження, твердження, які я не братиму до уваги, якщо ви при цьому піднесете палець. Я робитиму те саме. Певна річ, ніяких посилань на містера Кремера, ризикувати ним ми не маємо права. Далі, в розмові ми повинні виходити з того, що вбивство Елтхауза – справа рук ФБР і ми маємо намір це довести.

– Але насправді такого наміру ми не маємо!

– Звичайно, ні. – Вулф повернувся й вийшов.

Отже, він таки обвів мене круг пальця! Його дім, його кабінет, його крісло… І все ж, підіймаючись сходами нагору, я змушений був визнати, що Вулф, попри свою впертість, таки непогано придумав. Якщо ФБР справді поставило в нашому кабінеті підслуховувальний пристрій – у що я анітрохи не вірю, – то ця вигадка з пальцем – збіса гарна ідея!

Коли я ввійшов до кабінету, Вулф уже сидів за своїм столом. Після того, як і я сів за свій, він промовив:

– Ну?

Вулф, власне, мав би піднести при цьому палець, бо коли я повертаюся з якого-небудь завдання, він не тратить сили на такі запитання, як "Ну?" – а тільки відкладає книжку чи відставляє склянку з пивом, даючи так зрозуміти, що готовий мене слухати.

Я підніс палець і почав:

– Ваше припущення, нібито "Газетт" висунула версію про причетність до вбивства ФБР і успішно її розробляє, виявилося не вельми вдалим. – Я опустив палець. – Лон Коуен про це не згадував, не зробив цього і я. Ніякої версії в них немає. Він дав мені переглянути теки з вирізками, ми з ним побалакали, і я записав імена та цікаві факти – декотрі з них можуть нам знадобитися. Всього дванадцять сторінок. – Я підніс палець. – Я їх, як завжди, передрукую по п'ять доларів за сторінку. – Я опустив палець. – Далі я подзвонив по телефону-автомату місіс Елтхауз, вона згодилася мене прийняти, і я пішов до неї. Це на Парк-авеню, в районі вісімдесятих вулиць. Квартира в неї на десятому поверсі – звичайно, як і слід було сподіватися, досить шикарна. Картини теж нормальні. Не розказуватиму, яка з себе місіс Елтхауз, скоро ви й самі її побачите. Цитує Старий завіт і Арістотеля. – Палець я підніс. – Я хотів був процитувати Платона, але якось не випало нагоди. – Я опустив палець. – По телефону я попросив її покликати до себе й Меріан Хінклі, а вона відповіла, що міс Хінклі скоро прийде. Каже, по телефону я з ваших слів зрозуміла, що мого сина вбили агенти ФБР і чи це правда. А ось далі я краще розповім вам усе детальніше.

І я переповів Вулфові до слова про свою розмову в квартирі місіс Елтхауз, певен, що не кажу нічого такого, чого, на нашу думку, не варто знати ФБР. Вулф слухав мене із заплющеними очима, відкинувшись у кріслі, і мій піднесений палець однаково не побачив би, отож від себе я нічого не додавав. Коли я закінчив, він щось буркнув собі під ніс, розплющив очі й сказав:

– Погано, коли знаєш, що голка, яку шукаєш, у стіжку сіна. Та коли не знаєш навіть…

Пролунав дзвінок у двері. Я рушив до передпокою і крізь шибки побачив на ґанку агента ФБР. Не те, що я впізнав його,

ні. Просто всім своїм виглядом він був схожий на фебеерівця: такого, як усі вони віку, широкоплечий, похмура пика з масивним підборіддям, чепурне темно-сіре пальто… Я підійшов до дверей, прочинив їх пальців на три – ширше не давав ланцюжок, – і запитав:

– Ви до кого, сер?

– Мене звати Квейл, – випалив той у щілину. – Я хочу побачити Ніро Вулфа.

– Повторіть, будь ласка, прізвище.

– Квейл! Тімоті Квейл!

– У містера Вулфа справи. Я йому доповім.

Я вернувся до дверей кабінету.

– Це одне з прізвищ у моєму записнику. Тімоті Квейл. Старший редактор журналу "Тік-Ток". Тип героя. Це він накинувся був з кулаками на того репортера, що надокучав Меріан Хінклі. Мабуть, відразу по тому, як я пішов, місіс Елтхауз подзвонила йому й розповіла про вас.

– Ні! – гаркнув Вулф.

– До вечері ще півгодини. Ви що – не дочитали розділу?

Вулф зиркнув на мене спідлоба:

– Приведіть його.

Я знову вийшов до передпокою, зняв ланцюжок і відчинив двері. Квейл переступив поріг. Коли я причиняв двері, він повідомив мені, що я – Арчі Гудвін. Довелося повірити. Потім я взяв у нього пальто й капелюх і провів його до кабінету. Він ступив три кроки, зупинився, роззирнувсь довкола, потім глянув на Вулфа й різко запитав:

– Вам сказали моє прізвище?

Вулф кивнув головою:

– Містер Квейл.

Гість підійшов до столу.

– Я товариш міс Меріан Хінклі й хочу знати, яку гру ви затіяли. Я хочу, щоб ви мені пояснили!

– Oro! – зронив Вулф.

– Ви мені не огокайте! Що ви задумали?

– Це неподобство! – сказав Вулф. – Знаєте, я не люблю дивитися на співрозмовника знизу вгору. Якщо ви на мене кричатимете, містер Гудвін зараз же витурить вас за двері. А якщо сядете в оте крісло, зміните свій тон і повідомите мені, чому, через яку поважну причину я маю складати перед вами звіт, то я вас вислухаю.

Квейл розтулив був рота, але відразу й стулив його. Тоді повернув голову в мій бік і зміряв мене з голови до ніг поглядом – певно, зважуючи, чи я з ним упораюсь. Як на мене, то нехай би він краще вирішив, що в мене забракне на нього сили, бо після вчорашнього дня я залюбки скористався б

нагодою вивихнути руку ще кому-небудь. Проте Квейл від мене відвернувся, підійшов до червоного шкіряного крісла, сів і, сердито зиркнувши на Вулфа, сказав:

– Я про вас знаю. – Ці слова він вимовив уже не так гучно, однак зовсім іще не привітно. – Знаю, як ви працюєте. Якщо ви збираєтеся злупити з місіс Елтхауз купу грошей, це її справа, але не пробуйте вплутувати в це діло міс Хінклі. Я не маю наміру…

– Арчі! – перебив Квейла Вулф. – Виведіть його! Фріц відчинить двері. – І він натис кнопку.

Я підійшов до червоного шкіряного крісла й став на крок від нашого героя, позираючи на нього згори вниз. З'явився Фріц. Вулф наказав йому потримати вхідні двері відчиненими, і Фріц вийшов.

Становище Квейла було нікудишнє. Я стояв перед ним, і якби він спробував був підхопитися з крісла, я б устиг застосувати до нього будь-який прийом. Але й моє становище було не з найкращих. Бо витягти з м'якого крісла чоловіка вагою фунтів сто вісімдесят, – а він же не такий дурний, щоб не впертися руками й ногами, – справа зовсім не легка. Проте Квейл сидів, не підібгавши ніг під крісло. Я вдав, ніби хочу схопити його за плечі, потім різко нахилився, впіймав за ноги, смикнув на себе й, перекинувши на спину, виволік так у коридор, перше ніж він почав пручатись. Але потім той клятий бевзь спробував вивернутись і впертися руками в підлогу. Біля вхідних дверей я на мить спинився, а Фріц схопив його руки й притис їх до підлоги.

– У нас на сходах сніг, – сказав я. – Якщо підете спокійно, я дам вам підвестися й поверну пальто та капелюх. Повірте, я знаю більше прийомів, ніж ви. Умовились?

– Умовились. Проклятий горлоріз!

– Мене звати Гудвін, але я вибачаю вам. Гаразд, Фріце…

Ми відпустили Квейла, і він став на ноги. Фріц уже взяв з вішалки його пальто, коли Квейл раптом заявив:

– Я хочу вернутися до кабінету. Мені треба в нього дещо запитати.

– Нічого не вийде. У вас погані манери. Потім знов доведеться вас умовляти.

– Ні, не доведеться. Я хочу в нього щось запитати.

– Ввічливо? Тактовно?

– Так.

Я причинив вхідні двері.

– У вас дві хвилини часу. Не сідайте, не підвищуйте голосу і не вживайте таких слів, як "проклятий горлоріз". Фріце, йдіть попереду.

Ми рушили вервечкою через передпокій – Фріц попереду, я позаду – і так ввійшли до кабінету. Вулф мав тонкий слух і добре чув, про що говорилось у передпокої. Отож коли Квейл

спинився перед його столом – яз одного боку, Фріц із другого, – Вулф тільки холодно глянув на нього.

– Ви хотіли, щоб я повідомив вам поважну причину, – звернувся Квейл до Вулфа. – Як я вже казав, я товариш міс Хінклі. Настільки близький товариш, що вона подзвонила мені і розповіла про Гудвіна – тобто про його розмову з нею і місіс Елтхауз. Я порадив їй сьогодні ввечері до вас не йти. Але вона сказала, що піде. О дев'ятій годині?

– Так.

– Тоді… – Він затнувся. Е, ні, так різко не можна. Йому було важко взяти себе в руки, та все ж він упорався з собою. – Тоді я хочу бути присутнім. Ви… Можна мені прийти?

– Якщо ви будете пристойно поводитись.

– Буду.

– Ваш час минув, – сказав я і взяв Квейла за руку, щоб вивести з кабінету.

7

У кінці цього довгого дня, о десятій хвилині на десяту вечора, я зайшов на кухню. Вулф із Фріцом стояли біля столу посеред кухні й сперечалися про те, скільки ягід ялівцю покласти в маринад до відбивних котлет з оленини. Знаючи, що цей диспут може тривати довіку, я перебив їх:

– Вибачте. Прийшли всі і навіть більше. З'явився Девід Елтхауз, Моррісів батько. Він лисий, сидить ззаду, праворуч від

вашого столу. З ним адвокат Бернард Фромм – теж у другому ряду, ліворуч. Голова схожа на яйце, погляд важкий.

Вулф насупився:

– Я не хочу, щоб і він там сидів.

– Розумію. Йому сказати про це?

– Трясця його матері! – Вулф повернувся до Фріца: – Гаразд, порайся далі сам. Я кажу три, але роби як знаєш. Якщо покладеш п'ять, мені навіть не треба буде куштувати – і по запаху здогадаюсь. Із чотирма ще можна буде їсти.

Вулф кивнув мені головою, і я рушив до кабінету, а він – за мною.

У кабінеті Вулф обійшов червоне шкіряне крісло, де сиділа місіс Елтхауз, і не сідав, поки я називав прізвища присутніх. Цього вечора у кабінеті стояли два ряди жовтих стільців. У першому ряду сиділи Вінсент Ярмек, Меріан Хінклі й Тімоті Квейл, у другому – Девід Елтхауз і Бернард Фромм. Найближче до мене виявився Квейл, і це було вельми вигідно. Нарешті Вулф сів, обвів гостей поглядом – спершу зліва направо, потім справа наліво – і промовив:

– Мушу вас попередити, що агенти Федерального бюро розслідувань мають змогу за допомогою електронних приладів підслуховувати всі розмови в цій кімнаті. Ми з містером Гудвіном гадаємо, що це хоч і мало ймовірно, проте можливо. Думаю, ви…

– Навіщо це їм? – перебив Вулфа адвокат таким тоном, як на перехресному допиті в суді.

– Зараз ви все зрозумієте, містере Фромм. Мені здається, вам треба знати про таку можливість, хоч би яка незначна вона була. А тепер я попрошу всіх трохи потерпіти, я говоритиму недовго. Я знаю: допомоги від вас можна сподіватися тільки в тому разі, коли я доведу, що ваші інтереси – інтереси батька, матері, нареченої і знайомих людини, вбитої майже два місяці тому, – збігатимуться з моїми. Злочинця й досі не знайдено. І я маю намір його знайти. Я маю намір довести, що Морріса Елтхауза вбив один із агентів ФБР. Мій намір…

– Яким чином? – перебив Вулфа Ярмек.

– Як? – одночасно з Ярмеком запитав Фромм.

Вулф кивнув головою і повів далі:

– Мій намір грунтується на двох міркуваннях. Недавно я розслідував одну справу, і в мене виникла потреба зібрати дані про певну діяльність ФБР. Бюро негайно вирішило вжити до мене санкцій і спробувало добитись анулювання моєї ліцензії приватного детектива. Може, їм зрештою і пощастить це зробити. Якщо навіть так, я не кину вести розслідування як приватна особа в своїх приватних інтересах і, певна річ, у своїх-таки інтересах викрию фальшиві твердження, нібито ФБР непогрішно стоїть на варті закону й справедливості. Таке моє перше міркування. Друге полягає в тому, що я давно вже маю підстави бути невдоволеним відділом убивств нью-йоркської поліції. Надто вже претензійно ті люди поводяться. Вони не раз намагалися чинити перешкоди моїй законній діяльності. Не раз погрожували притягти мене до відповідальності нібито за відмову видати їм важливі відомості чи перешкоди правосуддю. І я залюбки скористаюся нагодою відповісти їм тим самим і показати, що вони або знають, або ж підозрюють

про причетність ФБР до вбивства Морріса Елтхауза і що перешкоди правосуддю чинять саме вони. Це також…

– Ви надто багатослівні, – урвав його Фромм. – Ви можете якось підкріпити свої слова?

– Шляхом логічних висновків – так. Поліція і районний прокурор знають, що Морріс Елтхауз збирав матеріали для статті про ФБР, але в його квартирі цих матеріалів не знайшли. Містере Ярмек, мені здається, ви теж мали стосунок до ідеї написати таку статтю?

Вінсент Ярмек більше, ніж Тімоті Квейл, відповідав моїм уявленням про старшого редактора: округлі похилі плечі, невеличкий, міцно стулений рот і такі тьмяні очі, що доводилося тільки здогадуватись, чи є вони насправді за окулярами в темній оправі.

– Мав, – промовив чи, скоріше, пропищав Ярмек.

– І містер Елтхауз зібрав такі матеріали?

– Звичайно.

– Він передав їх вам чи тримав у себе?

– Я думав, що матеріали в нього, але поліція мені сказала, що в квартирі ніяких матеріалів не виявлено.

– І який ви зробили висновок?

– Ну… Висновок напрошувався сам: хтось ті матеріали забрав. Не віриться, що Морріс тримав їх в іншому місці.

– Сьогодні місіс Елтхауз сказала містерові Гудвіну, нібито ви підозрюєте тут ФБР. Це правда?

Ярмек повернув голову до місіс Елтхауз, подивився на неї, тоді перевів погляд знов на Вулфа.

– Може, у місіс Елтхауз і склалося таке враження з нашої конфіденційної розмови. Але сьогодні паша розмова, як я вас зрозумів, не зовсім конфіденційна?

– Я сказав, що нас, можливо, підслуховують, але це ще не доведено, – пробурмотів Вулф. – Та якщо ви, містере Ярмек, дійшли такого висновку, то його, звичайно, дійшла й поліція. – Він перевів погляд на адвоката. – Як ви гадаєте, містере Фромм?

– Очевидно, – кивнув головою той. – Однак це ще не дає підстав вважати, що поліція чинить перешкоди правосуддю.

– Вважати – ні, але припускати – так. Коли це не можна назвати перешкодою правосуддю, то, в усякому разі, це невиконання своїх обов'язків. Ви представник адвокатури і знаєте, яку наполегливість виявляють поліція та районна прокуратура у справі, пов'язаній з нерозкритим убивством. І якщо вони…

– Кримінального права я не практикую!

– Пхе! Ви не можете не знати того, що відомо кожній дитині. Якби поліція не була певна, що зникнення матеріалів – справа рук ФБР, яке, отже, причетне й до самого вбивства, то вона, безперечно, розслідувала б інші версії. Наприклад, причетність до вбивства містера Ярмека. Вони це зробили, містере Ярмек? Поліція вас турбує?

Старший редактор витріщив на Вулфа очі:

– Мене?! З якої речі?

– Ви могли вбити Морріса Елтхауза, щоб привласнити його матеріали. Не обурюйтесь. При розслідуванні вбивств висувають і ще більш невірогідні версії. Елтхауз, наприклад, міг прохопитися перед вами, що знайшов матеріали, які, хоч він сам про те й не здогадувався, становили для вас смертельну загрозу, ось ви й надумали усунути і його, і ті матеріали. Чудова версія. Безперечно...

– Безглуздя! Яке безглуздя!

– Для вас, може, й безглуздя. Але за обставин, коли вбивство не розкрите, поліція могла взятися за кого завгодно, зокрема й за вас. Однак вона цього не зробила. Я по звинувачую вас у вбивстві, сер, ні на йоту, я тільки хочу показати, що поліція або ухиляється від виконання своїх обов'язків, або виконує їх несумлінно. Якщо ви, певна річ, не довели їм свого безперечного алібі на той вечір двадцятого листопада. Ви маєте таке алібі?

– Ні. Безперечного алібі я не маю.

– А ви, містере Квейл?

– Дурниці! – вигукнув той, знову показуючи свої погані манери.

Вулф зміряв його поглядом:

– Ми надто довго вас тут терпимо! Ви хотіли знати, які в мене наміри. Саме це я зараз і пояснюю. Виходячи, тільки з

моїх власних інтересів, я сподіваюся довести, що ФБР причетне до вбивства, а поліція не виконує своїх обов'язків. У своїх зусиллях я мушу остерігатися, щоб збіг обставин не штовхнув мене на хибний шлях. Учора я дістав у конфіденційній розмові відомості, які недвозначно доводять вину ФБР. Однак ці відомості, ще не достатньо підтверджені. Я не можу ігнорувати тієї обставини, що явна бездіяльність поліції – можливо, лише тактичний прийом і що їй, так само, як і ФБР, відомий убивця, але поліція не вживає ніяких заходів, поки не матиме безперечних доказів його вини. І я, перше ніж діяти, повинен мати тут цілковиту ясність. Ви можете допомогти мені внести цю ясність, але якщо натомість ви з мене глузуватимете, то я не хочу вас тут бачити. Містер Гудвін один раз уже викинув вас за двері і, якщо треба буде, зробить це ще раз. На очах у такої аудиторії він це зробить ще ефектніше, бо, як і я, дуже любить публіку. Тож коли ви бажаєте лишитися тут, то дайте відповідь на моє запитання.

Квейл сидів зціпивши зуби. Бідоласі було непереливки. Поруч із ним – на відстані простягнутої руки – сиділа дівчина, задля якої і на очах у якої він затопив у пику пронозливому репортерові (нехай вибачає мені Лон Коуен), а тепер сам опинився в ролі побитого собаки. Я гадав, Квейл поверне голову до міс Хінклі і дасть їй зрозуміти, що заради неї ладен поступитися навіть почуттям власної гідності, чи зиркне в мій бік, показуючи, що не боїться мене, однак він тільки мовчки дивився на Вулфа.

– Я вже вам сказав, що тримати себе в руках умію, – нарешті озвався він. – Ну гаразд. Безперечного алібі на вечір двадцятого листопада я не маю. На ваше запитання я відповів, а тепер хочу запитати вас. Якої допомоги ви сподіваєтесь від міс Хінклі?

Вулф кивнув головою:

– Запитання розумне й доречне. Міс Хінклі, ви, певна річ, ладні мені допомогти, а то б сюди не прийшли. Щойно я висунув гіпотезу, згідно з якою винен містер Ярмек. А тепер я зроблю це саме й щодо містера Квейла. Це дуже просто. Мільйони чоловіків убивали інших чоловіків через жінку – їй на зло або щоб усунути суперника чи здобути її серце. Міс Хінклі, якщо вашого нареченого вбив містер Квейл, чи хочете ви, щоб його викрили?

Дівчина сплеснула в долоні й опустила руки на коліна:

– Але ж це безглуздо!

– Аж ніяк. Сім'ї та друзям убивці таке звинувачення здається безглуздим, але ж через це воно безглуздим не стає. Я ні в чому не звинувачую містера Квейла, а тільки розглядаю різні версії. Ви маєте підстави гадати, що ваші заручини з містером Елтхаузом не подобалися містерові Квейлу?

– Ви марно сподіваєтесь, що я відповідатиму на це запитання!

– А я відповім! – вигукнув Квейл. – Так, мені ці заручини не подобались.

– Невже? І з якої ж речі? Він що – порушив чиїсь права?

– Щодо прав, то я не можу нічого сказати, Я просив міс Хінклі вийти за мене заміж. І думав… Я сподівався, що вона згодиться.

– І вона згодилась?

– Не поспішайте, Вулфе, – втрутився адвокат. – Ви згадали про порушення прав. Мені здається, ви самі зараз порушуєте чужі права. Я прийшов сюди на прохання мого клієнта містера Елтхауза і не можу виступати від імені міс Хінклі та містера Квейла, однак вважаю, що ви дозволяєте собі зайве. Ваша репутація мені відома, я знаю, що ви не якийсь там крутій, і не сумніваюсь у вашій bona fides[5], поки не маю для цього підстав. Але як адвокат мушу сказати: ви перебираєте міру. Чи, може, я чогось не розумію. Містер Елтхауз, його дружина і я, їхній адвокат, – всі ми, звичайно, хочемо, щоб справедливість перемогла. Та коли ви дістали серйозні відомості, які доводять вину ФБР, то навіщо влаштовувати оце судилище?

– Я гадаю, що все пояснив.

– Ваше пояснення – це тільки характеристика становища або інструкція поводитись обережно. Але воно не може бути підставою для такого допиту. Чого доброго, ви ще й мені поставите запитання, чи не застукав мене Мор-ріс, коли я намагався скоїти кримінальний злочин.

– А він часом вас не застукав?

– Я не маю наміру грати роль у вашій комедії! Повторюю: ви дозволяєте собі зайве.

– Тоді я себе стримаю. А от щодо обережності заперечувати не буду. А зараз я хочу поставити банальне запитання, що постає в кожному випадку з насильницькою смертю: якщо Морріса Елтхауза вбили не агенти ФБР, то хто? Припустімо, ФБР беззастережно виправдане, а я – районний прокурор. Хто мав причини бажати смерті цього чоловіка? Хто його ненавидів, чи боявся, чи міг мати вигоду від його смерті? Ви можете назвати таку людину?

– Ні. Я, звісно, про це думав. Але… Ні.

Вулф обвів усіх поглядом.

– Може, хтось із вас назве таку людину?

Двоє похитали головою. Всі мовчали.

– Це запитання банальне, – вів далі Вулф, – але не завжди марне. Прошу всіх поміркувати. Не бійтеся, що вас звинуватять у наклепництві, – на ваші слова ніхто не посилатиметься. Безперечно, Морріс Елтхауз не міг прожити тридцяти шести років, нікого не скривдивши. Він скривдив свого батька. Скривдив містера Квейла… – Вулф подивився на Ярмека. – А статті, які він писав для вашого журналу, – невже вони були такі невинні?

– Ні, – відповів редактор. – Але якщо вони і зачепили когось настільки, що скривджений зважився на вбивство, то не думаю, щоб він ждав стільки часу.

– Принаймні один чоловік мусив ждати, – озвався Квейл. – Бо сидів у в'язниці.

Вулф дав першому редакторові спокій.

– За що?

– За шахрайство. Темна махінація з нерухомим майном. Морріс написав статтю, яку ми назвали "Афера з маєтністю". Після статті поліція порушила справу, і одного з махінаторів заарештували. Йому дали два роки. Це було два роки тому, навіть трохи менше, але за добру поведінку того чоловіка вже могли випустити на волю. Тільки вбивця не він – на такий

злочин у нього не стане духу. Я бачив чоловіка кілька разів, коли він приходив умовити нас не згадувати його ім'я. Він просто дрібний шахрай.

– Прізвище?

– Я не… Хоча ні. Але яке це має значення? Його прізвище Оделл. Так, здається, Оделл. Френк Оделл.

– Не розумію… – почала була місіс Елтхауз, але голос її охрип, і їй довелося спершу прокашлятись. Потім вона звернулася до Вулфа: – Я нічого не розумію. Якщо винне ФБР, то навіщо ви про все нас розпитуєте? Чому ви не спитаєте в містера Ярмека, які матеріали про ФБР знайшов Морріс? Я його питала, а він сказав, що не знає.

– Бо таки не знаю, – підтвердив Ярмек.

– Я так і думав, – кивнув головою Вулф. – А то б вас турбувала не тільки поліція. Морріс вам розповідав що-небудь про свої відкриття й здогадки?

– Ні. Він про це ніколи не казав. Морріс спершу готував чернетку статті. Він завжди так працював.

Вулф щось буркнув собі під ніс, а тоді звернувся до місіс Елтхауз:

– Мадам, я вже сказав, що хочу мати цілковиту ясність. Я ладен ставити тисячу запитань – до самого ранку, цілий тиждень. Федеральне бюро розслідувань – грізний супротивник, воно має необмежені привілеї і владу. Ніхто в Америці – ні самотужки, ні гуртом – не зважиться на справу, яку я взяв на себе доброхіть. І це не похвальба, це лишень

констатація факту. Якщо вашого сина вбив співробітник ФБР, то немає ані найменшого шансу знайти вбивцю, поки за справу не візьмусь я. Тому, як краще вести розслідування, вирішуватиму я, і тільки я. Містере Фромм, ви знов хочете сказати, що я дозволяю собі зайве?

– Ні, – відповів адвокат. – З тим, що ви розповіли про ФБР, не можна не погодитись. Як тільки я довідався, що ніяких матеріалів про ФБР у квартирі Морріса не знайшли, я зробив висновок, який, власне, напрошувався сам, і заявив містерові Елтхаузу, що, на мою думку, шанси розкрити злочин дуже сумнівні. ФБР недоторканне. Гудвін сказав місіс Елтхауз про одного чоловіка, який учора вам повідомив, нібито знає, що її сина вбили агенти ФБР, і підкріпив свої слова певними фактами. Я прийшов сюди, щоб зажадати прізвище того чоловіка, а також одержані вами відомості. Але ви маєте рацію. Процедуру розслідування визначати вам. Гадаю, це справа безнадійна, але я бажаю вам успіху і хотів би вам допомогти.

– Я теж цього хочу. – Вулф відсунув назад крісло і підвівся. – Нашу розмову, можливо, підслуховували і декого з вас, мабуть, потривожать. Якщо це станеться, прошу мені повідомити. Я хотів би також, щоб ви повідомляли мені про всі події, зв'язані з цією справою, хоч би які незначні вони були. Підслуховували нашу розмову чи ні, мій дім однаково під наглядом, і ФБР уже знає, що я веду розслідування вбивства Морріса Елтхауза. Наскільки мені відомо, поліція про це не знає, і я прошу вас нічого їй не розповідати. Це тільки додасть нам зайвих труднощів. Даруйте, що нічим вас не пригостив – я був дуже заклопотаний і забув про це. Містере Елтхауз, ви весь час мовчали. Чи не хочете ви що-небудь сказати?

– Ні. – Це було все, що Девід Елтхауз сказав за цілий вечір.

– Тоді – до побачення. – І Вулф вийшов з кабінету.

Всі повставали й рушили до передпокою. Я залишився в кабінеті – чоловіки й самі допоможуть дамам одягтися, тож я там не дуже потрібний. Уявляєте, яким невихованим я себе показав: навіть не подумав про задоволення подати пальто міс Хінклі! А коли я почув, як відчинилися вхідні двері, було вже пізно. Я зачекав, поки двері причинилися, вийшов і накинув ланцюжок. Всі вже стояли на тротуарі.

Ліфта я не чув, отже, Вулф, мабуть, пішов на кухню, і я й собі рушив за ним. Однак на кухні Вулфа не було. Так само, як і Фріца. Може, Вулф піднявся до оранжереї сходами? Але що б його до цього спонукало? Він міг іще, звичайно, спуститися вниз. Я зійшов сходами до Фріцової кімнати й відчинив двері.

Фріц мав змогу жити й нагорі, але йому більше подобалося в підвалі. Його кімната була не менша, ніж наш кабінет і вітальня заразом, але з роками виявилась добряче-таки захаращеною: столи завалені стосами журналів, на підставках бюсти Ескоф'є[6] і Брея-Саварена[7], на стінах меню в рамках, королівських розмірів ліжко, п'ять стільців, книжкові шафи (у нього двісті вісімдесят кухарських книжок), голова дикого кабана, якого Фріц убив у Вогезах, радіокомбайн з телевізором та стереофонічним програвачем, дві величезні шафи з давнім посудом – як твердить Фріц, однією з мисок користувався кухар самого Юлія Цезаря, – і таке інше.

Вулф сидів на найбільшому стільці, перед ним на столі стояла пляшка пива і склянка. Коли я ввійшов, Фріц, що сидів навпроти, одразу встав, але я підсунув собі інший стілець.

– Погано, що нашим ліфтом не можна спускатися вниз, – зауважив я. – Його не можна переобладнати?

Вулф ковтнув пива, поставив склянку й облизав губи.

– Я хочу знати все про ті електронні капості, – сказав пін. – Тут нас можуть підслухати?

– Не знаю. Я читав про одну штуку, яка ловить голоси на відстані півмилі, але не знаю, в якому радіусі вона діє і чи долає такі перешкоди, як стіни й підлоги. Певно, є й такі штуки, – я про них, правда, ще не читав, – що одної досить на цілий будинок. А якщо й немає, то скоро будуть. Людям тоді доведеться розмовляти на мигах.

Вулф пильно подивився на мене. Не відчуваючи за собою ніякої провини, я так само подивився на нього.

– Ви хоч розумієте, – сказав він, – що ніколи ще нам так не потрібна була цілковита секретність, як тепер?

– Розумію. Бог свідок, як я це розумію.

– А шепіт теж можна підслухати?

– Ні. Навряд. Один шанс із тисячі.

– Тоді розмовлятимемо пошепки.

– Так ви не дуже розійдетеся. Проте якщо Фріц увімкне телевізор якомога гучніше, а ми сядемо поруч і розмовлятимемо без крику, то можна обійтися й без перешіптування.

– Але ж можна було зробити це і в кабінеті!

– Звичайно, сер.

– Якого ж дідька це не спало вам на думку раніше?! Я кивнув головою:

– Ви, бачу, сидите як на голках. Я теж. Я й сам дивуюсь, як це мені не спало таке на думку раніше. Давайте спробуємо побалакати в такий спосіб. У кабінеті мені доведеться нахилятись над вашим столом.

Вулф звернувся до Фріца:

– Зробіть ласку, Фріце, ввімкніть телевізор. Байдуже що.

Фріц підійшов до комбайна, крутнув ручку, і скоро ми побачили на екрані жінку, яка висловлювала чоловікові жаль з приводу того, що вони зустрілися в житті. Потім він – ні, не чоловік, а Фріц, запитав, чи не треба гучніше. Я попросив трохи додати звуку й підсунув свій стілець до Вулфа. Той нахилився майже до самого вуха й забубонів:

– Нам слід бути готовими до будь-яких несподіванок. Ви не знаєте, чи ще існує клуб "Десять аристологів"?

Я стенув плечима. Таке запитання, що аж ніяк не стосувалося справи, міг поставити або цілковитий ідіот, або ж геній.

– Не знаю, – відказав я. – Минуло вже сім років... Може, й існує. Хочете, я зателефоную Лью'їсові Х'юїтту?

– Тільки не звідси.

– Я піду до телефону-автомата. Зараз?

– Так. Коли він скаже, що той гурток і досі... Або ні. Хоч би що він сказав про "Десять аристологів", спитайте, чи можна мені завтра вранці приїхати до нього й побалакати про одну невідкладну особисту справу. Якщо він запросить мене на ленч – а він так і зробить, – дайте згоду.

– Але ж він цілий рік живе в Лонг-Айленді!

– Я знаю.

– Нам, певно, доведеться позбуватись "хвоста".

– Не конче. Якщо фебеерівці побачать, що я їду до нього, – тим краще.

– Тоді чом би не подзвонити йому звідси?

– Я не тільки не проти, а навіть хочу, щоб про мій візит до Х'юїтта стало відомо, лише хай не знають, що я напросився сам.

– А якщо він завтра не зможе?

– Тоді одного з найближчих днів.

Я підвівся. Йдучи до передпокою, беручи з вішалки пальто та капелюх, відмикаючи двері й простуючи на Дев'яту авеню, я міркував про те, що за один день у нашому домі перекреслено одразу двоє правил – вранішній розпорядок і категорична відмова Вулфа виходити у справах з дому. Але навіщо?

Клуб "Десять аристологів" організували десять заможних чоловіків, що домагались, як вони самі казали, "взірцевого

приготування їжі й питва". Задля досягнення цього ідеалу вони зібралися сім років тому в домі одного з них, пароплавного магната Бенджемена Шрайвера, а Льюїс Х'юїтт, також член гуртка, умовився з Вулфом, що страви їм готуватиме Фріц. Звичайно, нас із Вулфом запросили гуди також, і коли подали першу страву, один з типів за столом разом із млинцями з ікрою та сметаною нажерся миш'яку й урізав дуба. Правда, на взаємини Вулфа з Х'юїттом той випадок не вплинув. Х'юїтт мав у своєму маєтку в Лонг-Айленді величезну, футів сто завширшки, оранжерею з орхідеями, й досі був вдячний Вулфові за якусь особливу послугу, зроблену йому дуже давно, і десь двічі на рік приїздив до старого цегляного будинку на обід.

Х'юїтт узяв трубку не зразу – він був чи то в оранжереї, чи в конюшні, чи ще десь. Але почути мій голос йому було приємно., В кожному разі, так він сказав. Як тільки я повідомив, що Вулф хоче до нього навідатись, Х'юїтт відповів, що, звичайно, буде щасливий його бачити, залюбки посидить з нами за ленчем і в цьому зв'язку має до Вулфа одне запитання.

– Боюся, без мене ви не обійдетесь, – сказав я. – Я дзвоню з телефону-автомата в аптекарському магазині. Даруйте за нецеремонність, але ви певні, що нас ніхто не слухає з паралельного апарата?

– Як це?.. Ні! Мені здається, немає причин…

– Чудово. Я дзвоню з будки через те, що наш телефон підслуховують, а містер Вулф не хоче, аби стало відомо, що це він сам пропонує до вас приїхати. Тому нам не дзвоніть. Може статися, що завтра до вас хтось прийде, назветься репортером і почне розпитувати. Я кажу про це зараз, бо завтра можу забути. Якщо до вас звернуться, відповісте, що запросили нас на ленч іще минулого тижня. Умовились?

– Так, звичайно. Господи боже, то ви кажете, ваш телефон підслуховують?.. Але ж це незаконно?!

– Ну звісно. В цьому й уся річ. Ми розповімо вам про все завтра… В усякім разі, я сподіваюсь.

У нашому кабінеті стоять телевізор та радіоприймач, і я, повертаючись додому, сподівався застати Вулфа в його улюбленому кріслі біля приймача. Та в кабінеті нікого не було, і я спустився в підвал. Вулф сидів на тому самому місці, де я його залишив. Телевізор і досі гримів, і Фріц, позіхаючи, дивився на екран. Вулф сидів, відкинувшись на спинку стільця й заплющивши очі, губи в нього ворушилися – вони то втягували повітря, то випускали, то втягували, то випускали… Так, Вулф працював. Але що він цієї хвилини обмірковував? Я стояв і мовчки дивився на нього. Коли він поринає у цей свій стан – тобто заплющує очі й починає ворушити губами, я ніколи не перебиваю йому думки. Але тепер я мусив щосили зціпити зуби, щоб не розтулити рота, бо мені не вірилось, що Вулф справді міркує. Над чим би він мав оце сушити голову?

Збігло цілих дві хвилини. Три. Нарешті я вирішив, що Вулф просто мене інтригує. Я сів на стілець і гучно кашлянув. Вулф ураз розплющив очі, глянув на мене й випростався.

Я підсунув свій стілець ближче й сказав:

– Усе гаразд. Нас чекають опівдні. Так що виїздити треба о пів на одинадцяту.

– Ви не поїдете, – буркнув Вулф. – Я подзвонив Сеулові. Він прийде о дев'ятій.

– А-а, розумію. Ви хочете, щоб я лишився вдома на той випадок, якщо Регг пришле сюди своїх хлопців сповідатися!

– Я хочу, щоб ви розшукали Френка Оделла.

– О господи! То ось чиє ім'я ви так старанно вимовляли пошепки із заплющеними очима!

– Ні. – Вулф повернув голову: – Трохи гучніше, Фріце! – Потім знов до мене: – Вчора після ленчу я сказав, що ви мене переконали, нібито довести причетність до вбивства агентів ФБР – марний клопіт. Беру свої слова назад. Ми повинні повести справу так, щоб жодна з трьох версій не залишилась другорядною. Ось ці версії. Перша: вбивство вчинило ФБР. Друга: ФБР не вчиняло вбивства. І третя: забути про ФБР і залишити вбивство нерозкритим. Нас більше влаштовує друга версія, ось чому ми повинні розшукувати Френка Оделла. Та якщо нас примусять узятися за першу версію або за третю, ми опинимось у становищі, перебуваючи в якому нам ніколи не виконати своїх зобов'язань перед клієнтом.

– Але ж ви не брали ніяких зобов'язань, крім двох: почати розслідування і зробити все від вас залежне!

– Ви знову вживаєте не ті займенники!

– Гаразд, нехай буде "ми" і "нас".

– Це вже краще. Отже, все від нас залежне. А це – найбільше зобов'язання для чоловіка, який має почуття власної гідності. І цього почуття в обох нас аж надто багато. Очевидне одне. Байдужо, які обставини примусять нас ухвалити те чи інше рішення, але містер Регг повинен поні рити чи принаймні запідозрити, що Морріса Елтхауза вбив хтось із його людей.

Поки що на гадку мені не спадає жоден хід, який привів би його до цього. А ви маєте пропозиції?

– Ні. Він або вірить у це, або ні. Десять проти одного, що вірить.

– Кінець кінцем шанси у нас є. Мені треба з вами порадитись щодо завтрашньої зустрічі з містером Х'юїттом. Розмова в нас буде довга, а в мене пересохло в горлі. Фріце!

Ніякої відповіді. Я обернувся. Фріц, сидячи на стільці, спав і, мабуть, хропів, але через телевізор ми нічого не чули. Я запропонував перейти до кабінету і для одміни ввімкнути музику. Вулф погодився, і ми розбудили Фріца, подякували за гостинність і побажали йому на добраніч. По дорозі до кабінету я прихопив на кухні пиво для Вулфа й молоко для себе. Коли я ввійшов до кабінету, Вулф уже ввімкнув радіоприймач і сидів за столом. Оскільки розмова мала бути довга, я підставив жовтий стілець ближче до Вулфа. Він палив собі пива, а я надпив молоко й промовив:

– Я забув сказати, що не спитав у Х'юїтта про "Десять аристологів". Але ж ви однаково завтра побачитеся з ним і спитаєте самі. То яка там у нас програма?

Вулф почав говорити.

Вже давно минула північ, коли Вулф пішов до ліфта, а я – по простирадла, ковдру та подушки, щоб провести другу ніч на кушетці в кабінеті.

У телефонному довіднику п'яти районів Нью-Йорка було понад сто Оделлів, але Френка не значилося жодного. Я вже мав ці відомості, коли сидів у п'ятницю о пів на десяту ранку за своїм столом і міркував, як діяти далі. Звертатися до Вулфа через таку дрібницю, звичайно, не варто було, до того ж його немає дома. Рівно о дев'ятій з'явився Саул Пензер, і Вулф, замість піднятися нагору в оранжерею, зійшов униз, одяг своє важке пальто та касторовий крисатий капелюх, поквапливо вийшов услід за Саулом на вулицю і сів до нашого "герона". Вулф, звісно, знав, що коли ввімкнути на повну потужність опалення, то в машині буде як у вусі, і все ж одяг тепле пальто, бо не довіряв ніяким пристроям, складнішим за тачку. Він, певно, боявся б якоїсь халепи у глухих і диких нетрях Лонг-Айленда, навіть якби за кермом сидів я.

Я мусив напружити всю силу волі, щоб зосередитись на Френкові Оделлу. Звернення до його особи могло виявитись усього-на-всього сліпим пострілом у темряву, зробленим з наказу Вулфа тільки через те, що з трьох версій він вибрав другу. А мені хотілося думати про Лонг-Айленд. Я добре знав: Вулф уміє користатися з обставин. Та ніколи ще мені не доводилось бути свідком такого хитромудрого плану, як той, що для його здійснення Вулф вирішив залучити Льюїса Х'юїтта. Ось чого мене так тягло туди, до Лонг-Айленда. В такому ділі геній потрібен, як у двигуні свічка, що дає іскру. Але хтось же та має подивитись і за тим, чи ке тече радіатор і чи не спущені шини! Якби не Саул Пензер, я б таки наполіг на своєму й поїхав з Вулфом. Проте Вулф викликав Саула, а Саул – єдина людина, якій би я довірив свої обов'язки, якби, скажімо, зламав ногу.

Отож я примусив себе думати про Френка Оделла. Найпростіше було б подзвонити у відділ амністій нью-йоркської поліції і запитати, чи нема його прізвища у списках людей, звільнених достроково. Тільки ж, певна річ, не по нашому телефону. Коли ФБР довідається, що ми тратимо час і гроші на

Оделла, про якого нам розповів Квейл, вони там одразу зметикують: все це не просто так, виходить, Вулф підозрює Оделла в причетності до вбивства Елтхауза. А цього не можна допускати в жодному разі.

І я вирішив діяти напевно. Якщо котрийсь із фебеерівців прочитає ці рядки й дійде висновку, що я надто високої думки про його контору, то це означатиме, що він просто не знає багатьох своїх, сказати б, "домашніх" таємниць, Я, правда, теж знаю не все, однак мені відомо досить-таки чимало.

Я зазирнув на кухню, попередив Фріца, що йду з дому, одягнув у передпокої пальто й канедюх і, відімкнувши двері, ступив на Десяту авеню. В гаражі я попросив у Тома Халлорана дозволу скористатися телефоном і подзвонив у редакцію "Газетт" Лону Коуену. Лон був чоловік обережний і не став розпитувати, як у нас посуваються справи з місіс Бранер та ФБР. Він тільки поцікавився, чи я не знаю, де він може роздобути пляшку доброго коньяку.

– Цими днями я сам пришлю тобі пляшечку, – відповів я. – Якщо ти, звісно, заробиш. Почати можна сьогодні ж. Років два тому одного чоловіка на ім'я Френк Оделл посадили за шахрайство. Можливо, він добре поводився, йому скоротили термін, і тепер він на волі. А я, бач, узявся зараз за добродійну діяльність і хочу якнайшвидше знайти Оделла й перевиховати його. Мене можеш застати – і що скоріше, то краще, – дзвонячи по цьому телефону. – Я назвав номер. – І ще одне: цю свою нову діяльність я тримаю у таємниці, тож нікому про неї не згадуй.

Лон сказав, що години йому досить, і я пішов до гаража подивитись машини. Щороку Вулф купляє новий автомобіль, гадаючи, ніби цим зменшує ризик нещасливого випадку, – що насправді зовсім не так, – а вибір моделі полишає на мене. Мені

вже був упав в око "роллс-ройс", але ж викидати через рік таку машину – просто злочин!... Однак цього дня я не побачив у гаражі нічого такого, на що варто було б поміняти наш "герон". Ми з Томом саме розмовляли про панель приладів "Лінкольна" 1965 року випуску, коли пролунав дзвінок і я підійшов до телефону. Це був Лон. З моїм завданням він упорався. Френка Оделла звільнили умовно торік, у серпні, взагалі ж його ув'язнення триватиме до кінця лютого. Живе в Бронксі – Ламонт-авеню, будинок 2553, працює у філії Дріскольського орендного агентства – Гран Конкур-стріт, 4018. Наприкінці Лон додав, що, як на нього, найкращий спосіб почати добродійну діяльність – це допомогти йому, коли він програє в покер, а я порадив йому краще грати в підкидного.

Я вирішив не брати таксі, а піти в метро, – звичайно, не задля того, щоб заощадити гроші нашої клієнтки. Просто пора вже було щось робити з моїми "хвостами". Минуло два дні й дві ночі, відколи ФБР, як можна було припустити, зацікавилось нами, і двадцять п'ять годин відтоді, як воно звернулося до Пераццо з вимогою позбавити нас ліцензій, а я й досі не бачив за собою непроханих супутників. Певно, я або легко від них одривався, або просто їх не помічав. Тепер я вирішив звернути на них увагу, але ж не простуючи пішки по вулиці! Доїхавши поїздом метро до станції біля Центрального вокзалу, я пересів на експрес, який ішов у бік житлових кварталів міста.

Коли у вас закралася підозра, що в метро за вами стежать, і ви хочете виявити шпига, починайте пробиратися вздовж вагона, а на кожній станції підходьте ближче до дверей, щоб в останню мить вискочити на платформу. В години пік робити це досить важко, але тепер було вже пів на одинадцяту ранку, до того ж я їхав у бік житлових кварталів.

Я помітив його вже на третій зупинці, точніше сказати, не його, а їх. Шпигів було двоє. Один – кремезний здоровило, що

мало не діставав головою до штанги у вагоні, з темними вилупкуватими очима, яких він ніби не знав куди подіти, а другий нагадував кіноактора Грегорі Пека, якщо не брати до уваги невеличких каплуватих вух. Гра, дідько б її вхопив, полягала в тому, щоб їх викрити, а вони про це щоб і не знали, і коли я вийшов на станції біля Сто шістдесят восьмої вулиці, то був майже певен, що виграв. Я простував тротуаром з таким виглядом, немов тих двох для мене зовсім не існує.

Позбутися "хвоста" на нью-йоркських вулицях, коли ви не заплішений дурень і знаєте, що за вами стежать, – суща дрібниця. Існує тисячі способів, і той, кого переслідують, вибирає один з них залежно від часу й місця. Я неквапом плівся по Тремонт-авеню, позираючи коли-не-коли на свій годинник та номери будинків, аж поки не вздрів вільного таксі. Коли воно було вже ярдів за тридцять від мене, я прошмигнув між машинами, що стояли край тротуару, зупинив таксі, вскочив у нього, причинив дверцята, кинув водієві: "Женіть щодуху!" – і ще встиг загледіти "Грегорі Пека", який тільки очі витріщив, коли ми промчали повз нього. Другий шпиг стояв на протилежному боці вулиці. Ми проїхали сім кварталів і спинилися аж перед червоним світлом на перехресті. Сказати правду, я таки глянув назад. Потім назвав водієві номер будинку на Гран Конкур, спалахнуло зелене світло, і ми рушили далі.

На горішніх поверхах цього житлового будинку містилися контори кількох різних орендних філій, але одна з них – певна річ, та, що відала здачею в оренду приміщень, – була на першому поверсі. Я ввійшов. Контора займала невеличку кімнату – всього три столи та шафа з теками. Найближче до дверей сиділа вродлива молода жінка з копицею волосся на голові, якого вистачило б на всіх чотирьох бітлів. Коли вона, всміхнувшись до мене, спитала, чим може прислужитися, голова мені мало не запаморочилась і довелося спочатку

перевести подих. Ні, подумав я, такі жінки в робочий час повинні сидіти вдома. Я відповів, що хотів би бачити містера Оделла, і вона кивнула своєю чарівною голівкою в глибину кімнати.

Він сидів за другим столом. Перше ніж ступити до нього, я трохи зачекав. Мені було досить одного погляду на нього. Дехто, посидівши за гратами, навіть і не дуже довго, виглядає зів'ялим, коли виходить на волю. Про Оделла цього не можна було сказати. На зріст не вдався, проте елегантний. Біла шкіра, світле волоссячко, вдягнений дуже чепуристо. Костюм у вузеньку смужку обійшовся йому – чи комусь іншому – щонайменше в дві сотні.

Він вийшов із-за столу, назвався Френком Оделлом і простяг мені руку. Було б куди краще, якби він сидів в окремому кабінеті; та чарівна жіночка, мабуть, і не знала, що сусідить з колишнім арештантом. Я відрекомендувався, дістав портмоне й подав йому свою візитку. Оделл уважно подивився на неї, сховав до кишені й сказав:

– Господи, а я вас і не впізнав! Я ж бачив у газетах ваші фотографії!

Мої фотографії не з'являлися в газетах уже більше року, а коли з'являлись, він був за гратами. Але я пустив ці слова повз вуха.

– Що вдієш – старію... – скрушно промовив я. – Ви б не подарували мені кілька хвилин? Ніро Вулф узявся за одну невеличку справу, в якій замішаний чоловік на ім'я Морріс Елтхауз, і гадає, що ви могли б дати нам деякі відомості.

Оделл не розгубився. Навіть оком не кліпнув. Він тільки сказав:

– Це той, якого вбили?

– От-от. Поліція, звичайно, провела розслідування. Як завжди. Тепер ідеться про приватне розслідування по бічній лінії.

– Якщо ви хочете знати, чи була тут поліція, то її тут не було. Давайте сядемо.

Він сів за свій стіл, а я – на стілець біля столу.

– Що ж то за бічна лінія?

– Все це не так просто… Йдеться про одне діло, яке робив Елтхауз, коли саме його вбили. Ви можете про це що-небудь знати, якщо в той час бачилися з ним, тобто в листопаді, торік у листопаді. Ви бачилися з ним у той час?

– Ні. Востаннє я бачився з ним років два тому. В залі суду. Коли дехто з людей, яких я вважав за своїх друзів, зробив мене козлом відпущення. А навіщо я здався поліції?

– О, коли вони розслідують вбивство, то беруться за всіх підряд. – Я махнув рукою. – А це ви цікаво сказали про козла відпущення. Може, це пов'язане з тим, що ми хочемо знати. Елтхауз не любив підтасовувати матеріалів? Він часом не був одним із тих ваших приятелів, що зробили вас козлом відпущення?

– Боронь боже! Ні, він не був моїм приятелем. Я бачився з ним усього двічі. Вперше тоді, коли він писав ту статтю чи

збирався її писати. Він шукав більшу рибину. А я був усього-навсього такий собі спритний службовець фірми "Бранер – нерухоме майно".

– Бранер? – Я наморщив лоба. – Щось не пригадую такого прізвища у зв'язку з тією справою. Щоправда, я не дуже з нею знайомий. Виходить, це ваші приятелі з фірми "Бранер – нерухоме майно" зробили вас козлом відпущення?

Оделл усміхнувся:

– Ви таки не дуже знайомі зі справою. Там ішлося про кілька дрібних махінацій, в яких я був замішаний. Люди з фірми "Бранер" поставилися до мене дуже мило. Віце-президент навіть улаштував мені побачення з самою місіс Бранер. Саме тоді я й зустрівся з Елтхаузом удруге – в кабінеті місіс Бранер, у неї вдома. Вона теж поставилася до мене мило. Повірила всьому, що я їй розповів. Навіть заплатила за мого адвоката. Частково. Вона, бачте, зрозуміла, що я вплутався у темну махінацію, але я пояснив їй, що сам не знаю, як це сталося, і вона не захотіла, щоб службовця її фірми визнали вплутаним у брудне діло. Я кажу, що це дуже мило з її боку.

– Звичайно… Але чому ви не повернулись у фірму "Бранер", коли вийшли… коли влаштовувались на роботу?

– Там не прийняли мене.

– О, це вже не дуже мило з їхнього боку, чи не так?

– Що ж, так уже ведеться. Зрештою, я ж сидів. Президент компанії – чоловік досить норовливий. Я, правда, міг би звернутись до місіс Бранер, та в мене ще лишилося трохи гордощів, до того ж я почув, що відкривається ця філія у

Дрісколла. – Він знов усміхнувся. Я не опинився на лопатках. Зовсім ні. Робота тут досить перспективна, а я ще не старий. – Він висунув шухляду. – Ви дали мені візитку, і я хочу дати вам свою.

Оделл дав мені не одну візитку, а цілий десяток, ще й розповів про діяльність орендного агентства Дрісколла. Виявляється, в них дев'ять філій у трьох районах міста, які контролюють понад сотню будинків… Скоро я вже добре знав, що містер Дрісколл – дуже милий чоловік…

Я слухав Оделла просто так, із чемності, згодом подякував йому і, вже виходячи, дозволив собі перезирнутися з тією вродливою молодичкою. Вона й собі усміхнулася до мене. Так, куточок тут і справді дуже милий!

Оделл не запропонував мені роздягтись, і я, охолоджуючись, неквапом пішов по осяяній зимовим сонцем Гран Конкур-стріт. У моїй голові вже народжувався цілий ланцюг взаємопов'язаних між собою обставин.

1. Місіс Бранер розіслала книжку про ФБР.

2. Морріс Елтхауз збирав матеріали для статті про ФБР.

3. Агенти ФБР убили Елтхауза чи принаймні були в його квартирі під час або після вбивства.

4. Елтхауз був знайомий з місіс Бранер і приходив до неї додому.

5. Службовець фірми місіс Бранер попав до в'язниці (став козлом відпущення?) внаслідок публікації статті Елтхауза.

Це був не просто збіг обставин – це були причина і наслідок якоїсь збіса заплутаної ситуації. Я спробував об'єднати обставини в якусь систему, але дуже скоро збагнув: комбінацій і варіантів буде аж надто багато. Неважко навіть припустити, що Елтхауза вбила сама місіс Бранер. Проте це неможливо вже тому, що вона – наш клієнт. Очевидне одне: голка загубилася саме в цьому стіжку сіна, і її треба знайти.

А Вулф пошив мене в дурні. Він спитав у Ярмека про статтю Елтхауза для журналу "Тік-Ток" просто так і послав мене шукати Оделла тільки через те, що не міг придумати для мене кращої роботи. То ось у чім тут річ!

Подзвонити Вулфові я не міг, навіть якби він був удома. Я вирішив не дзвонити й до Х'юїтта – і по тільки тому, що звичайно в таких місцях до одного номера паралельно підключено по десятку апаратів. Фебеерівці, певно, поїхали за Вулфом і туди, адже Саул дістав указівку не звертати на "хвіст" уваги, а підслухати приміський телефон для ФБР – суща дрібниця. Одного разу мені пощастило довідатись... Та зараз про це не варто розповідати.

Але йти додому й чекати склавши руки Вулфа я теж не збирався. Отож я знайшов телефонну будку, набрав номер місіс Бранер, покликав її до апарата й запитав, чи не змогла б вона побачитися зі мною за ленчем о пів на першу в ресторані Рустермана. Вона згодилась. Після цього я подзвонив до ресторану, покликав Фелікса і спитав, чи вільна ота невеличка, але з доброю звукоізоляцією кабіна нагорі. Фе-лікс відповів ствердно. Я вийшов з будки й сів у таксі.

Ресторан Рустермана втратив, звичайно, ту славу, яку мав при Маркові Вукчичу. Вулф уже не опікає цього закладу, але раз на місяць усе ж таки навідується сюди, та й Фелікс час від часу приходить до старого цегляного будинку на порадою.

Вулф завжди бере з собою мене та Фріца, ми обідаємо в невеличкій кабіні нагорі і щоразу починаємо з короля супів – Germinia L'Oseille. Отож ту кімнатку я добро знаю. Фелікс провів мене туди, чемно підтримуючи розмову, і побув зі мною доти, аж доки – спізнившись усього на десять хвилин – прийшла місіс Бранер.

Вона замовила подвійний мартіні з маринованою цибулинкою. Цих жінок важко збагнути. Я гадав, вона забажає хересу чи дюбоне і вже напевно обійдеться без маринованої цибулини. Коли принесли мартіні, місіс Бранер зробила три чималі ковтки підряд, поглянула вслід офіціантові, чи той щільно причинив за собою двері, і нарешті сказала:

– По телефону я, звичайно, ні про що у вас не розпитувала. Щось трапилось?

За компанію я й собі замовив мартіні, тільки без цибулини, надпив ковток і відповів:

– Нічого такого. Просто містер Вулф порушив сьогодні два свої правила: вранці відмовився почаклувати над орхідеями в оранжереї, а потім вийшов з дому у ваших справах. Тепер він в одного чоловіка в Лонг-Айленді. Може, його поїздка щось і дасть, та поки що особливих надій не покладайте. Сам я щойно прогулявся до Бронкса і побачився з чоловіком на ім'я Френк Оделл. Колись він нібито служив у вашій фірмі "Бранер – нерухоме майно". Це правда?

– Оделл?

– Так.

Місіс Бранер наморщила лоба.

– Я не… А-а, ну звісно! Оделл… Такий невеличкий чоловічок, він ще мав купу неприємностей. Але ж він… Хіба він не у в'язниці?

– Був. Кілька місяців тому його умовно звільнили.

Місіс Бранер сиділа все ще з наморщеним лобом.

– Але ж навіщо вам було з ним бачитись?

– Це довга історія, місіс Бранер. – Я знову ковтнув мартіні. – Містер Вулф вирішив спочатку трохи розвідати про діяльність ФБР у Нью-Йорку та в околицях міста. Крім усього іншого, нам стало відомо, що минулої осені один чоловік на ім'я Морріс Елтхауз надумав зібрати матеріали для журнальної статті про ФБР, а місяць і три тижні тому його вбили. Цим варто було поцікавитись, і ми дещо перевірили. Ми з'ясували, що років два тому Елтхауз написав статтю під назвою "Афера з маєтністю", і після цієї статті чоловік на ім'я Френк Оделл потрапив до в'язниці, звинувачений у шахрайстві. Містер Вулф доручив мені розшукати Оделла. Я знайшов його координати, побачився з ним і дізнався, що він працював у вашій фірмі. Тож я й подумав, що мені слід розпитати про все це вас.

Місіс Бранер поставила келих на стіл.

– Але про що ж мене розпитувати?

– Я маю до вас кілька запитань. Наприклад, щодо Морріса Елтхауза. Ви добре його знали?

– Я взагалі його не знала.

– Він був принаймні один раз у вас удома. В кабінеті. Так сказав Оделл.

Місіс Бранер кивнула головою:

– Це правда, був. Я згадала про це, коли прочитала про його вбивство. – Вона рвучко підвела голову. – Мені не до вподоби ваш тон, містере Гудвін. Чи не хочете ви сказати, ніби я щось приховую?

– Так, місіс Бранер. Саме це я й хочу сказати. Що ви напевно щось приховуєте. І краще нам з'ясувати це до ленча, ніж після нього. Ви найняли містера Вулфа для справи, яку можна вважати за майже безнадійну. Єдине, чим ви могли б нам допомогти, – це розповісти все, що має хоч якийсь, хай навіть найменший стосунок до справи. І те, що ви знали Морріса Елтхауза чи принаймні зустрічалися з ним, певна річ, насторожує нас. Ви знали, що він працює над статтею про ФБР? Тільки не перебивайте мене. Ви знали чи, може, підозрювали, що ФБР причетне до його вбивства? Чи не тому ви й розіслали ту книжку? Чи не тому ви й прийшли до Ніро Вулфа? Поки що ось ці запитання. Просто ми повинні знати все, що знаєте ви, та й годі.

Місіс Бранер трималася чудово. Жінка, що зуміла не змигнувши оком кинути вам чек на сто тисяч доларів, навряд чи звикла вислуховувати думки свого найманця. І все ж вона мовчки мене слухала. Місіс Бранер не лічила до десяти – принаймні вголос, – а тільки взяла свій келих, зробила ковток, подивилась мені в очі, тоді поставила келих на стіл і промовила:

– Я нічого не приховую. Просто мені й на думку не спало згадати про Морріса Елтхауза. Чи, може, й з'являлась така

думка, але тоді, коли я міркувала про цю справу, а не тоді, як розмовляла з містером Вулфом. Бо все це було так… Я справді нічого не знала. Нічого я не знаю і тепер. Я прочитала про вбивство й пригадала, що бачилася з ним. Але думка про те, що до вбивства може бути причетне ФБР, з'явилась у мене після того, як міс Дакос, моя секретарка, сказала… Та це були просто жіночі теревені. Вона теж нічого не знала. Це не мало ніякого відношення до мого наміру розіслати книжку. Книжку я розіслала після того, як прочитала її і подумала, що важливим людям буде важливо з нею ознайомитися. Вас задовольняє моя відповідь?

– Цілком. Але вона викликає що одне запитання. Не забувайте тільки, що я працюю на вас. Що вам розповіла міс Дакос?

– Та так, пусте. Вона жила в тому самому будинку – та, власне, й тепер живе. Її…

– В якому будинку?

– В будинку, де жив і той чоловік, Морріс Елтхауз. У Вілліджі. На другому поверсі, під його квартирою. Того вечора вона кудись ходила, і невдовзі після…

– Того вечора, коли сталося вбивство?

– Так. Тільки не перебивайте. Невдовзі після того, як міс Дакос вернулася додому, вона почула на сходах кроки. Якісь люди спускалися вниз, і її зацікавило, хто б то міг бути. Вона підступила до вікна й виглянула на вулицю. З будинку вийшли троє чоловіків і завернули за ріг. Вона подумала, що ті троє з ФБР. На цю думку її наштовхнуло тільки те, що вони були дуже схожі на агентів ФБР. "Такого типу", – сказала міс Дакос. Як я

вже згадувала, вона нічого не знала, не знала і я, чи є якийсь зв'язок між Моррісом Елтхаузом і ФБР. Ви питали, чи я знала, що він працював над статтею про ФБР. Ні, не знала, поки ви про це не сказали. Мене образила ваша підозра, нібито я щось приховую. – Місіс Бранер. поглянула на свій годинник. – Уже початок другої, а о пів на третю у мене засідання комісії, і я не можу спізнюватись.

Я натис кнопку на столі – два короткі сигнали – і попросив у місіс Бранер вибачення, що запросив її на ленч, а тепер морю голодом. Через кілька хвилин увійшов П'єр із супом з омарів, і я сказав йому принести печеню через десять хвилин, не чекаючи дзвінка.

Тут виникла одна делікатна обставина. З погляду ділового я мав би доповісти місіс Бранер, що в ресторані Рустермана і з Вулфа, і з мене, і з наших гостей брати гроші рішуче відмовляються, отож вартість ленча у рахунок витрат на її справу не ввійде. Однак говорити про це за печенею по-московському, грибами по-польському, салатом "Беатріс" та суфле "Арменонвіль" мені здалося просто нетактовним, і я промовчав. Не став я перепитувати і про міс Дакос, адже єдине, що нас цікавило, була діяльність ФБР. За ленчем я довідався, що місіс Бранер одержала шістсот сім листів, у яких їй коротко, але щиро дякували за книжку, сто вісімдесят чотири листи – декотрі з них досить довгі, – в яких автори висловлювали невдоволення вчинком жінки, і двадцять дев'ять анонімних листів та листівок, де її просто поливали брудом. Мене здивувало, що таких налічувалось тільки двадцять дев'ять, адже серед тих десяти тисяч душ, яким місіс Бранер надіслала книжку, принаймні кілька сот були члени товариства Джона Берча та інших таких організацій.

За кавою я повернувся до розмови про Сару Дакос, але перед цим дещо підрахував. Якщо Вулф виїде від Х'юїтта о

четвертій годині, то вдома буде десь о пів на шосту. Але ж він може виїхати й пізніше, скажімо, о п'ятій, і прибуде о пів на сьому, а тоді йому ще забагнеться відпочити після небезпечної, як на нього, нічної поїздки, коли мимо пролітають тисячі шалених машин… Одне слово, звільниться він уже після вечері. Отож коли П'єр налив кави й вийшов, я промовив до місіс Бранер:

– Містер Вулф захоче, звісно, побалакати з міс Дакос. Може, та й справді, як ви сказали, нічого не знає, але він повинен сам у цьому переконатись. Ви б її не попросили, щоб вона прийшла сюди о дев'ятій вечора? До цієї кімнати. Вдома, у нашому кабінеті, можливо, стоять потайні мікрофони.

– Але ж я вам сказала: то були просто жіночі теревені! Я відповів, що вона, може, й має рацію, але Вулф – чоловік дивакуватий і взяв собі за звичку діставати потрібні йому відомості від людей, які люблять просто плескати язиком. Отож коли місіс Бранер допила каву, ми пішли з нею до кімнати Фелікса в глибині будинку, й вона подзвонила звідти міс Дакос і про все домовилась.

Я провів місіс Бранер на вулицю, посадив у машину, вернувся нагору й випив іще чашку кави. Вулфові я вирішив не дзвонити, поки не буду певен, що вони там скінчили ленч. Я сидів, обмірковуючи бесіду з місіс Бранер, і спіткнувся тільки на одному: я не поцікавився, чи чула міс Дакос розмову Морріса Елтхауза та Френка Оделла з місіс Бранер у її кабінеті. Звичайно, про це нам може сказати і Сара Дакос, але з'ясовувати такі деталі Вулф покладає на мене, і я мусив це зробити. Наскільки обгрунтовано припущення, що саме міс Дакос повідомила поліцію про тих трьох чоловіків? Анінаскільки, хіба що вона могла вигадати це для поліції чи для місіс Бранер. З вікна будинку шістдесят три їй годі було побачити, як вони підійшли до машини за рогом, надто ж

розгледіти номер машини. Та якщо дівчина їх усе ж таки бачила, ми дістанемо підтвердження першої версії – що Елтхауза вбили агенти ФБР, але не другої, яка влаштовує нас більше. То й що? Адже для планів Вулфа це теж щось би та заважило.

Мені пригадалось, як учора, прогулюючись по Вашінгтон-сквер, я відзначив про себе, що Арбор-стріт лежить у Вілліджі й Сара Дакос теж живе у Вілліджі. Тепер це могло бути чимось більшим, ніж випадковий збіг обставин. Це могло бути причиною і наслідком.

О третій годині я зайшов до кімнати Фелікса і набрав номер Льюїса Х'юїтта. В цьому шикарному ресторані й телефон, певно, якийсь не такий, бо минуло добрих чотири хвилини, перше ніж я почув голос Вулфа:

– Алло, Арчі?

– І так, і ні, – сказав я. – Та все ж більше так, аніж ні. Я в Рустермана. Ми тут з місіс Бранер саме пообідали. Якщо ви приїдете сюди до пів на сьому, я встигну доповісти про все ще до вечері. Ми зможемо тут і повечеряти, бо одна особа прийде сюди о дев'ятій дещо обговорити.

– Їхати до ресторану?

– Атож, сер.

– У Рустермана? Чому не в кабінеті?

– Тут буде краще. Якщо, звісно, ви не хочете, щоб одна чарівна дівчина години зо дві розмовляла з вами при

ввімкненому радіоприймачу та ще й замалим не сидячи у вас на колінах!

– Яка ще дівчина?

– Сара Дакос, секретарка місіс Бранер. Я все поясню, коли ви приїдете.

– Якщо я приїду. Чудово! – І Вулф поклав трубку.

Я набрав добре знайомий номер і сказав Фріцові, що ми вечерятимемо в Рустермана, а відбивні котлети з оленини в маринаді нехай залишить на завтра. Потім я знайшов у довіднику телефон місіс Елтхауз і подзвонив їй, та коли вона взяла трубку, я передумав розмовляти з нею по телефону. Я тільки хотів запитати, чи по траплялось їй чути, щоб син згадував дівчину на ім'я Сара Дакос. Але ж мені треба було якось згаяти ще цілих три години часу, і я міг з таким самим успіхом прогулятись. Отож я спитав місіс Елтхауз, чи вона не проти прийняти мене десь о пів на п'яту, і жінка дала згоду. Виходячи з ресторану, я сказав Феліксові, що ми з Вулфом ще прийдемо до нього вечеряти.

9

Я сидів у кабінеті з глухими стінами, випроставши ноги й розглядаючи носаки своїх черевиків, уже вдесяте перебираючи в голові обставини цієї заплутаної справи, коли за двадцять до сьомої Фелікс розчинив двері й з'явився Вулф. Знаючи, що в такий час внизу у Фелікса відвідувачів найбільше, я відразу його нагнав, узяв у Вулфа пальто, почепив на вішалку й висловив сподівання, що поїздка в нього була цікава.

У відповідь Вулф щось буркнув і сів у крісло, яке Марко Вукчич багато років тому придбав спеціально для свого товариша Ніро. Між його візитами це крісло стояло в кімнаті, де колись був особистий кабінет Марко.

– Я зробив висновок, – промовив Вулф, – що наші сучасники напівідіоти-напівгерої. Бо тільки герої здатні вижити у цій круговерті й лише ідіотам хочеться жити в ній.

– Це не завжди так, – висловив я свою думку. – Після вечері ваше самопочуття поліпшиться. Сьогодні у Фелікса вальдшнепи.

– Знаю. – Вулф сердито глипнув на мене. – Ви таке любите!

– Я не голодний. Принаймні поки що. То як там у Х'юїтта?

– Та нехай йому біс! Він любить те, що й ви. Я все залагодив. Саул став у великій пригоді, як завжди. Все гаразд.

Я присунув собі стілець.

– У моєму звіті, може, буде й не все гаразд, але і в ньому є дещо цікаве. Почну з кінця. Місіс Елтхауз запевняє, мовби ніколи не чула, щоб її сип згадував ім'я Сари Дакос.

– А чому він мав згадувати це ім'я?

– В тому й уся штука. Причина і наслідок.

І я докладно розповів про всі події та розмови за день, не забувши згадати й про свої витівки зі шпигами з ФБР. По суті, це було наше перше зіткнення з супротивником, і я подумав,

що Вулф повинен знати, як ми поводились. Крісло Вукчича не таке зручне, як у нас в кабінеті, і Вулф не міг, заплющивши очі, відкинутись на спинку. І все ж він почував себе тут майже як удома. Коли я скінчив, на обличчі в нього не ворухнувся жоден м'яз, він навіть не розплющив очей. Три хвилини я сидів у цілковитій тиші. Потім не витримав:

– Я, звісно, розумію, що все це вам остогидло. Добре, що ви хоч завдали собі клопоту мене вислухати. Вам начхати на те, хто вбив Морріса Елтхауза. В голові у вас тільки карколомний трюк, який ви задумали, а хто й кого там убив – ну його к лихій матері! Вельми вам вдячний, що ви бодай не захропли! Бо я, бачте, людина вразлива.

Вулф розплющив очі:

– Пхе! Я сказав, що все гаразд, і не помилився. Все гаразд. Але не слід було спинятися на півдорозі. Ту дівку ви могли б запросити прийти сюди вдень, а не ввечері.

Я кивнув головою:

– Вам не тільки все остогидло – до вас іще не зразу все й доходить. Ви казали, що нас більше влаштовує друга версія, і ми, певна річ, прагнемо знайти хоч якийсь шанс її довести. Сара Дакос була в тому будинку коли не під час убивства, то невдовзі після нього. Може, вона якимось чином стане нам у пригоді. Якщо ви хочете…

Двері розчинились, і ввійшов з повним підносом П'єр. Я глянув на годинник: чверть на восьму. Виходить, це Вулф дав Феліксові таке розпорядження. Господи, принаймні одного правила він ще додержується і, звичайно ж, не відмовиться й ще від одного: ніяких ділових розмов за столом.

Вулф підвівся і вийшов з кімнати помити руки. Коли він повернувся, П'єр уже поставив устриці і стояв, готовий підсунути Вулфові крісло. Вулф сів, підхопив на виделку устрицю і, поклавши її до рота, спробував роздушити спершу язиком, а потім зубами. Нарешті проковтнув і, кивнувши головою, промовив:

– Містер Х'юїтт вивів чотири гібриди Miltonia sanderea і Odontoglossum pyramus. Одному з них навіть варто дати ім'я.

Отже, вони знайшли там час оглянути оранжерею!

Десь о пів на десяту з'явився Фелікс і попросив дозволу відірвати нас на хвилинку від вечері. Він прийшов порадитись, як переправити з Франції літаком лангустів. А насправді виявилося, що Фелікс хотів лише заручитися згодою Вулфа на морожені лангусти. Проте в нього, звичайно ж, нічого не виходило. Та Фелікс стояв на своєму, і вони з Вулфом усе що сперечалися, коли П'єр завів до кімнати Сару Дакос. Вона з'явилась у призначений час. Я взяв у неї пальто, запропонував кави, й вона не відмовилась. Я посадив її за стіл і, зачекавши, поки Фелікс піде, відрекомендував Вулфові.

Вулф узявся б оцінити на погляд чоловіка, але в жодному разі не жінку. Він глибоко переконаний, що будь-яке враження, яке справляє жінка, оманливе. Заговоривши до гості, він, звісно, очей убік не одвів і висловив сподівання, що місіс Бранер переказала їй розмову зі мною.

Сьогодні міс Дакос була не така жвава, як минулого разу в кабінеті місіс Бранер, і її карі очі теж блищали не так. Місіс Бранер сказала, нібито міс Дакос просто розводила теревені, але тепер, коли дівчину послали на розмову з Ніро Вулфом, вона, очевидно, збагнула, що натеревенила зайвого.

– Так, місіс Бранер мені сказала, – нарешті відповіла дівчина.

Вулф примружився і пильно подивився на неї. Світло тут було не таке яскраве, як у кабінеті місіс Бранер, та й очі в міс Дакос були сьогодні стомлені від роботи.

– Мене цікавить усе, пов'язане з Моррісом Елтхаузом, – сказав Вулф. – Ви добре його знали?

– Ні, не дуже, – похитала вона головою.

– Ви жили з ним в одному будинку…

– Так… Але в Нью-Йорку, як ви знаєте, це ще нічого не означає. Я переїхала в той будинок десь рік тому, і коли ми якось зустрілися в під'їзді, то обоє пригадали, що вже бачились – у кабінеті місіс Бранер. Містер Елтхауз був там з отим чоловіком, Оделлом. Після того ми вряди-годи удвох вечеряли – разів зо два на місяць.

– В інтимні взаємини це не переросло?

– Ні. Незалежно від того, що ви називаєте "інтимними взаєминами". Таких взаємин у нас не було.

– Тоді з цим усе ясно, можна перейти до діла. Того вечора у п'ятницю, двадцятого листопада… Ви часом не вечеряли тоді з містером Елтхаузом?

– Ні.

– Але ж вас не було вдома?

– Не було. Я ходила до Нової школи на лекцію.

– Самі?

Сара Дакос усміхнулася:

– Ви схожі на містера Гудвіна – теж намагаєтесь довести, що ви детектив. Так, я ходила сама. Лекція була про фотографію. Я люблю фотографувати.

– Коли ви повернулись додому?

– Незадовго до одинадцятої. Хвилин за десять. Об одинадцятій я хотіла послухати випуск новин.

– А потім? Спробуйте пригадати все якомога точніше.

– Мені особливо нема чого пригадувати. Ввійшла в будинок і піднялася сходами – всього на один поверх – до своєї квартири. Скинула пальто, випила трохи води й почала роздягатись. Коли це чую – по сходах хтось іде. Так наче крадеться. Це мене здивувало. Хто воно там, думаю, так ходить? У нашому будинку всього чотири поверхи, а жінки з четвертого поверху вдома саме не було – поїхала до Флоріди. Я ступила до вікна і трохи його прочинила, щоб тільки вистромити голову. З будинку вийшли троє чоловіків, повернули ліворуч і швидко попростували за ріг. – Міс Дакос розвела руками. – Оце й усе.

– Вони не почули, як ви прочинили вікно? Ніхто з них не озирнувся?

– Ні. Я прочинила вікно ще перше ніж вони вийшли з будинку.

– Вони розмовляли між собою?

– Ні.

– Ви їх розгледіли? Чи хоча б одного з них?

– Ні. Звичайно, ні.

– "Звичайно" зовсім не обов'язкове. Отже, не розгледіли?

– Ні.

– Ви могли б їх упізнати?

– Ні. Я ж бо не бачила їх в обличчя.

– Ви не помітили в них чогось особливого, характерних рис – скажімо, зріст, манера ходити?

– Ну... Ні.

– То не помітили?

– Ні.

– Після цього ви лягли спати?

– Так.

– Ввійшовши до квартири – ще до того, як почули на сходах кроки, – ви не почули якогось грюкоту нагорі, у квартирі містера Елтхауза?

– Я не звернула уваги. Я ходила по квартирі, скидала й ховала пальто, крім того, я відкрутила кран і ждала, поки потече холодна вода. А в його кімнаті на підлозі грубий килим.

– Ви бували в нього?

Міс Дакос кивнула головою.

– Кілька разів. Три чи чотири рази. Перед тим, як іти на вечерю, ми випивали по чарочці.

Дівчина взяла чашку, рука в неї не тремтіла. Я зауважив, що її кава вже, певно, прохолола, і запропонував долити гарячої, але міс Дакос попросила не турбуватись і піднесла до губів чашку. Вулф налив собі кави сам і теж зробив ковток.

– Коли і як, – озвався він, – ви дізналися, що містера Елтхауза вбито?

– Вранці. В суботу я не працюю і встаю пізно. Прийшла Айрін, прибиральниця, і постукала до мене в двері. Це було після дев'ятої.

– То це ви подзвонили в поліцію?

– Так.

– Ви їм сказали, що бачили, як із будинку виходило троє чоловіків?

– Так.

– Ви сказали, що, на вашу думку, то були співробітники ФБР?

– Ні. Це було… Я… Я була ніби шокована. Доти я зроду не бачила покійників, хіба що тільки в труні.

– Коли ви сказали місіс Бранер, що, на вашу думку, то були співробітники ФБР?

Сара замислилась, нерішуче поворушила губами.

– У понеділок.

– Чому ви вирішили, що то співробітники ФБР?

– Вони мали такий. вигляд. Молоді постаті, так би мовити, атлетичні, і те, як вони йшли…

– Ви ж сказали, що не помітили нічого особливого!

– Так, звичайно. Це не було… Особливого я не помітила нічого. – Дівчина прикусила губу. – Я здогадувалася, що ви запитаєте мене про це. Мені здається, я повинна признатися: гадаю, головна причина того, чому я так сказала місіс Бранер, – це те, що я знала про її ставлення до ФБР. Я не раз чула, як вона відгукувалась про ту книжку, і подумала, що їй імпонуватиме… Я хочу сказати, це мало відповідати її ставленню до ФБР. Я розумію, як це звучить, але, сподіваюся, ви не розповісте про це місіс Бранер.

– Я скажу їй тільки те, що буде потрібно для справи. – Вулф узяв чашку, надпив каву, поставив чашку і глянув на мене. – Арчі?

– Всього одне чи двоє невеличких запитань. – Я перевів погляд на Сару Дакос, і вона подивилась на мене. Коли карі очі дивляться просто на вас, вони здаються ще темнішими. – Поліцейські, звісно, цікавились, коли ви бачилися з Елтхаузом востаннє. Коли це було?

– За три дні до… до тієї п'ятниці. У вівторок уранці. Ми випадково зустрілися в під'їзді й побалакали хвилини зо дві. Про те, про се.

– Він розповідав вам, що готує статтю про ФБР?

– Ні. Про свою роботу він ніколи зі мною не розмовляв.

– Коли ви востаннє з ним обідали чи, може, вечеряли?

– Напевно не пам'ятаю. Приблизно за місяць перед тим, як це сталося. Десь у жовтні. Ми разом вечеряли.

– У ресторані?

– Так. В одному недорогому німецькому.

– Ви коли-небудь бачилися з міс Меріан Хінклі?

– Меріан Хінклі? Ні.

– А з чоловіком на ім'я Вінсент Ярмек?

– Ні.

– З Тімоті Квейлом?

– Ні.

– Елтхауз коли-небудь згадував при вас ці імена?

– Не пам'ятаю. Може, й згадував.

Я звів брови і глянув на Вулфа. Він з півхвилини дивився на Сару Дакос, гмукнув і нарешті сказав дівчині, що навряд чи її розповідь нам знадобиться, отож вони, либонь, марно згаяли вечір. Ще не доказав він цих слів, як я встав, узяв її пальто і, коли й вона підвелася, допоміг їй одягтися. Вулф лишився сидіти в кріслі. Він узагалі рідко встає, коли вітається чи прощається жінка; може, в нього й щодо цього є своє правило, однак справжньої причини такої його поведінки я ніколи не знав. Міс Дакос попросила мене не завдавати собі клопоту й не проводжати її вниз. Однак я, бажаючи показати, що не всі приватні детективи так погано виховані, пішов провести дівчину на вулицю. На тротуарі, поки швейцар підкликав таксі, вона сперлась на мою руку й сказала, що буде нам дуже вдячна, коли ми не розповімо місіс Бранер про її признання, і я поплескав Сару по плечу. Цей жест може означати що завгодно – від вибачення до обіцянки, і тільки той, хто плескає, знає, що саме має на увазі.

Коли я знов піднявся до кімнати нагорі, Вулф так само сидів у кріслі, склавши руки на животі й переплівши пальці. Я причинив за собою двері, повернувся до нього, і він пробурмотів:

– Вона бреше?

– Ну звичайно, – відповів я і сів.

– Чого ви, хай вам чорт, такі певні?

– Ну гаразд, – промовив я, – щоб не тягти кота за хвіст, скажемо навпростець: на гарненьких жіночках я розуміюсь, а ви – пі, бо й не намагаєтесь цього робити – таке, зрештою, ваше правило. Та навіть вам слід усвідомлювати, що не така вона дурненька, аби торочити місіс Бранер всю оту нісенітницю про агентів ФБР лише задля одного: вона, бачте, подумала, нібито її господині буде приємно про це чути! Я взагалі маю сумнів, чи справді вона така простачка. Однак дівчина сказала про це місіс Бранер, отже, мала для цього свої причини. Ні, вона не просто стала розводитися про те, як вони там ходять. Так, вона мала поважну – тільки сам бог знає яку – причину говорити про це. Ось одне припущення з десяти можливих: коли Сара Дакос підійшла до своїх дверей і почула нагорі стук і грюк, то піднялася на поверх вище, стала прислухатися під дверима Елтхауза й про щось важливе довідалась. Мені це не до вподоби. Бо коли так було, то чого вона не розповіла про це поліції? Мені здається, вона щось знає, але не хоче пробовкатись. Наприклад, що Елтхауз працював на ФБР. Він…

– Звідки вона про це знає?

– О, їхні взаємини зайшли досить далеко і стали інтимними. Те, що вона сказала, – найпростіша для всіх жінок брехня, вони повторюють її ось уже десять тисяч років. Адже це вельми зручно: обоє жили в одному будинку, він жінок не цурався, а вона ж не якась там стара відьма. Морріс сам їй про все розповів. Сказав навіть, що фебеерівці можуть непрохано прийти до нього, коли його не буде вдома. Того ж вона й…

– Піднялась нагору подивитися, чи він удома?

– Авжеж. По тому, як переконалася, що ті троє пішли. Але квартира була замкнена, ключа вона не мала, а на стук чи дзвінки ніхто не озивався. В кожнім разі, я тільки відповідаю на ваше запитання, чи міс Дакос бреше. Так, вона бреше.

– Тоді ми повинні знати правду. Добудьте її!

Цього й слід було сподіватися. Вулф, звичайно, не думає, що я піду з дівчиною до "Фламінго", кілька годин з нею потанцюю і до кінця вечора знатиму про всі її найглибші таємниці. Одначе він вдає, нібито на це сподівається, і гадає, що цим заохочує мене докладати ще більших старань.

– Треба поміркувати, – відповів я. – Поміркую про це пізніше – на кушетці. Ви не проти змінити тему розмови? Вчора ввечері ви запитали, чи не можу я придумати якогось ходу, що примусив би Регга повірити, нібито Елтхауза вбив хтось із його людей. Я відповів, що не можу. Але я таки придумав. Вони відкрито стежать за Сарою Дакос, отож тепер знають, що вона приходила сюди, і майже певні, що тут були й ви. Відомо їм і те, що живе дівчина на Арбор-стріт, шістдесят три, але вони не здогадуються, що вона чула чи бачила тієї ночі. Тому їм і невтямки, що Сара нам розповіла, але вони припустять, що мова йшла про ту ніч. Це має нам допомогти.

– Може, й так. Отже, все гаразд.

– Отож-бо. Якщо ми візьмемо таксі, поїдемо додому до Кремера й посидимо годинку в нього, вони впевняться, що ми довідалися від Сари Дакос щось гаряченьке про те нерозкрите вбивство. Це напевно нам допоможе.

Вулф похитав головою:

– Ви дали містерові Кремеру наше слово честі.

– Воно поширюється тільки на нашу з ним минулу зустріч і розмову. Ми їдемо до нього ось чого: намагаючись щось з'ясувати про ФБР, ми зацікавилися самим Моррісом Елтхаузом,

який працював на них і був убитий, а Сара Дакос дещо розповіла нам про вбивство, і, як нам здається, про це варто знати й Кремерові. Отож наше слово честі залишається твердим, як криця.

– Котра година?

Я подивився на годинник:

– За три хвилини десята.

– Містер Кремер уже, мабуть, ліг спати, а в нас немає для нього нічого путнього.

– Чого ж, у біса, немає?! У нас є одна людина, яка має підстави вважати, що то були агенти ФБР, але свої відомості та людина приховує. Це буде легка здобич для Кремера.

– Ні. Це наша здобич. Міс Дакос ми віддамо містерові Кремеру тільки після того, як вона не буде нам потрібна. – Вулф посунув назад крісло. – Добудьте правду від неї. Завтра ж. Я стомився. Ми їдемо додому, і – спати!

10

В суботу о десятій тридцять п'ять ранку я відімкнув ключем вхідні двері будинку номер шістдесят три на Арбор-стріт, піднявся дерев'яними сходами на третій поверх, потім скористався другим ключем і ввійшов до квартири, яка належала Моррісові Елтхаузу.

Я вирішив добути правду від Сари Дакос власним шляхом. Щиро кажучи, цей шлях був кружний, а надто як узяти до уваги те, що часу залишалося обмаль. Але так було простіше

домогтися наслідків, ніж запрошуючи дівчину на цілий вечір танцювати до "Фламінго". Те, що часу в нас було обмаль, підтверджувало і повідомлення на двадцять восьмій сторінці вранішньої газети, яку я проглядав за сніданком на кухні. Під заголовком "Триматимуть на щастя кулаки?" писалося таке:

"Члени "Десяти аристологів", одного нью-йоркського клубу гурманів з обмеженим доступом, як видно, не вірять тому, що історії повторюються. Льюїс Х'юїтт, капіталіст, людина вищого світу, знавець орхідей і гурман, у четвер, 14 січня, влаштовує у себе вдома в Норт-Коуві, Лонг-Айленд, прийом для членів клубу. Меню складає Ніро Вулф, знаменитий приватний детектив. Страви готуватиме кухар містера Вулфа Фріц Бреннер. Містер Вулф і Арчі

Гудвін, його довірений помічник, запрошені на вечерю як гості.

Ця звістка викликає згадку про випадок за вечерею в домі корабельного магната Бенджамена Шрайвера. Це сталося 1 квітня 1958 року. Страви готував також містер Бреннер, а містер Вулф і містер Гудвін теж були гістьми. Один із десяти гурманів – Вінсент Пайл, глава маклерської фірми з Уолл-стріту, помер від отруєння миш'яком, знайденим у першій страві, яку йому подав Керол Енпіс, визнаний згодом винним у вбивстві.

Вчора репортер "Тайму", пригадавши цей випадок, зателефонував містерові Х'юїтту і поцікавився, чи ніхто з "Десяти аристологів" (слово "аристологія" означає "наука про їжу") не відмовився приїхати на прийом. Містер Х'юїтт відповів, що ні. А коли репортер спитав, чи не сидітиме містер Х'юїтт, тримаючи на щастя кулаки, містер Х'юїтт заявив: "Як же я триматиму кулаки на щастя? Адже тоді я не зможу орудувати ножем та виделкою!" Це буде, звичайно, чудова вечеря!"

Щодо цього дня – четверга, чотирнадцятого січня – у нас із Вулфом дійшло до вельми бурхливої суперечки. Це було в четвер увечері. Я стояв на тому, щоб у газеті певної дати не вказувати, а тільки повідомити десь так: "У цьому місяці, одного з вечорів..." Але Вулф заявив, що Х'юїтт, обдзвонюючи своїх колег – членів клубу, однаково муситиме назвати їм день зустрічі. Я заперечив – мовляв, ну то й що, Х'юїтт може їм сказати, що точної дати ще не визначено, все залежить від того, коли Фріцові пришлють із Франції літаком якісь делікатеси. Адже гурмани люблять всілякі витребеньки, доставлені літаком із самої Франції! Однак Вулф затявся, а тепер у нас зв'язані руки й ноги. Залишилось усього п'ять днів.

Хоч кружний шлях до Сари Дакос мені, власне, не подобався, але це був, мабуть, єдиний надійний шлях. Одразу після сніданку я подзвонив місіс Елтхауз і спитав, чи вона не приділить мені хвилин десять. Жінка згодилась, і я – певна річ, не байдужий до того, чи за мною стежать, – пішов. Чим більше вони переконуватимуться, що мене цікавить тільки вбивство Елтхауза, тим краще. Місіс Елтхауз я сказав, що у справі є певні зрушення, мовляв, розповімо про них, коли все стане ясніше, і було б дуже добре, якби вона дозволила мені оглянути синову квартиру й те, що в ній лишилося. Місіс Елтхауз відповіла, що там усе лишилося так, як було. Контракт на оренду закінчується майже через рік, а піднаймати квартиру вони, мовляв, не пробували. Меблів теж не переставлялось, і поліція, наскільки їй відомо, нічого там не чіпала – принаймні дозволу на це не питала. Я пообіцяв, що коли дістану від місіс Елтхауз дозвіл оглянути квартиру, то сам нічого звідти не візьму, і вона тут-таки вийшла й принесла ключі, навіть не зателефонувавши адвокатові чи своєму чоловікові. Мабуть, я викликав симпатію у літніх жінок більше, ніж у молодих, тільки не надумайте сказати про це Вулфові!

Отож у суботу вранці, о десятій тридцять п'ять, я ввійшов до квартири покійного Морріса Елтхауза, замкнув за собою двері й роззирнувся. Квартира мала зовсім непоганий вигляд, якщо не брати до уваги картин. Розісланий на всю підлогу килим був, як і сказала Сара Дакос, грубий. Перед широкою кушеткою стояв столик для кави, біля торшера – добротне крісло, далі чотири стільці, невеличкий журналу ний столик з чудернацьким залізним витвором, що його склепав, певно, який-небудь хлопчина зі знайденого в гаражі брухту, і великий письмовий стіл – на ньому не було нічого, крім телефону й друкарської машинки на підставці. Одна стіна майже до стелі була заставлена полицями, повними книжок. А про картини на стінах чим менше розповідати, тим краще. Вони вельми придалися б для вікторини – її учасники намагалися б угадати, що там намальовано, і так розважалися б. Тільки навряд, чи хоч одна людина дала б правильну відповідь.

Я кинув пальто й капелюх на кушетку й обійшов квартиру. Дві стінні шафи у вітальні. Ванна, невеличка кухня, спальня з єдиним ліжком, комод, тумбочка, два стільці й набита одягом стінна шафа. На тумбочці фотокартка батька й матері в рамці – отже, від сім'ї Морріс не відцурався, а тільки від "Пеггі Пілігрім". Я вернувся до вітальні й заходився оглядати все до ладу. В кімнаті було темно – на вікнах висіли рудувато-коричневі штори, – і я ввімкнув світло. На всьому лежав грубий шар пилу, однак я прийшов сюди з дозволу й відома господарів і не завдавав собі клопоту надягти рукавички.

Я, звичайно, не сподівався знайти тут щось таке, що безпосередньо вказувало б на когось чи на щось, а особливо після того, як у квартирі вже побувала поліція. Проте поліцейські не мали на оці нікого й нічого певного, а я мав – Сару Дакос. Звичайно, вам би хотілося мати докладний перелік усього, що я бачив у квартирі, а надто того, що було в шухлядах та шафах. Та це зайняло б забагато місця. Згадаю

тільки про одну річ – триста вісімдесят чотири сторінки рукопису незакінченого роману. Я прочитав півтори сторінки. Та щоб переглянути весь рукопис і дізнатися, чи не йдеться в ньому про дівчину, схожу на Сару Дакос, треба було згаяти цілий день.

Те єдине, про що слід іще сказати, лежало на дні шухляди комода в спальні. Серед усякої всячини там було з десяток чи близько десятка фотографій. Сари Дакос я не побачив на жодній, зате знайшов один знімок, де був сам Морріс Елтхауз. Він лежав на боці на кушетці у вітальні зовсім роздягнений. Досі мені не доводилось бачити Морріса голим, бо на знімках у "Газетт" він завжди був пристойно вдягнений. Елтхауз мав чудовий вигляд – добре розвинені м'язи, ані натяку на черево. Однак те, що я угледів на звороті фотокартки, було куди цікавіше. Чиясь рука написала там вірш чи уривок з вірша. Оскільки оглянути квартиру мені все одно дозволили, то я маю право процитувати ці рядки:

Коханче сміливий, як палко юнку

Цілуєш ти. Всяк час близька, близька

Твоя мета і нові поцілунки…

Тобі повік її любить, а їй – цвісти!

З усією світовою поезією я, звісно, не знайомий, проте вдома у Лілі Роуен ціла полиця збірок, і часом, за певних обставин, вона просить мене прочитати вголос той чи той вірш. Отож я був глибоко певний, що вже десь читав ці рядки, тільки тут у них було щось не так. Я спробував розібратися, в чім річ, але в мене нічого не вийшло. Так чи інак, а слід було з'ясувати, хто зробив той напис на звороті фотокартки. Не Елтхауз, ні. Я

бачив його почерк на всіляких паперах. Може, Сара Дакос? Коли так, то це вже неабищо. Це вже дуже багато. Я поклав фотокартку на комод і ще цілу годину провадив пошуки, хоч і марні.

Я обіцяв місіс Елтхауз нічого не брати без її дозволу, але спокуса була надто велика. Звичайно, я міг би взяти цю фотокартку – не винести з будинку, певна річ, а тільки зійти поверхом нижче до Сари Дакос і, якщо вона вдома – а де ж би їй бути в суботу! – показати знімок і запитати: "Це ви написали?" Такий шлях був справді спокусливий, бо здавався простим і легким. Однак надто вже простим, хай йому чорт! А я ж мушу додержуватись кружного шляху.

Я замкнув квартиру, вийшов з будинку і з телефонної будки подзвонив місіс Бранер. Я сказав, що маю до неї запитання і хочу приїхати. Місіс Бранер пообіцяла ждати мене вдома до першої години. Було ще тільки двадцять хвилин на першу. Я вийшов з будинку й зупинив таксі.

Чекаючи на мене, місіс Бранер сиділа за письмовим столом у себе в кабінеті й переглядала папери. Спершу вона поцікавилась, чи приходила до нас учора, як ми й умовлялися, міс Дакос, зауваживши, що, всупереч її сподіванням, увечері Сара їй не подзвонила. Я відповів, що дівчина приходила і вельми нам допомогла. Я зумисне наголосив на слові "вельми", – адже в кабінеті місіс Бранер, можливо, стояли потайні мікрофони. Потім я сів ближче, нахилився до неї і зашепотів:

– Ви не проти, якщо ми поговоримо пошепки? Місіс Бранер невдоволено глянула на мене:

– Це просто смішно!

– Атож, смішно, – знову прошепотів я. – Зате так надійніше. Багато вам розмовляти не доведеться. Мені треба тільки одержати від вас зразок почерку міс Дакос. Що завгодно – будь-які її нотатки чи записка до вас. Я розумію, вам це здається неабияк смішним, але повірте, нічого смішного тут немає. Не вимагайте від мене пояснень, бо дати їх я не маю права. Я виконую інструкції. Або ви довіряєте містерові Вулфу вести вашу справу, або не довіряєте.

– Але, на бога, чому?.. – почала вона, проте я завбачливо підніс руку.

– Якщо ви не бажаєте розмовляти пошепки, – промовив я, – дайте мені те, що я прошу, і я піду.

Коли через п'ять хвилин я виходив з будинку з двома зразками почерку Сари Дакос у кишені – нотатки з дев'яти слів на аркушику з настільного календаря і записка на шість рядків до місіс Бранер, – я був певний, що літні жінки – головна опора країни. Місіс Бранер так і не сказала пошепки жодного слова. Вона мовчки покопалася в шухляді, знайшла записку, потім вирвала з календаря аркушик, передала і те, й те мені і, трохи гучніше, ніж звичайно, промовивши: "Повідомте, Коли з'ясується щось таке, що я маю знати", – взялася вивчати один із своїх паперів. От уже клієнт!

Повертаючись у таксі на Арбор-стріт, я почав розглядати зразки почерку Сари Дакос і, коли виходив на третій поверх будинку шістдесят три, майже не мав сумніву. В квартирі я взяв з комода у спальні фотокартку, зручно вмостився в глибокому кріслі під торшером у вітальні й узявся порівнювати почерки. Я не експерт-графолог, але не треба було бути великим фахівцем, щоб переконатися: записку до місіс Бранер, кілька слів у календарі, а також чотири рядки на звороті фотокартки написала одна рука. Може, та сама людина

зробила й знімок, однак це вже не мало значення. Висновок я зробив. Так, я зробив висновок: пам'ять зрадила Сарі Дакос, коли вона запевняла, що її взаємини з Моррісом Елтхаузом не стали інтимними.

Переді мною стояла проблема: подзвонити місіс Елтхауз і спитати дозволу взяти цю фотокартку з собою чи залишити її тут. І я вирішив, що кидати її в квартирі – надто великий ризик. Сара може якимсь чином сюди проникнути, розшукати фотокартку й забрати її. Я взяв зі столу аркуш чистого паперу й загорнув у нього фотокартку. Вона. була досить широка як на мою нагрудну кишеню, однак я все ж таки обережно її всунув. Потім ще раз роззирнувся довкола – просто так, за звичкою, аби тільки переконатися, чи все залишилося на своїх місцях, – і вийшов зі здобиччю з квартири. Проходячи повз двері Сари Дакос, я послав їй рукою поцілунок. Але тут мені спало на думку, що ці двері заслуговують на щось більше, ніж поцілунок, і я вернувся оглянути замок. Він виявився тієї самої і досить простої системи "Берматт", що й у дверях Елтхауза.

З тієї самої телефонної будки, з якої я дзвонив місіс Бранер, я зателефонував тепер місіс Елтхауз, сказав, що залишив у квартирі все так, як було, і спитав, чи треба повертати їй ключі негайно. Місіс Елтхауз відповіла, що їй однаково, нехай буде так, як мені зручніше.

– До речі, – мовив я, – коли ви не проти, я візьму одну річ – фотографію чоловіка. Я знайшов її в шухляді і хочу, щоб того чоловіка хто-небудь упізнав. Гаразд?

Місіс Елтхауз відповіла, що я – дуже "загадкова людина", однак заперечувати не стала. А мені закортіло їй сказати, що я думаю про літніх жінок, але потім передумав – для цього ми з нею ще мало знайомі. Я набрав інший помер, попросив жіпку,

яка взяла трубку – її звали Мімі, – покликати міс Роуен і за хвилю почув знайомий голос:

– Ленч через десять хвилин. Приходь.

– Знаєш, ти занадто молода для мене. Я дійшов висновку, що жінки до п'ятдесяти років… Відгадай, які вони?

– Які? Нудні – ось найкраще для цього слово!

– По-твоєму, найкраще саме це слово? Гаразд, про одну з них я подумаю і відповім тобі сьогодні ввечері. Мушу тебе про щось попередити й про щось запитати. Попередження: опівночі я мушу бути вдома. Я, бач, ночую тепер у кабінеті і… Я тобі все поясню, коли прийду.

– Господи боже, він що – пустив пожильців у твою кімнату?

– По суті, так. На одну ніч. Але годі про це. Почекай хвилинку. – Я переклав трубку в праву руку, а лівою дістав з кишені фотокартку. – Тут у мене один віршик. Послухай. – Я проникливо прочитав у трубку ті чотири рядки й спитав: – Ти знаєш цей вірш?

– Звичайно. І ти знаєш.

– Ні, я не знаю, хоч він і здається мені знайомим.

– Ще б пак! Звідки ти його читаєш?

– Розкажу іншим разом. То що це таке?

– Це перероблені чотири останні рядки другої строфи оди "До грецької урни" Дяюна Кітса. Взагалі непогано придумано, тільки кому це збрело в голову передражнювати Кітса?! Ескамільйо, ти досить непоганий детектив, танцюєш, як бог, у тебе чимало інших видатних чеснот, але інтелектуалом ти ніколи не будеш. Приходь, почитаєш мені вголос Кітса.

Я відповів, що вона таки зануда, почепив трубку, сховав до кишені фотокартку і, вийшовши з будки, вже вп'яте за останні п'ять годин сів у таксі. Дарма. Наша клієнтка но збідніє.

Була за п'ять хвилин друга, коли я скинув у передпокої пальто й капелюх, підійшов до дверей їдальні, сказав Вулфові, який сидів за столом, що, здається, піде сніг, і рушив на кухню. Спізнившись на обід чи вечерю, я ніколи не сідаю до столу разом з Вулфом. Ми вмовилися, що коли один уже смакує пирогом чи повидлом, то другому не варто поспішати з м'ясом або рибою – це буде погано для його травлення. Фріц поклав на столик, за яким я снідаю, ніж та виделку, приніс те, що лишилося від голубої риби, і я поцікавився, як у нього справи з меню на вечірку в четвер.

– Я про це не розмовляв, – відповів Фріц. – Тепер я взагалі ні про що не розмовляю, Арчі. Перед ленчем він просидів у моїй кімнаті понад годину, бесідуючи зі мною при гучно ввімкненому телевізорі. Якщо це так небезпечно, то я взагалі не розтулятиму рота.

Я сказав Фріцові, що скоро вже все уладнається, а він зняв догори руку й промовив по-французькому:

– О боже, боже!

Поївши, я пішов до кабінету. Вулф стояв біля глобуса й, насупивши брови, покручував його. Чоловік, котрий подарував Вулфові цей глобус – найбільший з тих, що мені взагалі випадало бачити, – навіть не здогадувався, яку послугу йому зробить. Щоразу, коли обставини дуже ускладнювались і Вулфові хотілося втекти світ за очі, він підходив до глобуса й вибирав," куди б його дременути. Сміх, та й Годі!

Коли я ввійшов, Вулф запитав, чи є новини. Я кивнув головою, він сів за стіл, а я, ввімкнувши приймач, поставив жовтий стілець ближче до його крісла і про все доповів. Це зайняло небагато часу, бо ніяких розмов переказувати не треба було, я розповідав тільки про події. Про дзвінок до Лілі Роуен я не згадав – це була суто приватна справа.

Вулф двічі прочитав рядки на звороті фотокартки і повернув її мені, зауваживши, що в міс Дакос непогано чуття ритму.

– Я ж вам казав: вона не така дурна, – відповів я. – Досить вправно перелицювала останні чотири рядки другої строфи оди "До грецької урни" Джона Кітса.

Вулф прижмурив очі й глянув на мене:

– Звідки це ви, сто чортів, знаєте? Невже читали Кітса?

Я знизав плечима.

– Ще в дитинстві, коли жив в Огайо. Ви ж бо знаєте: у мене чіпка пам'ять. Я нею не хвалюся, але ось цим можу похвалитися. – І я поплескав долонею по фотокартці. – Тепер нам зрозуміло, чого вона брехала. Вона вплутана в це діло. Можливо, не дуже серйозно. Може, вона просто не хотіла

признатися, що була з ним у близьких стосунках. Таких близьких, що він навіть розповів їй про ФБР. А може, вона замішана, й дуже серйозно. "Як палко юнку цілуєш ти..." Або: "Тобі повік її любить..." Але він заявив, що збирається одружитись на іншій, і вона застрелила його – може, навіть з його ж таки револьвера. Це друга версія, яка поки що влаштовує нас більше. Але вивести міс Дакос на чисту воду буде нелегко, особливо коли їй пощастить донести, що вона була на тій лекції. А з'ясувати, коли вона звідти пішла, – дуже важко. Може, вона взагалі там і не була, а провела вечір на Арбор-стріт, шістдесят три, зі своїм "коханцем сміливим" і застрелила його перед тим, як з'явилися фебеерівці. Вас така версія приваблює?

– Як припущення – так.

– Тоді мені треба взятися за ту лекцію. Міс Дакос може мати безперечне алібі. Як твердить Кремер, фебеерівці пішли десь об одинадцятій і, певна річ, обшукали квартиру – байдуже, вбили Елтхауза вони чи не вони. Матеріали, які він зібрав, фебеерівці прихопили з собою. Отже, вони з'явилися туди не пізніше десятої тридцяти чи навіть десятої сорока. Якщо Елтхауза застрелила Сара Дакос, то вона встигла вийти з квартири до їхнього приїзду. Нова школи на Дванадцятій вулиці. Якщо хто-небудь бачив там Сару десь о десятій двадцять чи навіть тридцять п'ять, під неї не підкопаєшся. Я почну розпитувати.

– Ні.

– Ні?

– Ні. Якщо ФБР про це дізнається – чи то вистежать вас, чи то ви самі десь схибите, – воно одразу збагне, що ми серйозно

допускаємо причетність до вбивства Сари Дакос, і це матиме для нас катастрофічні наслідки. Нам слід підтримувати в них думку, нібито ми певні, що Морріса Елтхауза застрелив один із співробітників Федерального бюро розслідувань і тепер лише збираємо докази. В противному разі всі наші приготування до четверга нічого не дадуть. Щоб забезпечити свої фланги, нам треба було переконатися, що міс Дакос збрехала, і ви це довели. Так, вона збрехала. Чудово. І збрехала вона для того, щоб приховати свої інтимні взаємини з Елтхаузом і не компрометувати себе. Це нас влаштовує. А в чому полягає її причетність до справи – тільки в інтимних взаєминах, яких дівчині не хочеться відкривати, чи в безпосередньому вбивстві Елтхауза, – це для нас великого значення не має.

– Кремер буде радий довідатися про це. Адже це він навів нас на слід. Я побачуся з Кремером і втішу його.

– Пхе! Коли завершимо справу, на яку нас найняли, втішимо самих себе – ось тоді й згадаємо про свої зобов'язання перед Кремером. І якщо ми вирішимо, що це не коштуватиме нам особливих зусиль, ми назвемо йому вбивцю. Коли ним виявиться не агент ФБР, як гадає й сподівається Кремер, він нам не подякує, але й ми не муситимемо перед ним вибачатися.

– Виходить, до четверга про вбивство забудемо?

– Так.

– Чудово. Сьогодні й завтра агентства не працюють, отже, до понеділка Х'юїтт не почне добирати людей. Сьогодні ввечері я буду у "Фламінго" – це про всяк випадок, наприклад, якщо подзвонить Х'юїтт і скаже, нібито побачив, що справа виявилась занадто марудною і нам слід пошукати когось

іншого. А назавтра міс Роуен запросила гостей на суботній ленч із танцями, і після всього я ще залишуся помогти їй витрусити попільнички. Ви маєте які-небудь доручення для мене на сьогодні?

– Вимкніть радіо, – буркнув Вулф.

11

Я не знав спокою цілих чотири дні – від суботи, коли пополудні Вулф сказав, що ми повинні забути про вбивство, і до ранку в середу, коли я вирішив зробити дещо на власний розсуд.

Мене тривожили дві проблеми. Перша: якщо здогад про Сару Дакос чи її причетність підтвердиться, то я, виходить, забрав з місця злочину і переховую у себе важливий речовий доказ. Поліцейські, звичайно, теж намагалися знайти якісь сліди, бачили, певна річ, ту фотокартку, але не звернули уваги. Щоправда, ключі від квартири я одержав від місіс Елтхауз, однак це була моя єдина законна дія.

Друга проблема тривожила мене ще дужче. Кремер зберіг – принаймні поки що – нам із Вулфом ліцензії, запросив мене, Арчі Гудвіна, на розмову, приніс пакет молока й кінець кінцем розв'язав язика, забалакавши про вбивство. Я не проти пограти з поліцією в хованки – часом нам цього навіть хочеться й ми так і робимо, – але тепер усе склалося інакше. Я особисто був перед Кремером у боргу.

Ось чому я не знав спокою. Та була ще одна обставина, і вона тривожила мене найдужче, – той спектакль, який готував Вулф. Це було иайкарколомніше з усього, що він узагалі коли-небудь вигадував. Надто багато чого – якщо не все! – в його

задумі не підлягало нашому контролю. Коли я, приміром, у понеділок увечері подзвонив по телефону-автомату Х'юїттові і спитав, як посуваються справи, той відповів, нібито все йде чудово, він уже знайшов у якомусь агентстві одного актора, а в іншому – другого, і обидва вони приїдуть до нього у вівторок увечері. Тоді я поцікавився, чи Х'юїтт певен, що той, котрий гратиме мене, вміє водити машину і чи має посвідчення. Х'юїтт сказав, що забув про це запитати, але ж нині, мовляв, водити машину вміють усі. А це ж було надзвичайно важливо, і Х'юїтт про те знав. Він пообіцяв перепитати про це негайно – номер домашнього телефону актора Х'юїтт мав. Щодо інших деталей у нього було все гаразд.

І справді, у вівторок опівдні, як ми й домовлялися, Х'юїтт подзвонив до нас додому і заявив Вулфові, що вельми шкодує і перепрошує, але замість двадцяти орхідей Phalaenopsis Aphrodite зможе прислати тільки дванадцять, а от Oncidium flexuosum він не має жодної. Однак, додав Х'юїтт, він, мовляв, докладе всіх зусиль, щоб дістати їх до обіду в середу, отож орхідеї привезуть до нас години о другій. Добре зіграв свою роль він і у вівторок увечері, коли зателефонував і доповів, які продукти вже закуплено і що ще зроблено для званої вечері "Десяти аристологів". Зрештою, для Х'юїтта це звичайні клопоти, і тут усе було гаразд.

За Фреда Деркіна та Орpі Катера я не хвилювався. Їх доручили Саулові, і коли б сталась якась несподіванка, той би нас повідомив. А в який спосіб – то вже його клопіт.

Цілісінький день і весь вечір у понеділок і навіть у вівторок зранку ми з Вулфом палко обговорювали одне питання. Ні, ми не сперечалися – ми справді лише обговорювали. Ми ніяк не могли вирішити: чи варто мені подзвонити Реггові, начальнику ФБР у Нью-Йорку, і домовитися з ним про зустріч, сказавши, нібито Вулф має досить відомостей про вбивство Елтхауза, щоб

викрити злочинця, а я хочу вийти з гри і ладен запропонувати йому всі матеріали в цій справі за десять, або двадцять, або п'ятдесят тисяч доларів? Але ми того чоловіка, по суті, не знали, і в цьому й була вся біда. Можна було майже напевно припустити, що він клюне на цю принаду, а могло статися й навпаки: Регг запідозрить щось недобре. Кінець кінцем у вівторок, перед самим обідом, ми поставили на цьому задумі хрест. Надто вже ризикований він був, а часу залишалося обмаль.

О десятій ранку в середу, почувши, як Вулф підіймається ліфтом до оранжереї, я взяв з собою вже другу за цим сніданком чашку кави й пішов до Кабінету спокійно посидіти й помізкувати над однією ідеєю, що не давала мені спокою ще з понеділка зранку. До другої години, коли мала прибути вантажна машина з орхідеями, робити мені було нічого. Все можливе було вже зроблено, я знав.

Коли я допив каву, годинник показував тільки двадцять хвилин на десяту, а робочий день Сари Дакос у фірмі місіс Бранер навряд чи починався раніш як о пів на десяту чи навіть о десятій. Я підійшов до шафки, відімкнув шухляду, де ми зберігали колекцію всіляких ключів, і дібрав кілька з них. Зробити це було не важко – адже я знав, що замок там системи "Берматт". З другої шухляди я дістав пару гумових рукавичок.

О дев'ятій тридцять п'ять я набрав номер контори місіс Бранер і почув відповідь:

– Кабінет місіс Бранер. Доброго ранку!

– Доброго ранку. Міс Дакос?

– Так.

– Це Арчі Гудвін. Сьогодні мені, можливо, буде потрібна місіс Бранер, і я хотів би довідатись, чи застану її.

Сара Дакос відповіла, що це залежатиме від того, коли саме я прийду; місіс Бранер, мовляв, має бути в себе від пів на четверту до пів на шосту. Я сказав, що в такому разі ще попередньо зателефоную.

Отже, Сара Дакос у конторі. Доведеться піти на ризик наштовхнутися на прибиральницю. Я зайшов на кухню сказати Фріцові, що йду дзвонити по телефону-автомату, вдягся і на Дев'ятій авеню зупинив таксі.

Ключ місіс Елтхауз од вхідних дверей будинку номер шістдесят три на Арбор-стріт був ще в мене, тож до дверей квартири Сари Дакос я потрапив законно. А вже тут скористався своєю колекцією ключів. Спочатку я двічі постукав, потім двічі натис кнопку на дверях, почув, як у квартирі продеренчав дзвінок, і нарешті, не дочекавшись відповіді, спробував перший ключ. Четвертий легко й плавко відімкнув замок. Я натяг рукавички, повернув ручку, відчинив двері й, порушивши закони штату Нью-Йорк, переступив поріг і причинив за собою двері.

Кімнати були тут розташовані так само, як і в квартирі нагорі, але меблі стояли зовсім інші. Замість великого килима на підлозі там і сям лежали невеличкі підстилки; вузенька кушетка, закидана подушками, ні письмового столу, ні друкарської машинки, стільців теж не бозна-скільки, книжок ще менше, на стінах п'ять маленьких образків, що їх "сміливий коханець", повно, назвав би старомодними. Штори на вікнах були опущені, і я ввімкнув світло. Потім поклав капелюх та пальто на кушетку й відчинив стінну шафу.

Мене бентежили дві обставини: по-перше, щохвилини могла з'явитися прибиральниця, а по-друге, я сам не знав, чого тут шукаю, чи то пак, знав, що коли й шукаю, то щоб знайти бодай що-небудь, аби віддячити – байдуже, чим скінчиться вечір у четвер, – Кремерові за пакет молока. Спершу слід було нашвидку оглянути всю квартиру, і вже за десять хвилин я обстежив вітальню з двома стінними шафами й перейшов до спальні.

Я трохи не дав маху. Стінна шафа у спальні була напхана напхом – на плічках сукні, внизу полиці із взуттям та валізи, вгорі дві полиці з квадратними та круглими коробками для капелюшків… Сумки й дві валізи були напаковані літніми сукнями; коробки для капелюшків я проминув. Тієї хвилини я б дорого заплатив, аби тільки взнати, чи приходить сюди прибиральниця по середах. Та хвилин через десять, переглядаючи паку фотографій, я збагнув: це просто безглуздо – проминути коробки для капелюшків і гаяти час на паку фотографій, які навряд чи скажуть мені щось нове. Отож я підтяг до шафи стілець, став на нього і переставив коробки на підлогу. Їх було три. У першій лежало три так званих капелюшки та два бікіні. У другій – один великий капелюшок з широкими крисами. Я вийняв його й побачив на дні коробки… револьвер. Секунд із п'ять я сторопіло дивився на нього, потім узяв у руки й оглянув. Це був "Смітт і Вессон" калібру 0,38. В барабані одна стріляна гільза і п'ять цілих патронів.

Я стояв посеред кімнати з револьвером у руці і ладен був поставити сто проти одного, що це – той самий "Смітт і Вессон", на який Елтхауз мав дозвіл. Саме з цього револьвера вилетіла куля, яка пройшла крізь його серце, а на гачок натисла Сара Дакос. К бісовій матері той один шанс проти ста! Головне – що з револьвером робити? Якщо я заберу його з собою, він уже ніколи не стане вагомим речовим доказом проти вбивці в судовому слідстві – адже я добув його

незаконно. А якщо я покину револьвер у помешканні й вийду на вулицю подзвонити по телефону-автомату Кремерові, щоб той узяв ордер на обшук квартири Сари Дакос, револьвером заволодіють поліцейські. Та коли протягом наступних тридцяти шести годин про все це стане відомо ФБР, – а це легко може статися, – то великому спектаклю в четвер увечері амба. Безперечне й інше: якщо я залишу револьвер у коробці й не подзвоню Кремерові, то де гарантія, що Сарі Дакос не спаде на думку, нібито сьогоднішня ніч – саме та ніч, коли можна взяти револьвер і кинути його в річку?

У мене залишався тільки один вихід: переховати револьвер. Але куди? Я поклав капелюшок знов до коробки, поставив коробку на полицю, стілець на місце і роззирнувся. У спальні я не знайшов жодного надійного місця і рушив до вітальні. Тепер було б як ніколи не до речі, якби прибиральниця або хтось інший перебили мені. Я оглянув кушетку й побачив, що пружини стоять на фанерному днищі. Непогана схованка! Якщо Сара й зазирне до коробки і виявить пропажу, то, звичайно, повік не здогадається, що револьвер хтось просто переховав куди-інде, й шукати його не стане. Я поклав револьвер на днище під пружинами, роззирнувся довкола, впевнюючись, чи все стоїть і лежить так, як я застав, згріб свої пальто й капелюх і так спішно забрався з квартири, що мало не вискочив на вулицю в гумових рукавичках.

Вже сидячи в таксі, я сушив собі голову іще однією проблемою: сказати Вулфові про револьвер чи не сказати? А може, зачекати до четверга, коли ввечері настане розв'язка? Знайти відповідь було нелегко, але ж ми для того й примушуємо працювати свій мозок: щоб послатися на складні причини і так ухилитися від простої відповіді.

Коли машина зупинилася перед нашою старою кам'яницею, голова моя взагалі перестала варити, і тут я усвідомив, що з роками вона варитиме не краще.

Було десять хвилин на дванадцяту, отже, Вулф уже мав спуститися з оранжереї вниз. Однак у кабінеті його не було. Зате з кухні долинав гамір – радіоприймач працював на всю потужність, і я рушив туди. Вулф стояв край великого кухонного столу і сердито дивився на Фріца, що, нахилившись, принюхувався до шматка копченої осетрини. Обидва не почули, як я ввійшов, але Фріц, випроставшись, побачив мене, і тоді Вулф обернувся й сердито запитав:

– Де ви були?

Я відповів, що маю новини. Вулф наказав Фріцові приготувати відбивні котлети о чверть на третю – чекати довше він, мовляв, не збирається, – і пішов до кабінету, а я – за ним. Там я одразу ввімкнув радіо. Підставивши ближче до Вулфового крісла жовтий стілець, я вгледів у нього на столі три викрутки – одну з шухляди мого столу і дві з кухні. Я мимоволі всміхнувся: Вулф сам приготував інструменти! Я сів і відразу сказав, що, на мою думку, ленч може на нього почекати.

– Ще чого! – відказав Вулф. – Коли в домі гості, господар повинен сідати до столу разом з ними.

– Тоді в нас, – промовив я, – досить часу обговорити моє коротеньке донесення. Я не обтяжу вас довгою розповіддю, але, гадаю, вам буде приємно довідатись, що я маю підтвердження версії, яка влаштовує нас більше. Мені закортіло прогулятись, і я випадково забрів до будинку шістдесят три на Арбор-стріт, випадково в своїй кишені

натрапив на ключа, який підійшов до дверей Сари Дакос, отож я опинився в квартирі, роззирнувся, і в коробці з капелюшком, – вона стояла на полиці в стінній шафі, – знайшов револьвер системи "Смітт і Вессон" калібру 0,38. Одна гільза в барабані порожня. Як ви знаєте, Кремер мені сказав, що Елтхауз мав дозвіл саме на "Смітт і Вессон" калібру 0,38, але револьвера в квартирі не знайшли, хоч у шухляді його письмового столу лежала повна коробка набоїв. Виходить, дівчина…

– Що ви з ним зробили?

– Переховав. Мені здалося, що йому не місце в коробці з жіночим капелюшком, отож я поклав його під пружини в кушетці.

Вулф глибоко вдихнув повітря, на хвилю затримав подих, а тоді видихнув.

– Це вона застрелила Елтхауза! – випалив він.

– Правильно. Саме це я й хотів сказати, тільки ви перебили мене.

– Вона не знайде револьвера?

– Не знайде. Якщо вона помітить, що револьвер зник з коробки, то навіть його не шукатиме. Наскільки я знаю вродливих молоденьких жінок, вона просто перелякається. Якщо так і станеться, я матиму клопіт. Вона може втекти, мені доведеться повідомити Кремерові про револьвер, і тоді мене потягнуть до гілляки. А якщо я Кремерові нічого не скажу, то не зможу спокійно вночі спати.

Вулф заплющив очі, та через кілька секунд знов їх розплющив.

– Ви повинні були сказати мені, що йдете туди!

– Ні, не повинен був. Це моя особиста справа, в якій замішаний пакет молока. Хай навіть дівчина нікуди не дінеться, я матиму той самий клопіт, якщо завтрашній вечір кінчиться невдачею. Ось бачите: все "якщо" та "якщо". А тепер я думаю подзвонити по телефону-автомату Х'юїттові й спитати, чи запаковані вже орхідеї. Дзвонити?

– Не треба. У Х'юїтта багато роботи. Гадаю, револьвер можна ідентифікувати?

– Безперечно. Тепер фахівці роблять це навіть тоді, коли номер спиляно. А Кремер знає номер револьвера, на який Елтхауз мав дозвіл.

– Тоді ніякого клопоту ми не матимемо. Мені ще треба поглянути на ту осетрину.

Він підвівся з крісла й рушив до дверей, але біля порога зупинивсь, обернувся до мене, кинув: "Усе гаразд!" – і вийшов. Я похитав головою і хитав нею весь час, поки ставив на місце жовтий стілець. "Клопоту ми не матимемо!" Дай боже! У мене промайнула думка, що якби я був такий шанолюбний, як Вулф, то вже давно керував би ФБР, але я відразу збагнув, що так міркувати не варто. Я сховав ключі та рукавички до шафки й пішов на кухню випити склянку молока – ленч сьогодні мав бути пізно, – а заразом і послухати їхню суперечку про осетрину.

Залишалося ще години зо дві чи й більше, молоко я випив і вирішив обійти будинок. Насамперед я піднявся до своєї кімнати поглянути, чи все готове до прийому гостей, які мали зайняти моє ліжко. Фріцові заборонено входити до мене в кімнату – вона моя, і відповідаю за неї тільки я. Тут усе було гаразд, тільки дві подушки, що я вранці взяв пі стінної шафи, виявилися неоднакових розмірів. Але тут уже нічого не вдієш. Потім я пішов до так званої "південної вітальні", що якраз над кімнатою Вулфа. Там на двох односпальних ліжках мали ночувати ще двоє гостей. Та заходити сюди було зайве – помилок Фріц ніколи не припускався. Але ж мені треба було якось згаяти час! Зрештою, я його таки згаяв.

Я не чекав їх раніше другої години, але забув про одне: справу ж доручили Саулові! Вулф був на кухні, а я у вітальні поруч із кабінетом саме давав лад простирадлам на кушетці, коли пролунав дзвінок у двері. Я поглянув на годинник: за двадцять хвилин друга. Отже, це ще не вантажна машина. Та я помилився. Вийшовши до передпокою, її побачив крізь шибки на сходах здоровенного типа в шкіряній куртці. Коли я відчинив двері, він хрипко гаркнув мені в обличчя:

– Ніро Вулф? Ваші орхідеї!

Я вийшов на сходи. Скраю на тротуарі стояв великий зелений фургон з червоним написом збоку: "ТРАНСКОРПОРАЦІЯ ПІВНІЧНОГО УЗБЕРЕЖЖЯ". Ще один такий самий здоровенний тип відчиняв дверцята фургона. Я сказав досить гучно, що сьогодні надворі збіса холодно для орхідей і що зараз я сам поможу їх вивантажувати. Та коли я вдягся і знову вийшов, ті двоє здоровил уже поставили один ящик на тротуар і примірялися нести. Я знав його розміри: завдовжки п'ять футів, завширшки три і заввишки два. Мені вже доводилось упаковувати такі ящики, коли ми відсилали орхідеї на продаж чи на якусь виставку. Збоку на кожному було написано:

"ОБЕРЕЖНО! ТРОПІЧНІ РОСЛИНИ! ШВИДКО ПСУЮТЬСЯ! ТРИМАТИ В ТЕПЛІ!"

Я зійшов на тротуар, але ті двоє самі взялися за ручки обабіч ящика, підняли його і, вочевидь не потребуючи моєї допомоги навіть на східцях, рушили до входу. Нагорі Вулф притримав двері, і вони внесли ящик. Мені не залишалось нічого іншого, як стояти і стерегти фургон. У машині було ще п'ять таких самих ящиків. Один з них мав бути особливо важкий, навіть для цих двох чолов'яг, але я не знав, який саме. Виявилось – передостанній. Коли вони стягли його на тротуар і взялися за ручки, один сказав:

– О господи, ці горщики, видко, зі свинцю!

А другий відповів:

– Та ні, із золота!

Я озирнувся: чи не стоїть десь поблизу агент ФБР, прислухаючись до цієї розмови?

Вони обережно – чи принаймні я сподівався, що саме так, – винесли ящик на сходи і навіть не спіткнулися, хоч він важив мало не триста фунтів.

Коли останній ящик уже стояв у передпокої, Вулф розписався за вантаж, а я дав кожному з тих двох здоровань по два долари. Вони подякували, я зачекав, поки обидва зійшли на тротуар, і замкнув двері.

Ящики стояли попід стінами в передпокої, радіоприймач у кабінеті працював на повну потужність, а Вулф уже чаклував з викруткою біля третього ящика від кінця. Я спитав, чи він,

бува, не помиляється, і коли Вулф відповів, що ні – ящики, мовляв, позначено крейдою, взявся за другу викрутку. Гвинтів було всього вісім, і за кілька хвилин ми їх усі повикручували. Я зняв накривку: в ящику, підібгавши коліна, лежав на боці Саул Пензер. Я хотів був перехилити ящик, але Саул – чоловік узагалі невеликий, коли не брати до уваги його носа та вух, – повернувся, став спершу на коліна, а тоді на ноги.

– Добрий день! – привітався Вулф.

– Не дуже добрий, – потягся Пензер. – Можна розмовляти?

– Можна, якщо ввімкнуте радіо.

Саул знов потягнувся:

– Оце покаталися! Сподіваюсь, вони всі живі!

– Я хочу переконатися, – промовив Вулф, – чи правильно запам'ятав їхні імена. Містер Х'юїтт назвав їх Арчі по телефону.

– Ешлі Джервіс – це ви, а Дейл Кірбі – Арчі. Та ліпше скоріше випустити їх на волю!

Вперше і востаннє в житті я бачив, як відрекомендовують забитих у ящики людей.

– Хвилиночку! – спинив нас Вулф. – Ви все їм пояснили?

– Так, сер. Вони не повинні розмовляти – жодного слова, хіба що ви або Арчі їх про це попросите. Вони не знають, хто може підслуховувати в цьому будинку чи хто й чому стежить за ним. Але Х'юїтт запевнив їх, що нічого їм не загрожує і не

загрожуватиме. Кожному з них він дав по п'ятсот доларів, і ще по стільки ж маєте дати їм ви. Х'юїтт також передав цим людям ваші гарантійні листи. Думаю, вони своє діло зроблять. – Саул трохи стишив голос. – Джервіс, правда, трохи поступається перед Кірбі, але дарма, хлопці не підведуть.

– Вони знають, що не повинні виходити з кімнати й виглядати з вікон?

– Знають. За винятком тих випадків, коли в них буде… гм… репетиція.

– Вони мають відповідні костюми на вечір у четвер?

– Ось у цьому ящику, – показав Саул. – Наші речі теж тут. І зброя. Звичайно, пальта й капелюхи вони надягнуть ваші з Арчі.

Вулф зробив гримасу.

– Дуже добре. Почнімо з Фреда й Оррі.

– На них стоять позначки. – Саул узяв з рук Вулфа викрутку, підійшов до ящика з білим кружечком на кришці, кинув мені: "Оррі позначений трикутником!" – і заходився викручувати гвинти.

Я знайшов ящик з трикутником і теж став до роботи. Саул випустив Фреда раніше, ніж я Оррі, бо в мене головка одного з гвинтів була зглузована. Цим двом також наказали мовчати, поки до них не звернуться. І коли воші стали на рівні, з виразу на їхніх обличчях я зрозумів, що це й на краще. Я запитливо звів брови на Саула, тицьнув себе пальцем у груди, і він

показав на ящик у кутку. Я підійшов і почав викручувати гвинти.

Я розумів, що професійні актори завдяки великій розмовній практиці привчаються говорити тільки то, що повинні сказати, і не розтулюють рота, коли за сценарієм треба мовчати. Хай навіть так, але Ешлі Джервісові й Дейлу Кірбі слід віддати належне. Адже вони пролежали в ящиках дві години, а може, й довше. Особливо скрутно довелося Джерлісові, який важив не менше від Вулфа, але його фунти були розподілені по тілу зовсім не рівномірно. Нам довелося перевернути ящик набік, щоб Джервіс із нього вибрався. Потім він іще добрих п'ять хвилин лежав на підлозі, відмовляючись од нашої допомоги, тільки ворушив руками й ногами. Нарешті оговтався, звівсь на ноги й, повернувшись до Вулфа, мовчки, збіса театрально вклонився. А от Кірбі мені не вклонився, хоча теж не зронив жодного слова. Поки Джервіс лежав на підлозі, а ми його ждали, Кірбі стояв осторонь і ритмічно, в лад музиці по радіо, робив гімнастичні вправи.

Я з Саулом згодився – ці хлопці своє діло зроблять. Кірбі хоч був на півдюйма нижчий від мене, зате статуру мав однакову з моєю. А от Джервіс на зріст був достоту, як і Вулф. Щоправда, плечі він мав не такі широкі, а в поясі був трохи товщий, проте в пальті нічого цього не видно. Тільки обличчям обидва актори були не дуже схожі на нас. Але наш спектакль відбуватиметься вночі, а підходити близько фебеерівці не зважаться.

У відповідь на уклін Вулф кивнув головою, мовив: "Ходімо, джентльмени!" – і пішов до кабінету. Замість сісти відразу за свій стіл, він спершу поставив жовтий стілець на середину килима – досить грубого, щоб заглушити кроки, – і рушив по другий стілець. Я теж поставив два стільці, а Саул, Фред та Оррі взяли кожен по одному. Після цього всі ми посідали двома

колами – Вулф, Джервіс і Кірбі посередині. Але тут Вулф нагадав мені:

– Арчі, гроші!

Я встав, підійшов до сейфа і взяв дві заздалегідь наготовані пачки доларів – по двадцять п'ять двадцяток у кожній.

Вулф перевів погляд із Джервіса на Кірбі, відтак повернувся назад.

– Ленч готовий, – промовив він. – Але спершу з'ясуймо кілька питань. Це ваші гроші. Арчі!

Я простяг кожному по пачці. Джервіс тільки глянув на свою і. відразу засунув до бічної кишені. Кірбі ретельно вклав банкноти в гаманець, добутий з внутрішньої кишені.

– Містер Х'юїтт вам пояснив, – почав Вулф, – що кожен із вас одержить по тисячі доларів. Ви їх одержали. Та коли я побачив, як ви вилазите з тих ящиків, то зрозумів, що за ці тисячі ви вже відробили. Цілком. Тому якщо ви зіграєте свої ролі до кінця добре, я зрозумію, що ви заробили ще по тисячі. І ви їх одержите. У п'ятницю або в суботу.

Джервіс розтулив був рота, але вчасно похопився. Він показав на Кірбі, тоді поплескав по грудях себе і запитливо подивився на Вулфа.

Той кивнув головою:

– Так, дві тисячі. Кожному по тисячі. Містере Кірбі, присуньтеся трохи ближче. Я не можу розмовляти так голосно.

Джентльмени, ви пробудете тут двадцять вісім годин. За цей час ви не повинні жодним звуком виказати своєї присутності в цьому будинку. Ваша кімната на два поверхи вище. Спускатиметесь сходами, користуватися ліфтом забороняється. Якщо вам буде щось потрібно, у передпокої чергуватиме чоловік. Якщо виникне необхідність звернутися один до одного – тільки пошепки. У вашій кімнаті є кілька десятків книжок. Якщо жодна з них не припаде вам до смаку, можете вибрати котрусь на цих полицях. Радіоприймача, телевізора не вмикати. В будинку не мусить бути ніякого гамору. Ви повинні добре придивитися др постави і манер містера Гудвіна та моїх, і ви матимете для цього досить нагод. Наслідувати наші голоси потреби немає. – Вулф випнув губи. – Ось, здається, і все. Коли щось по зрозуміло, кажіть одразу, тільки пошепки і мені на вухо. Ви маєте запитання? Обидва похитали головою.

– Тоді перейдімо до ленчу. Радіо вимкнене. За столом про справи не говоримо. Ніхто, крім мене і містера Гудвіна, не розмовлятиме.

Вулф підвівся.

12

Не хотів би я пережити ці двадцять вісім годин ще раз!

Коли йдеш лісом і знаєш, що в ньому засіли ворожі снайпери, а один з них, може, навіть причаївся десь за сусіднім деревом, тобі залишається одне: витримка й непослабна увага. Та коли ти не певний, що вони там є, – це вже інша річ. Ми з Вулфом не знали, чи прослуховується папі будинок, ми це тільки припускали. Якби Джервіс або Кірбі ненароком прищикнули дверима десь у ванній палець і зойкнули чи

лайнулись, це могло б занапастити весь наш спектакль, але, знову ж таки, тільки могло б, і це було найгірше. Щоразу, коли я приходив до передпокою подивитись, чи на місці там котрийсь із трьох – Саул, Фрод або Оррі – і чи вони, бува, не понапивалися й не порозпускали язиків, я відчував себе в дурному становищі. Дорослі люди не зазирають щовечора під ліжко перевірити, чи не сидить там злодій, хоч він і може там сидіти.

Обід та вечеря минули якось незатишно, розмовляли тільки ми з Вулфом, і то переважно Вулф, решта п'ятеро лише мовчки жували та слухали. Спробуйте самі коли-небудь так пообідати. Ніяк було навіть попросити когось із них подати мені масло; я тільки тицяв пальцем. А коли ми щось робили – скажімо, переносили до комірчини порожні ящики і складали їх стосом, – навіть я не мав прана розтулити рота, бо могло б постати питання: з ким це я розмовляю?!

З дому я виходив усього раз, у середу надвечір, подзвонити по автомату Х'юїттові й сказати, що вантаж одержали у доброму стані, а також у гараж – дати розпорядження Томові Халлорану.

Та були в цьому очікуванні й світлі хвилини. Двічі це траплялося в середу і чотири рази в четвер, коли Джервіс починав придивлятися до Вулфа. Спершу Джервіс ставав біля сходів долі й спостерігав, як Вулф спускається вниз, потім дивився, як той це робить, згори, тоді вивчав, як господар дому ходить по рівному в передпокої. На другому занятті в четвер Джервіс копіював ходу Вулфа, залюбки напускаючи на себе його самовдоволений вигляд, який, зрештою, мені подобався також. Звісно, Кірбі так само спостерігав за мною, але йому було легше. Звичайно я підіймаюсь і спускаюся сходами десятки разів. Єдине, чого не мав змоги побачити Кірбі, – це як я веду машину. А фебеерівці стежитимуть за

ними до самого будинку Х'юїтта, і якщо в Кірбі манера вести машину надто відрізняється від моєї, у кмітливого агента це може викликати підозру. Отож у четвер уранці я привів Кірбі до кабінету, ввімкнув радіо і з півгодини розмовляв з ним про це.

Тепер, пригадуючи все, я бачу, що ми не забули жодної дрібниці. Годині об одинадцятій вечора в середу я піднявся до своєї кімнати з вікнами на Тридцять п'яту вулицю і, не дуже зважаючи на те, чи щільно запнуті штори, натяг піжаму, сів на ліжко й, клацнувши вимикачем, погасив світло. Через кілька хвилин ввійшли Фред з Оррі, розляглися в темряві, і я встав з ліжка, а вони полягали. Саул спав на канапі у вітальні – там світла ми не вмикали. Ми взагалі рідко це робили.

Знаєте, я саме пригадав одну сміховину. Коли в середу ввечері я вимкнув у кабінеті світло і вкутався на кушетці ковдрою, то думав не про пастку, яку ми так старанно готували, не про те, чи в неї хтось потрапить, а про кушетку в квартирі Сари Дакос. А що, коли прибиральниці спаде на розум підняти сидіння й зазирнути під пружини? Якби я здогадався був залишитися там ще хвилин з п'ять, то знайшов би для револьвера кращу схованку.

Про обід та вечерю в середу я вже розповідав. А в четвер ми снідали й обідали вже без Фріца. Як і було домовлено, рівно о восьмій ранку Х'юїтт прислав по Фріца машину. Я поміг йому винести речі, й він, сідаючи в машину, похмуро потис мені руку. Настрій Фріц мав зовсім не той, з яким створюють кулінарні шедеври для купки гурманів. Сніданок приготували ми з Саулом, а на обід у нас була холодна вирізка, осетрина – ми визнали її все ж таки їстівною, – п'ять гатунків сиру та дві пляшки шампанського.

О четвертій сорок п'ять ми з Саулом, Фредом та Оррі сиділи в кабінеті, коли Теодор Хорстман, "нянька" наших орхідей, спустився з оранжереї – цього дня йому дозволили піти додому раніше – й попрощався. Вулф був у своїй кімнаті нагорі. О п'ятій годині десять хвилин я вийшов нагору до своєї кімнати, ввімкнув світло й почав переодягатись. Я міг би, звичайно, подивитися, чи щільно запнуті штори або просто відійти далі від вікна, але пильнувати цього я не звик, а нам страшенно хотілося, щоб сьогодні все йшло так, як ми звикли. Те саме робив і Вулф у своїй кімнаті. О п'ятій сорок, одягнений до вечері, я спустився в кабінет, а о п'ятій сорок п'ять почувся звук ліфта і з'явився Вулф – також переодягнений. Не вмикаючи радіо, ми завели розмову про поїздку. О п'ятій п'ятдесят п'ять пролунали обережні кроки у передпокої – це були Джервіс і Кірбі, також одягнені, як до вечері. Костюм у Джервіса був багато кращий, ніж у Вулфа, бо в того костюм бачив і кращі часи; зате костюм Кірбі годі було навіть порівнювати з моїм, за який я колись віддав три сотні доларів. Джервіс і Кірбі спинилися на порозі. Я сказав Вулфові, що ждатиму його в машині, вийшов до передпокою і подав Кірбі своє пальто й капелюх. Поки Кірбі відчиняв двері й, переступивши поріг, причиняв їх за собою, я стояв у кутку, – щоб мене не було видно з вулиці. Потім надійшов Джервіс, став поруч і подивився крізь шибку на вулицю. Світло в кабінеті вже не горіло. Я подав Джервісу Вулфове пальто й капелюх. Хвилин через шість, які тяглися для мене цілих півгодини, показався наш "герон" і спинився край тротуару. Джервіс клацнув вимикачем, і в передпокої запала темрява. Я знову відступив у куток. Джервіс вийшов і замкнув за собою двері. Я подивився вслід йому крізь шибку в дверях і вирішив, що він заробить і другу тисячу доларів. Про Кірбі я нічого певного сказати не міг – адже мені ніколи не випадало бачити збоку, яка в мене хода, а от що то саме мій шеф спускається по східцях, перетинає тротуар і сідає до машини, – в цьому б я заприсягся, якби не знав, що насправді то не Вулф. "Герон" рушив з місця плавно,

без ривків, наче за кермом сидів я сам, і тут я помітив, що вже бозна-відколи стою затамувавши дух.

Кабінет, якщо ніхто не відступив від визначеного сценарію, тепер мав бути порожній. Перед тим, як мало погаснути світло, Вулф вийшов до темної кухні, Оррі – до неосвітленої їдальні, а Фред через двері у передпокої до темної вітальні. Нікого з них я не чув, а отже, не чув ніхто. Я сягнув рукою до бічної кишені, намацав "морлі" тридцять восьмого калібру, ступив до вхідних дверей і перевірив, чи вони замкнені, тоді постояв, доки очі призвичаїлися до темряви, і нарешті сів на стілець біля вішалки.

Настрій я мав чудовий. Напруження спало. Невдачі можна було, звісно, сподіватися де завгодно – один необережний крок чи просто не пощастить, – але ми приготувалися до всього, і нам не залишалось нічого іншого, як чекати. Зважаться фебеерівці на брудне діло чи ні – це вже їхній клопіт, не мій. Я не знав, чи мали вони підстави йти на брудне діло, – про це, крім них, не знав ніхто, – але мені було напевно відомо про чотири таких випадки за останній рік у Нью-Йорку, не кажучи вже про багато інших, про які я тільки чув. Тепер усе залежало від того, чи вірить Регг, що Елтхауза застрелили агенти ФБР. Якщо вірить, то десять проти одного, що вони сюди прийдуть. А коли не вірить або чомусь гадає, нібито його люди до вбивства непричетні, вони не з'являться. Чи клюнуть на нашу принаду, тепер залежало не від нас, а від Perra. Настрій я мав чудовий.

Просидівши, як мені здалося, з півгодини, я ступив до дверей поглянути при світлі, що падало з вулиці крізь шибки у дверях, на годинник. Коли я побачив, що ще тільки двадцять дві хвилини на сьому, настрій у мене трохи погіршав. Ще б пак – помилитися на цілих вісім хвилин. Адже я – так усі вважають – умію досить точно вгадувати час, отож виходить, що моє

напруження, всупереч сподіванням, не спало. На стілець я вже не сідав, а рушив до дверей кабінету, і почув себе ще гірше, коли по дорозі двічі зачепив плечем за стіну. Це було неприпустимо. Звичайно, вернутися до дверей, орієнтуючись на прямокутник світла, простіше, але ж – дідько б його вхопив! – невже я не пройду потемки до середини такого знайомого мені передпокою?! Я зробив це тричі підряд і лише після цього сів на стілець.

Важко сказати напевно, коли вони з'явились, адже я твердо поклав собі до восьмої на годинник не дивитись. У всякому разі, це сталося близько сьомої. Несподівано тьмяне світло в шибках дверей стало ще тьмянішим. Це були вони. Двоє. Третій, мабуть, залишився внизу на тротуарі. Один із них нахилився, розглядаючи замок, тоді як другий спинився на останньому східці, обличчям до вулиці.

Вони, певна річ, знали, що замок у нас системи "Ребсон", і прихопили з собою потрібні відмички. Та хай він там який майстер, а замок "Ребсон" з першого разу йому не відімкнути; отож поспішати мені було нікуди. Праворуч, футів за чотири від мого стільця, були прочинені двері з передпокою до вітальні. Я ступив до дверей, встромив у них голову, тихенько свиснув крізь зуби й у відповідь почув такий самий посвист. Тоді я, не торкаючись стіни, підійшов до дверей їдальні, свиснув ще раз і знову почув таку саму відповідь. Після цього я вернувся назад і став під дверима кабінету. Ті двоє не ввімкнуть ліхтарика відразу, тільки-но ввійшовши, а спочатку постоять і прислухаються.

Опісля ми з Саулом сперечалися, як довго вони відмикали замок. Саул твердив, що двері відчинилися за вісім хвилин після мого свисту, а я запевняв, що за десять. Так чи так, а вони все ж відчинились, але я вже встиг прошмигнути до кабінету й притиснутися спиною до стіни ліворуч від дверей.

Тут я намацав лівою рукою вимикач, а правою дістав з кишені свій "морлі".

Переступивши поріг, обидва завмерли, прислухаючись, і так стояли не більше, як п'ять секунд. Це доводило, що вони ще не дуже досвідчені. Потім рушили через передпокій. Повернувши голову, я стежив за наближенням слабкого промінця від олівця-ліхтарика, що ставав дедалі яскравішим, відтак проник до кабінету. Нарешті я побачив і їх самих. Вони ступили кроків три-чотири від дверей і поставали. Той, що тримав ліхтарика, повів променем по кабінету і секунд за три викрив би мене, отож я підніс "морлі" і, вмикаючи світло, вигукнув:

– Почнімо!

Один з них так і остовпів, але другий впустив ліхтарика на підлогу й сягнув рукою до кишені. Та по тільки я тримав напоготові зброю – поруч зі мною вже стояв з пістолетом Оррі, а від дверей вітальні почувся Саулів голос:

– Стояти! Ані руш!

Обидва повернули голови й побачили ще двоє спрямованих на них дул.

– Справи кепські, – сказав я. – Нема потреби навіть вас обшукувати – не стрілятимете ж ви в два різних боки водночас. Містере Вулф!

Вулф уже стояв у дверях. Мабуть, він вийшов з кухні одразу після того, як я крикнув: "Почнімо!"

– Обійдіть, – озвався я до Вулфа, але той уже й сам рушив праворуч поза червоним шкіряним кріслом, тримаючись якомога далі від тих двох. Потім сів за свій стіл і почав розглядати непроханих гостей – точніше, їхні профілі, бо вони стояли обличчям до нас з Оррі.

– Так, усе це дуже прикро, – мовив Вулф. – Арчі, викличте поліцію!

Я рушив до телефону. Обходити наших "гостей" на такій далекій відстані, як Вулф, я не збирався, але й бійки ми не планували, отож я все ж таки зробив невеличкий гак. На півдорозі до свого столу я затримавсь і сказав:

– Послухайте, якщо ви нападете на мене, коли я дзвонитиму, то своїми ногами звідси не вийдете. Сподіваюся, ви знаєте закони – зломщики їх звичайно знають. Ви залізли в приватний дім. І якщо спробуєте дати волю рукам, вас пристрелять, і власті нам тільки подякують.

– Дурниці!

Це кинув здоровенний красень з квадратною щелепою і з такими самими квадратними плечима. Другий був трохи вищий, проте сухий, аж вилиці випиналися йому на худих щоках. Красень зміряв мене холодним поглядом і сказав:

– Ми не зломщики, і ви це знаєте.

– Чорта пухлого я знаю! Ви зломщики! І викручуватись будете в поліції. Я вас попередив. Стійте спокійно. Один рух – і вас зупинять. Ці хлопці меткі на руку.

Щоб дістатися до телефону в себе на столі, я мусив стати до них спиною. Я так і зробив, а як тільки взяв трубку, красень вигукнув:

– Годі грати комедію, Гудвіне! Вам збіса добре відомо, хто ми. – Він повернувся до Вулфа: – Ми співробітники Федерального бюро розслідувань, і ви це знаєте. Ми нічого не чіпали і не мали такого наміру. Ми тільки хотіли з вами поговорити. Ми подзвонили, ніхто не відповів, а двері були незамкнені, і ми ввійшли.

– Ви брешете, – спокійно, безапеляційним тоном промовив Вулф. – П'ять душ засвідчать під присягою, що двері були замкнені, а ви не дзвонили. Четверо з нас чули, як ви добирали ключі. Якщо поліція вас обшукає, то знайде й ті інструменти. Кажете, Федеральне бюро розслідувань? Пхе! Викликайте поліцію, Арчі, і попередьте, щоб прислали людей, які впоралися б з двома бандитами!

Перше ніж набрати помер, я покликав до себе Фреда, і він, проходячи повз тих двох, трохи не зачепив їх ліктем. Колись агент ФБР викрутив йому руку, і тепер Фред залюбки скористався б нагодою поквитатися. Спершись боком на Вулфів стіл, обличчям до тих двох, і тримаючи напоготові пістолет, Фред виглядав далеко грізнішим, ніж був насправді. Взагалі Фред досить милий чоловік, батько чотирьох дітей.

Набираючи перші цифри, я ладен був поставити сто проти одного, що набрати номер до кінця мені не дадуть. Так воно й сталося. Коли я крутнув диск учетверте, красень випалив:

– Не треба, Гудвіне!

Я затримав палець і обернувся. Він сягнув рукою до внутрішньої кишені пальта. Я поклав трубку і став поруч із Фредом. У руці фебеерівця з'явилася невеличка чорна книжечка в шкіряній оправі.

– Ось посвідчення, – сказав він, потім розгорнув його й показав усім.

Ситуація складалася досить-таки делікатна. Співробітникам ФБР дозволено тільки показувати посвідчення, але не випускати його з рук.

– Дайте поглянути! – буркнув Вулф.

Красень хотів був ступити вперед, але Фред ту ж мить викинув свою величезну лівицю й штовхнув його назад. Нічого не кажучи, я простяг руку. Красень хвилю повагався й нарешті поклав посвідчення мені на долоню.

– Ви теж, – кинув я худорлявому і знову простяг руку.

Той уже дістав своє посвідчення і поклав його поверх першого. Я повернувся до Вулфа й віддав обоє посвідчень йому. Вулф поглянув на одне, потім на друге, висунув шухляду, узяв свої великі окуляри, неквапно роздивився крізь них посвідчення, далі поклав окуляри назад до шухляди, кинув поверх них посвідчення і, засунувши шухляду, знов підвів погляд на фебеерівців.

– Вони можуть бути фальшиві, – нарешті промовив він. – Це з'ясує поліційна експертиза.

Обом, видна, коштувало неймовірних зусиль тримати себе в руках. І вони, може, навіть викликали б у мене захоплення,

якби мої думки по були поглинені іншим. Фебеерівці стояли немов скам'янілі й не ворушились.

Нарешті худорлявий процідив:

– Вгодоване мурло!

Вулф кивнув головою:

– Закономірна реакція. Давайте поміркуємо. Припустімо – просто так, аби почати розмову, – що ви справді співробітники Федерального бюро розслідувань. У такому разі ви маєте всі підстави скаржитись – тільки не на мене, а на своїх колег, які з дурної голови вирішили, нібито цей будинок порожній. А особисто вам вибачатися немає за що. – Вулф прокашлявся. – Отож вернімося до наших міркувань. Я маю намір затримати ваші посвідчення замість застави. Ви чи ваше начальство одержить їх назад лише після того, як звернеться до законних властей. І тоді стане відомо, як ці посвідчення потрапили до мене, а я, зі свого боку, подам зустрічний позов, оскільки ви вдерлися в мій дім незаконно і вас застали flagrante delicto[8]. У мене чотири свідки. І я маю сумнів, чи схоче ваше начальство платити таку ціну. Отже, ініціатива в моїх руках. Ви можете йти. Якщо продовжити міркування, то в мене одна мета: дістати незаперечний доказ того, що агенти Федерального бюро розслідувань учинили тяжкий злочин і на них можна подати в суд. Цей доказ у мене тут, у шухляді. До речі, я ще не згадав про рукавички, які на вас. Певна річ, усі ми помітили і— їх. Рукавички теж стануть ще одним підтвердженням і доказом, якщо справа дійде до суду. Можете йти собі, джентльмени.

– Будьте ви прокляті! – вилаявся красень. – Суд буде федеральний. А посвідчення належать представникам федеральної служби!

– Можливо. Навіть якщо ви ті, за кого себе видаєте, я маю виправдання. Та облишмо міркування. Як на мене, важко повірити, що представники федеральної служби, покликані стояти на варті закону, самі незаконно переступають поріг мого дому. Очевидно, я маю право тримати ні посвідчення доти, доки буде доведено, що вони справжні..

– Як ви збираєтесь це зробити?

– Побачимо. Я почекаю, як розвиватимуться події. Якщо посвідчення справжні, то хтось із вашого начальства, мабуть, мені подзвонить. Може, навіть сам містер Регг.

– Вгодоване мурло! – знову процідив худорлявий. Видно, за скрутних обставин його лексикон був не вельми багатий.

– Я, по суті, чоловік поблажливий, – відказав Вулф. – Ви вдерлися в мій дім ще й намагаєтесь видати себе за представників закону. Два тяжкі кримінальні злочини відразу! Якщо ви озброєні, нам слід забрати у вас зброю, а також інструменти, якими ви відімкнули замок у моїх дверях. Сумніву немає: ви збиралися проникнути до цього кабінету й виламати шухляди. Хіба ж по для цього ви надягли рукавички?! Раджу вам піти звідси негайно. Ці четверо джентльменів не люблять ні зломщиків, ні агентів ФБР і залюбки скористаються нагодою принизити вас. Ідіть же, сто чортів!

Фебеерівці стояли й тільки мовчки дивилися на Вулфа. Погляд красеня проходив між Фредовим плечем та моїм, а худорлявого – праворуч від Фреда. Потім вони перезирнулися,

знов глянули на Вулфа й рушили до дверей. Оррі, не опускаючи пістолета, позадкував до передпокою. Оррі любить тримати в руках пістолет. Саул вийшов через вітальню у передпокій і вже ввімкнув там світло. Ми з Фредом попростували за фебеерівцями. Коли вони підійшли до вхідних дверей, Саул розчинив їх, а Оррі та я стали поруч із ним і дивилися вслід непроханим гостям, поки вони спускалися на тротуар. Ми майже не сумнівалися, що десь поруч стояв і третій фебеерівець, однак його ніде не було видно. Ті двоє повернули ліворуч на Десяту авеню, але ми не стали виходити з будинку й проводжати їх до машини. Перше ніж причинити двері, ми оглянули замок і переконалися, що він цілий. Коли я взяв двері на засув, Фред зауважив, що у ФБР, певно, найкраща колекція ключів у світі.

Потім ми всі повернулися до кабінету. Вулф стояв посеред килима і розглядав щось у руках. То був олівець-ліхтарик, що його впустив красень. Нарешті Вулф кинув ліхтарика мені на стіл і вигукнув:

– Розмовляти! Всім розмовляти!

– Пропоную нагороду! – голосно сказав я. – Фотографія в рамці Дж. Едгара Гувера тому, хто добуде магнітофонну стрічку із записом усього, що тут діялося, і пошле ту стрічку Гуверові!

– Господи, – промовив Фред, – якби тільки вони спробували зчинити бійку!

– Я хочу шампанського! – заявив Саул.

– Дайте віскі! – підхопив Оррі. – Я хочу їсти!

Була за двадцять хвилин восьма. Ми гуртом, у тім числі й Вулф, вирушили на кухню, і всі навперебій розмовляли. Вулф заходився викладати все підряд з холодильника – ікру, паштет із гусячої печінки, осетрину, цілого копченого фазана. Саул відчинив морозилку й дістав лід для шампанського. Ми з Оррі знайшли в буфеті пляшки. Фред спитав, чи можна йому зателефонувати додому, і я дозволив ще й попросив переказати дружні мої вітання, але втрутився Вулф:

– Скажіть, що затримаєтесь тут до ранку. Залишаться всі. Вранці Арчі повезе наші трофеї до банку, і ви поїдете з ним. Думаю, вони нічого не зроблять, а може, щось і спробують. Фреде, нічого не розповідайте ні дружині, ані взагалі нікому. Це ще не кінець, це тільки непоганий початок. Якщо ви, джентльмени, бажаєте чогось гаряченького, то я за хвилин двадцять подам оленину по-йоркширському. Якщо Арчі, звісно, зварить яйця.

Всі в один голос відмовились, і це було мені дуже з руки. Страх як не люблю варити яєць!

Через годину вечір був у розпалі. Фред, Оррі, Саул та я запекло грали у вітальні в пінокль, а Вулф сидів у своєму єдиному в кабінеті кріслі й читав книжку. Це була "ФБР, якого ніхто не знає". Він або зловтішався в душі, або ж знову щось придумував, тільки не знаю що.

О десятій годині мені довелося вибачитись і встати з-за картярського столу. Вулф сказав, що аристологи вже, мабуть, завершили свою трапезу, і він хотів би зателефонувати Х'юїттові. Я зайшов до кабінету й набрав номер. Вулф повідомив Х'юїттові, що все пройшло чудово, і подякував йому. А Х'юїтт відповів, що наші двійники там виявилися цікавими людьми; Джервіс, мовляв, читає уривки з Шекспіра, а Кірбі наслідує президента Джонсона, Баррі Голдуотера й Альфреда

Ланта[9]. Вулф попросив Х'юїтта переказати обом вітання. Після цієї розмови я повернувся до карт, а Вулф знов узявся за книжку.

Але наш вечір перебила ще одна подія. Невдовзі по одинадцятій подзвонив телефон. Вулф не любить брати трубки, отож мені знов довелося встати й поспішити до кабінету.

– Будинок Ніро Вулфа. Вас слухає Арчі Гудвін.

– Це Річард Регг, Гудвіне. – Голос був низький, протяглий і спокійний. – Я хочу поговорити з Вулфом.

Цей дзвінок для нас не був несподіваним, і я мав на такий випадок відповідні інструкції.

– Боюся, вам не пощастило, Регг. Він зайнятий.

– Я хочу з ним побачитись!

– Непогана ідея. Він про це здогадувався. Ну, скажімо, завтра, об одинадцятій, в його кабінеті.

– Я хочу побачитися з ним сьогодні. Зараз!

– Мені шкода, Регг, але нічого не вийде. Він дуже заклопотаний. Не раніше, ніж завтра об одинадцятій ранку.

– Чим він так заклопотаний?

– Читає книжку "ФБР, якого ніхто не знає". А за півгодини вже спатиме.

– Буду у вас завтра об одинадцятій.

І Регг грюкнув трубкою. Можна собі уявити ту картину!

Я обернувся до Вулфа.

– Я назвав його просто Реггом, на більше він не заслуговує. Отже, завтра об одинадцятій ранку. Як ми й сподівалися.

– І хотіли. Нам треба порадитись. Ви скоро кінчите грати?

– Скоро. – Я підвівся. – Я вже набрав триста сорок.

13

Мені потрібен міцний восьмигодинний сон, і майже завжди я стільки й відпочивав, але тої ночі не доспав цілих дві години. О десятій хвилині на другу Вулф пішов спати, Оррі й Фред також, а Саул ліг на канапі у вітальні. Тільки-но я зібрався був залізти під ковдру, як пролунав дзвінок у двері. Приїхали Фріц, Джервіс та Кірбі, і коли я побачив, як Кірбі, похитуючись, переступив поріг, то зразу ж подумав, що наш "герон" побував у рівчаку. Я спитав Кірбі, де машина, однак замість відповіді той лише вилупив на мене очі й скривив губи. Збагнувши, що він і досі намагається додержуватись інструкцій, я дозволив йому розмовляти, проте Фріц заявив, що Кірбі п'яний у дим і негоден сказати й слова. Але машина, додав Фріц, стоїть перед будинком ціла-цілісінька, тільки як вони доїхали – сам бог знає. Фріц повіз ліфтом акторів нагору до їхньої кімнати, а я взув черевики, накинув поверх піжами пальто і вийшов надвір. На "героні" й справді не було жодної подряпини, і я відвів машину до гаража.

Перший номер програми у п'ятницю було призначено на восьму тридцять ранку. За чверть до восьмої я зусиллям волі примусив себе встати, згріб в оберемок простирадла, ковдру та подушку й відніс до своєї кімнати. Коли я, прийнявши душ і поголившись, вийшов з ванної, Фред і Оррі сиділи, позіхаючи, на ліжку. Я сказав, що за годину й двадцять хвилин нам виходити з дому, а вони порадили мені освіжити голову, хоч я це вже й зробив. Я вже намірився приготувати собі сніданок сам і зійшов униз, але тут зустрів Фріца – він саме вийшов з кімнати Вулфа, куди майже вчасно, як завжди, відніс сніданок. Була вже восьма година двадцять вісім хвилин, і я рушив до кабінету й почав робочий день дзвінком місіс Бранер. Насамперед я вибачився, що турбую її так рано, проте в мене, мовляв, важлива справа і я прошу її за чверть до дев'ятої чи й раніше, подзвонити з телефону-автомата по номеру, який я їй дав. Місіс Бранер відповіла, що це переб'є їй ділову зустріч, і запитала, чи справді її дзвінок такий важливий. Я запевнив, що надзвичайно важливий, і місіс Бранер погодилась.

Отже, з сніданком поспішати не треба, обставина для нас – дуже вигідна. Фріц знав, що Саул, Фред і Оррі люблять фаршировані яйця, і, коли не брати до уваги грінок та бекону, це була наша головна страва: ми вм'яли їх аж шістнадцять штук – по четверо кожен. Можна собі уявити, який рахунок ми виставимо нашій клієнтці тільки за цю операцію!

З посвідченнями фебеерівців у кишені в супроводі тіло-охоронця я вийшов о дев'ятій сорок з дому і незабаром був и аптекарській крамниці на розі. Я добре знав жінок, тому, ставши біля телефонної будки, приготувався чекати хвилин двадцять. Та дзвінок пролунав раніше, о дев'ятій сорок шість, саме тієї миті, коли до аптеки ввійшов якийсь чоловік і попростував до будки. Тільки взявши телефонну трубку, я збагнув, що то не агент ФБР, який прибіг підслухати нашу розмову, – на такого чоловік зовсім не скидався.

Місіс Бранер висловила сподівання, що ця розмова буде таки дуже важлива, бо ж через неї вона спізнюється на ділову зустріч.

– У вас не може бути й наполовину такої важливої розмови, як ця, – запевнив я клієнтку. – Забудьте про всі свої зустрічі. За чверть до одинадцятої, ні на секунду пізніше, ви повинні бути в кабінеті Вулфа.

– Сьогодні?! Але ж я не можу!

– Ви можете й повинні бути. Ви вже двічі мені заявляли, нібито вам не до вподоби мій тон, але все це дрібниці проти того, що ви почуєте, коли відмовитесь прийти. Містер Вулф може навіть повернути вам ті сто тисяч.

– Але чому? Що скоїлося?

– Я всього-на-всього кур'єр. Ви про все дізнаєтесь, коли прийдете. Це не просто важливо – це життєво важливо.

Коротка пауза.

– За чверть до одинадцятої?

– Або й раніше.

Довга пауза.

– Гаразд. Я прийду.

– Чудово. Ви славний клієнт! Якби не ваше багатство, я б з вами одружився!

– Що ви сказали?

– Нічого. – І я повісив трубку.

Після шести годин сну я почував себе не дуже свіжим, однак, усвідомлюючи, яке важливе моє доручення, гнаний у спину зимовим вітром, швидко простував до банку "Контіненталь Бенк енд Траст Компані" на Лексінгтон-авеню. Не багатьом щастить мати такого охоронця, який ішов зі мною, – найкращий на всьому просторі між двома океанами, до того ж збіса чудовими океанами! По-вашому, ми були занадто обережні? А що, коли б я був спіткнувсь і вдарився головою об камінь чи зустрів раптом морську сирену, яка б мене зачарувала, а насправді виявилася агенткою ФБР?! Адже ж удерлися вони до нас у дім, то чого б їм не постежити за мною на вулиці?

У банку я спершу спустився вниз, до зали особистих сейфів, і замкнув там посвідчення. Потім одержав нагорі на чек п'ять тисяч доларів, щоб поповнити наш запас готівки. І тут мені спало на думку: адже відтоді, як я поклав на рахунок наш аванс, минуло рівно дев'ять днів, година в годину. Тоді я гадав, що в нас один шанс із мільйона. Але тепер…

Нам довелося поспішати, щоб повернутися додому раніше, ніж за чверть до одинадцятої, і ми таки ледве встигли. Ми саме скидали в передпокої пальта, коли я побачив крізь шибки в дверях, як до будинку підкотив "роллс-ройс" місіс Бранер. Вона зійшла на ґанок, і я відчинив перед нею двері. Фред із Оррі вже хотіли були піти, але я сказав їм залишитись.

– Місіс Бранер, – промовив я, – дозвольте відрекомендувати вам трьох джентльменів, які задля вас шістдесят миль тряслись у фургоні, згорнувшись калачиком у забитих

дерев'яних ящиках і які вчора ввечері, тримали під дулами пістолетів двох агентів ФБР, поки містер Вулф уставляв їм клепки.

– Я… Мені дуже приємно.

– Я так і думав. Отже, містер Саул Пензер, містер Фред Деркін і містер Оррі Кетер. Місіс Бранер, вам доведеться трохи побути з містером Пензером. Якщо ви не заперечуєте, я залишу ваше хутро у вітальні. Зараз сюди прийде Річард Регг, начальник ФБР у Нью-Йорку, а йому не треба бачити тут вашого хутра.

Місіс Браиер широко розплющила очі, але не промовила жодного слова. Я знову вирішив одружитися з нею, попри її купу грошей. Я допоміг їй скинути хутро, а Фред з Оррі рушили до сходів, щоб зайти збоку до "південної вітальні" й зупинити Джервіса й Кірбі, якщо ті надумають спуститися вниз і перебити нашу розмову.

В лівому кутку передпокою, біля кухні, є ніша, а в ній, на рівні очей, – невеликий отвір. Зсередини цей отвір затулений дощечкою, а по той бік, у кабінеті, на ньому висить хитромудра картина з водоспадом. Якщо стати в ніші й відсунути дощечку, то крізь отвір і водоспад на картині можна побачити майже весь кабінет і, звичайно, чути все, про що в ньому розмовляють.

Я провів місіс Бранер до ніші – Саула ми взяли з собою, – відсунув дощечку й показав отвір.

– Як я й попереджав, – промовив я, – зараз сюди прийде Регг. Містер Вулф і я розмовлятимемо з ним у кабінеті. Містер Пензер принесе вам з кухні табуретку, й ви сядете. Я не знаю,

скільки триватиме розмова – може, хвилин з десять, а може, й дві години. Ви зрозумієте не все з того, що почуєте, але цілком достатньо. Якщо вам захочеться кашлянути або чхнути, вийдіть хутенько на кухню. Саул подасть вам знак, якщо…

Пролунав дзвінок у двері. Я виглянув з ніші. На сходах стояв Річард Регг. За п'ять хвилин до призначеного часу! Я наказав Саулові принести для Місіс Бранер табуретку і, коли він пішов на кухню, рушив сам до передпокою. Біля дверей я озирнувся. Саул кивнув мені головою, і я відчинив двері.

Річард Регг мав сорок чотири роки. Він мешкав з дружиною та двома дітьми у квартирі в Брукліні. У ФБР служив уже п'ятнадцять років. Детективам відомо багато чого. Регг був десь такий, як я, на зріст і мав довгасте обличчя з випнутим підборіддям. Ще років чотири, а може, й три, і він геть облисіє. Регг не простяг мені руки, одначе повернувся до мене спиною, коли я взявся помагати йому скинути пальто. Отже, певною мірою він мені довіряв. Я провів його до кабінету й запропонував червоне шкіряне крісло. Та Регг не сів, а спершу оглянув кімнату, і мені вже навіть здалося, що він надто придивляється до картини з водоспадом. Але моя тривога була марна. Регг усе ще стояв, коли почувся шум ліфта, що спускався вниз, і з'явився Вулф. Не доходячи до свого столу, він спинився і промовив:

– Містер Регг? Я Ніро Вулф. Сідайте.

Вулф підійшов до свого крісла, і Регг сів, але тут-таки, видно, збагнув, що з усіх у кімнаті нервується тільки він, і вдав, ніби байдуже відкинувся на спинку крісла. Їхні погляди зустрілися. Від свого столу Вулфових очей я не бачив, зате Регг сидів просто переді мною.

– Я про вас знаю, – промовив Регг, – хоч ми з вами ніколи й не бачились.

Вулф кивнув головою:

– Не всі дороги сходяться.

– Але наші тепер зійшлися. Ця розмова, очевидно, записується?

– Ні. Устаткування для цього є, але зараз воно вимкнуте. Можна розмовляти спокійно. Я цілий тиждень підозрював, що в цьому будинку все підслуховується. Та й тепер у вас може бути з собою якийсь мікрофон. Я б теж міг увімкнути магнітофон, проте, як уже сказав, не зробив цього. Та годі про це.

– Ми ваш будинок не підслуховували.

Вулф ледь помітно стенув плечима.

– Годі про це. Ви хотіли зі мною побачитись?

Пальці Perra вп'ялись у бильця крісла. Однак самовладання він не втрачав.

– Як ви й сподівалися, – відповів Регг. – Але не варто гаяти часу на ці хитрування. Мені потрібні посвідчення, які вчора ввечері ви силоміць відібрали у двох наших співробітників.

Вулф підніс руку. Також не втрачаючи самовладання.

– Але ж хитруєте ви! – відказав він. – Візьміть назад слово "силоміць". До сили вдалися ваші люди. Це вони силоміць

вдерлися в мій дім. Мені просто довелося силі протиставити силу.

– Я хочу одержати їхні посвідчення.

– Ви берете назад слово "силоміць"?

– Ні. Я тільки припускаю, що для такої вашої поведінки були підстави. Віддайте посвідчення, і ми розмовлятимемо на рівних.

– Пхе! Ви що – самі йолоп чи мене маєте за йолопа? Я не збираюся розмовляти з вами на рівних. Ви захотіли побачитися зі мною, бо я примусив вас це зробити. Але якщо ви прийшли сюди верзти дурниці, то можете собі йти. Вам змалювати ситуацію так, як я її бачу?

– Змалюйте.

Вулф повернув до мене голову:

– Арчі, лист місіс Бранер!

Я підійшов до сейфа і дістав лист. Вулф кивнув головою в бік Perra, і я простяг листа тому. Поки Регг читав, я тримав аркуш у руці. Він прочитав раз, тоді вдруге – вже повільніше і навіть не глянувши на мене. Потім я вернувся до свого столу й сховав листа в шухляду.

– Оце-то документ! – промовив Регг до Вулфа, – Щоб ви знали: коли за місіс Бранер та членами її сім'ї і велося певне стеження, – а я цього не визнаю, – то робилося воно в зв'язку з перевіркою політичної благонадійності.

Вулф кивнув головою:

– Ну звісно, ви завжди так кажете. Звичайнісінька брехня. Отже, змальовую ситуацію. Вчора ввечері ваші люди пішли звідси, залишивши мені свої посвідчення, і не зважилися попросити допомоги в поліції. Вони розуміють, що коли проти них виставлять звинувачення у незаконному проникненні до приватного житла і справа дійде до слідства, симпатії нью-йоркської поліції та районного прокурора будуть на боці потерпілих. Ви це добре знаєте і намагатись одержати посвідчення законним шляхом не будете, отож ви їх і не одержите. Я залишу їх у себе. Пропоную вкласти угоду. Ви зобов'яжетесь припинити будь-яке стеження за місіс Бранер та членами її сім'ї і знайомими, а також підслуховувати її телефон, а...

– Я не визнав, що за ними стежать!

– Облиште!.. Якщо ви... Ні. Простіше буде сказати так: стежили ви чи ні, а сьогодні з шостої години вечора ваша контора зобов'яжеться перестати стежити за місіс Бранер, членами її сім'ї, знайомими і службовцями, за її домом, а також підслуховувати її телефонні розмови, перестане стежити за містером Гудвіном і мною та нашим будинком. А я зобов'яжусь лишити посвідчення там, де вони тепер зберігаються – тобто в моєму сейфі у банку, не вживати ніяких заходів проти ваших людей за той їхній незаконний напад на мій дім і не розголошувати цієї справи. Така ситуація і така моя пропозиція.

– Ви маєте на увазі письмове зобов'язання?

– Ні, але якщо ви цього бажаєте...

– Я цього не бажаю. Ніяких письмових документів. Я згоден зобов'язатися припинити стеження, але для цього я повинен одержати посвідчення.

– Ви їх не одержите. – Вулф тицьнув у Perra пальцем: – Зрозумійте ж це нарешті, містере Регг. Посвідчення я віддам тільки після відповідної постанови суду, але й тоді я оскаржуватиму таку постанову всіма можливими для мене й мого клієнта засобами. Ви можете…

– Чорт забирай, але ж у вас четверо свідків!

– Я знаю. Та серед суддів і присяжних засідателів трапляються всякі диваки… Шибне їм щось у голову, і вони не повірять свідкам, навіть усім п'ятьом, у тім числі й мені. З вашого боку безглуздо сумніватися в моїй порядності. Я не рвуся в смертельний двобій з вашим бюро; єдина моя мета – виконати доручення клієнта, що мене найняв. Поки ви нам не докучатимете, не завдаватимете клопоту моєму клієнтові й мені, я не скористаюсь ні посвідченнями, ні свідками.

Регг подивився в мій бік. Мені здалося, ніби він хоче мене про щось запитати. Та ні – я був для нього всього-на-всього місцем, де його погляд відпочивав од Вулфа, поки сам він шукав у думці відповіді на якісь свої запитання. Хвилю Регг просидів мовчки. Нарешті він знов повернувся до Вулфа.

Ви забули дещо згадати, – промовив він. – Ви твердите, нібито єдина ваша мета – виконати доручення клієнт та, що вас найняв. Тоді чому ви взялися розслідувати вбивство, до якого ми непричетні? Чого Гудвін двічі приходив до місіс Елтхауз і двічі бував у квартирі Морріса Елтхауза? І навіщо ви зібрали у себе в четвер увечері тих шістьох людей?

Вулф кивнув головою:

– Ви думаєте, що Морріса Елтхауза вбив хтось із ваших людей.

– Абсурд! Я так не думаю.

Розмова починала дратувати Вулфа.

– Хай вам чорт, невже ви не вмієте говорити розумно?! Як ви накажете розцінювати їхнє вторгнення в мій дім? Ви мали підозру, що я якимсь чином довідався, – і це справді так, – що того вечора, коли загинув Морріс Елтхауз, троє ваших агентів побували в його квартирі. Вони доповіли вам, що, коли прийшли туди, він лежав уже мертвий, але ви їм не повірили. Принаймні ви засумнівалися, чи це було справді так. Чому – мені невідомо; ви своїх людей знаєте, а я їх не знаю. Вам закралися підозра й побоювання, що я довідаюсь не тільки про те, що троє ваших побували там, а й добуду докази того, що вони – чи один із них – застрелили Морріса Елтхауза. Будьте ж розумні!

– Ви й досі мені не сказали, чому взялися розслідувати це вбивство.

– Невже не ясно? Адже мені стало відомо, що ваші люди були того вечора у квартирі.

– Звідки ви про цс дізналися?

Вулф похитав головою:

– Поки що я не можу вам цього сказати.

– Ви зв'язувалися з інспектором Кремером?

– Ні. Я вже кілька місяців не бачився з ним і не розмовляв.

– А з районним прокурором?

– Теж ні.

– Ви маєте намір провадити розслідування далі?

Кутик губів у Вулфа смикнувся вгору.

– Ви ж бо знаєте, містере Регг, я хотів би й міг би вас заспокоїти, але спершу я повинен переконатися, що виконав своє доручення. То ви приймаєте мою пропозицію? Ви можете мене запевнити, що сьогодні з шостої години вечора ваше бюро припинить будь-яке стеження за місіс Бранер і всіма, хто з нею зв'язаний?

– Так. Це питання розв'язано.

– Гаразд. Тепер я попрошу вас дати ще одне зобов'язання. Я хочу, щоб ви на першу мою вимогу привезли сюди кулю, яку ваші люди підібрали на підлозі в квартирі Морріса Елтхауза.

Збити Річарда Регга з пантелику, очевидно, нелегко. Щоб обіймати такий високий пост у ФБР, ходити під самим Вашінгтоном, треба вміти зберігати самовладання. Але цього разу Регг таки не витримав. Він аж роззявив рота. Йому потрібно було всього дві секунди, щоб знов стулити губи, але нерви його вочевидь не витримали.

– Тепер уже ви говорите нерозумно! – відказав нарешті він.

– Зовсім ні. Якщо ви привезете на моє прохання кулю, то я майже напевно, – мені так і кортить сказати: "без сумніву" – зможу довести, що Елтхауза вбили не ваші люди.

– Чорт, а ви нечесно ведете гру! – Регг знову роззявив рота. Очі в нього примружились. – Якби я мав ту кулю, то приніс би її хоча б для того, аби ще раз із вами побачитись.

– О, ви її маєте! – стояв на своєму Вулф. – Що сталося тієї ночі в квартирі Елтхауза? Одна особа, – я назву її Ікс, хоч міг би сказати й точніше ім'я, та поки що досить і Ікса, – застрелила Елтхауза з його власного револьвера. Куля пройшла навиліт, ударилася в стіну і впала на підлогу. Ікс пішов, прихопивши з собою револьвер. А невдовзі по тому з'явилися троє ваших людей і так само, як учора в мій дім, проникли в квартиру… Є потреба вдаватися в деталі?

– Є.

– Вчора вони, правда, не дзвонили у двері, бо знали – чи принаймні гадали, – що вдома нікого немає, адже за будинком цілий тиждень стежили. А в квартиру Елтхауза вони подзвонили, а може, подзвонили й по телефону, але господар не взяв трубки, бо на той час був уже мертвий. Отож ваші люди проникли в квартиру й знайшли те, задля чого прийшли, і тут їм спало на думку, що у вас може виникнути підозра, нібито Елтхауза застрелив один з них. І щоб довести, що вони справді не винні, ті троє прихопили з собою кулю, яка лежала на підлозі. Але ж це – порушення закону штату Нью-Йорк. Проте один раз вони вже порушили закон, ввійшовши до квартири, то чом би не порушити його ще раз? І ті троє взяли кулю й разом зі своїм рапортом передали її вам. – Вулф зробив різкий жест рукою. – Але те, що вони принесли кулю замість довести вам свою непричетність до вбивства, викликало, очевидно, зворотний ефект. Проте я не беруся аналізувати

ходу ваших думок і того, чому ви тим трьом не повірили. Я вже сказав: своїх людей вам краще знати. Ясно одне: куля у вас, і вона мені потрібна.

Очі в Perra були все ще примружені.

– Послухайте, Вулфе. Один раз ви вже заманили нас у пастку, дідько б вас узяв! Непогано заманили! Але вдруге вам це не вдасться. Якби я мав ту кулю, то не був би таким дурнем, щоб віддавати її вам!

– Ви будете дурнем, якщо її не віддасте. – Вулф скорчив гримасу. Він мав кілька улюблених словечок, але "дурень" до них не належало, а він скористався ним. Потім його обличчя прибрало звичайного виразу. – Я заговорив про це тому, що маю перед однією людиною певні зобов'язання, – перед людиною, від якої довідався, що ваші агенти були того вечора в квартирі Елтхауза. А я не люблю бути зобов'язаним. Викривши вбивцю, я зніму з себе це зобов'язання і, між іншим, заспокою ваше сумління. Хіба вам не хочеться взнати, що Елтхауза застрелили не ваші люди? Привезіть сюди кулю, і ви про це взнаєте. Я вам пропоную: дайте мені ту кулю, і якщо за місяць я не знайду вбивці й не звільню від підозри ваших людей, то поверну вам ті двоє посвідчень. Може, на це піде й не цілий місяць, а навіть менше тижня.

Регг широко розплющив очі.

– І ви віддасте посвідчення?

– Віддам!

– Ви сказали, що викриєте вбивцю. Викриєте перед ким?

– Перед вами. Викрию достатньо, аби довести, що ваші люди невинні. В убивстві, звісно.

– Ви зробили мені пропозицію. Які я матиму гарантії?

– Моє слово.

– На ваше слово можна покластися?

– Більше, ніж на ваше. Далеко більше, якщо вірити ось цій книжці. Жодна людина в світі не скаже, що я коли-небудь зламав своє слово.

Регг удав, ніби не почув шпильки.

– Коли вам треба одержати кулю – якщо тільки я маю її?

– Не знаю. Може, навіть іще сьогодні. Чи завтра. Я хотів би одержати її з ваших рук.

– Якщо я маю її. – Регг підвівся. – Мені треба подумати. Я нічого не обіцяю. Я…

– Але ви вже пообіцяли! Ви пообіцяли перестати стежити за моєю клієнткою і за мною.

– Щодо цього – так. Я мав на увазі… Ви знаєте, що я мав на увазі. – Регг пішов до дверей, потім раптом став і обернувся. – Ви весь день будете вдома?

– Буду. Але якщо схочете подзвонити – мій телефон підслуховується.

Реггові це зауваження смішним не здалося. Я взагалі мав сумнів, чи тепер його могло щось розсмішити. Я провів його до передпокою, допоміг одягти пальто, подав капелюх, але він, здавалося, навіть не помічав мене. Коли я замкнув двері й обернувся, наша клієнтка, а слідом за нею і Саул, уже входили до кабінету. Я вирішив усе ж таки з нею не одружуватись. Вона мала діждатися мене, щоб її провів я! В кабінеті я застав доволі несподівану сцену. Місіс Бранер і Саул стояли поруч перед столом Вулфа й дивилися на нього згори вниз, а він сидів, відкинувшись назад і заплющивши очі. Картина була зворушлива, і я спинився у дверях потішитись нею. Так минуло півхвилини. Ціла хвилина. Цього було досить – адже місіс Бранер мала поспішати на ділове побачення! Я ступив до кабінету й запитав:

– Ви добре все чули?

Вулф розплющив очі. Місіс Бранер, не відповідаючи мені, звернулася до нього:

– Ви дивовижна людина! Просто дивовижна! Сказати щиро, я не вірила, що вам пощастить це зробити. Неймовірно! Чи є щось таке, що вам не під силу?

Вулф випростався.

– Так, мадам, – сказав він, – є. Я не можу вставити розуму дурневі. Хоч і пробував це зробити. Іншого випадку я не пригадую. Тепер ви розумієте, чому я так наполягав, щоб ви прийшли? У підписаному вами листі є такі слова: "… якщо ви досягнете бажаних для мене наслідків…" Ви задоволені?

– Звичайно! Це неймовірно!

– Мені самому в це трохи важко повірити. Прошу, сідайте. Я повинен вам дещо пояснити.

– Я теж так гадаю. – Місіс Бранер підійшла до червоного шкіряного крісла й сіла.

Саул узяв собі жовтий стілець, а я сів за свій стіл.

– В яку це пастку ви їх заманили? – спитала місіс Бранер.

Вулф похитав головою:

– Про це потім. Містер Гудвін розповість вам усе докладно, коли вам і йому це буде зручно. Я хочу поговорити з вами не про те, що вже зроблено, а про те, що тепер іще слід зробити. Ви – мій клієнт, і я маю оберігати вас від неприємностей. Наскільки ви обережні?

Місіс Бранер насупила брови.

– Чому ви про це питаєте?

– Спершу дайте відповідь на моє запитання. Наскільки ви обережні? Чи можна вам довірити таємницю?

– Можна.

Вулф повернув голову до мене:

– А ви, Арчі?

Хай йому грець! І треба ж йому ще й мене збивати з пантелику! А що, як я знову зміню свою думку й вирішу з нею одружитись?

– Можна, – кинув я. – Якщо тільки ви маєте на увазі те, про що я думаю.

– Звичайно, те, – кивнув головою Вулф і звернувся до місіс Бранер: – Я хочу вберегти вас від однієї неприємності, а саме: поліція, певно, візьме вашу секретарку в вашій конторі, – може, навіть при вас, – на допит у зв'язку з убивством, яке вона, мабуть, сама й учинила.

Щойно Вулф збив з пантелику Perra, а тепер просто ошелешив клієнтку. Ні, рота вона не роззявила, місіс Бранер тільки втупилася у Вулфа. Мову їй відібрало.

– Я сказав, "мабуть", – провадив Вулф, – хоча це майже не викликає сумніву. Жертвою став Морріс Елтхауз. Містер Гудвін докладно розповість вам і про це, але після того, як обставини проясняться остаточно. Я б не казав вам поки що нічого, але ви – мій клієнт і маєте право на мій захист. Я хочу дати вам одну пораду.

– Я не вірю, – нарешті озвалася місіс Бранер. – Я хочу знати всі деталі негайно!

– Ви їх не взнаєте! – різко кинув Вулф. – У мене був напружений тиждень, ні вдень ні вночі я не знав спокою. Якщо ви наполягатимете на своєму, я просто піду з кабінету, а ви підете з цього будинку, і вам доведеться тоді розпитувати про все в міс Дакос. Це її насторожить, і вона втече, а коли поліція її розшукає й заарештує, у них знайдуться запитання і до вас – запитання коректні, однак їх буде багато. Ви цього хочете?

– Ні.

– Тоді я дам вам пораду. – Вулф глянув на годинник. Було п'ять хвилин на першу. – О котрій годині міс Дакос іде на ленч?

– Як коли. Вона їсть у буфеті при фірмі звичайно десь о першій..

– В такому разі містер Пензер поїде зараз із вами. Скажете міс Дакос, що надумали відремонтувати свій кабінет – перефарбувати стіни, потинькувати їх місцями чи ще щось таке, – і до кінця тижня вона не буде вам потрібна. А містер Пензер сьогодні ж почне готувати кімнату до ремонту. Вашу секретарку цими днями, певно, візьмуть під варту, але це станеться не у вашій конторі. Я не хочу, щоб убивцю заарештовували в будинку мого клієнта. А ви?

– Ні.

– Та й навряд чи вам приємно буде сидіти в кабінеті з секретаркою, чекаючи, що ось-ось з'явиться поліція і забере її.

– Так…

– Тоді можете мені подякувати – коли вам буде зручно, – за те, що я вас попередив. Я розумію, у вас зараз нема для цього гумору. Можна містерові Пензеру поїхати в машині з вами, чи нехай їде окремо? Ви могли б обговорити з ним усе по дорозі. Він чоловік не дурний.

Місіс Бранер глянула на мене, потім перевела погляд знов на Вулфа.

– Чи не міг би поїхати зі мною містер Гудвін?

Останньої фрази Саул уже не чув. Я не змінив свого наміру щодо одруження, і хоч взагалі волію розважати жінку сам, сьогодні про неї хай уже подбає Саул.

– Ні, – відповів Вулф, – містер Гудвін має роботу.

Бідолашній жінці не залишилось нічого іншого, як згодитись на Саула. Той приніс із вітальні хутро і допоміг їй вдягтися. Сказати по правді, мою душу краяли муки ревнощів. Коли обоє приїдуть на Сімдесят четверту вулицю, місіс Бранер по-справжньому оцінить Саула. Я не хотів нав'язуватись і не пішов проводжати їх до передпокою.

Двері за ними причинилися. Вулф підвів голову й промовив:

– Скажіть же що-небудь!

– Сто чортів у печінку! – відповів я. – Вам цього досить? Один мій знайомий, Бірнбаум, вживав цих слів на доказ того, що він не забобонний. Сто чортів у печінку!

– Гаразд.

– От і добре.

– Наш телефон поки що підслуховується. Ви б не могли побачитися до ленчу з містером Кремером?

– Краще після ленчу. Кремер матиме тоді кращий настрій. Щоб одержати ордер, йому потрібно буде з годину чи десь близько години.

– Чудово! Але не… Чого тобі, Фреде?

У дверях стояв Фред Деркін.

– Вони хочуть поснідати! – промовив він.

14

Кабінет старшого поліцейського інспектора з відділу вбивств Південного району міста на Двадцятій західній вулиці був хоч і не зовсім занедбаний, проте вигляд мав досить-таки непривабливий. Лінолеум на підлозі вичовганий, письмовий стіл давно просив лаку, а щодо вікон, то я взагалі ніколи не бачив їх по-справжньому чистими. Стільці, крім того, на якому сидів сам Кремер, були прості й тверді, зате зі справжнього дерева. Коли о двадцять п'ятій хвилині на третю я примостився на одному з них, господар кабінету відразу накинувся на мене:

– Я ж вас просив не дзвонити й не приходити!

Я кивнув головою:

– Але тепер усе з'ясувалося, і я вирішив прийти. Містер Вулф…

– Що з'ясувалося?

– Він заробив ті сто тисяч ще й гонорар.

– Дідька рогатого він заробив! Хіба Вулф узяв їх не для того, щоб здихатись місіс Бранер?

– Для того. Сто чортів у печінку! Але ми не виконали вашого розпорядження. Ми…

– Я не давав ніякого розпорядження!

– Ну гаразд. Ми взнали, що Морріса Елтхауза застрелили не агенти ФБР. Ми підозрюємо, хто це зробив, і, гадаємо, зможемо викрити вбивцю. Я не маю наміру розповідати вам про те, як ми загнали на слизьке ФБР. Не того я сюди прийшов. Колись, як матимете час, містер Вулф із задоволенням про все вам розповість. Ви теж дістанете задоволення. Цього разу він довго цілився, як ніколи довго, і таки влучив. Та я прийшов побалакати про вбивство.

– Ну-ну, балакайте!

Я дістав з нагрудної кишені фотокартку і простяг Кремерові.

– Навряд чи ви бачили її раніше, – промовив я. – Але один чи й кілька людей з ваших цю фотокартку бачили. Вона лежала в комоді у спальні Елтхауза. Ключі від квартири мені дала його мати, тож не пробуйте звинуватити мене в тому, нібито я незаконно проник до приватного житла. Погляньте на зворот.

Кремер повернув фотокартку другим боком і прочитав нірш.

– Це чотири перероблені рядки з другої строфи оди "До грецької урни" Джона Кітса, – провадив я. – Переінакшено досить непогано. І написано рукою міс Дакос, секретарки місіс Бранер. Дівчина живе на Арбор-стріт, будинок шістдесят три, другий поверх, якраз під квартирою Елтхауза. У місіс Бранер я дістав зразки її почерку і пересвідчився, що написала таки вона. Ось ці зразки. – Я дістав з кишені два аркушики й простяг їх Кремерові. – Між іншим, Сара Дакос бачила, як з будинку

виходили три фебеерівці. Зі свого вікна. Не забудьте про це, коли будете її допитувати.

– Допитувати?! За що? За оце? – Він постукав пальцем по фотокартці.

– Ні. Я прийшов сюди, по суті, запропонувати вам побитися в заклад. Ставлю п'ятдесят проти одного, що коли ви візьмете ордер на обшук і добре потрусите її квартиру, то не пошкодуєте. І чим швидше ви це зробите, тим краще. – Я підвівся. – Поки що в мене все. Ми…

– Чорта з два все! – Його червоне кругле обличчя стало ще червонішим. – Сядьте! Я допитаю вас. Що ми знайдемо, і куди ви його сховали?

– Нічого я не сховав. Послухайте, Кремере. Ви ж бо знаєте: маючи справу зі мною, ви маєте справу з містером Вулфом. Знаєте й те, що я завжди додержуюсь інструкцій. На сьогодні я сказав вам усе. Більше ні слова. Хоч би скільки ви тут зі мною лаялись – усе це буде марно згаяний час. Добийтесь ордера на обшук квартири, скористайтесь ним, і якщо ви нічого не знайдете, містер Вулф залюбки побалакає з вами!

– Ні, спершу я побалакаю з вами! Ви залишитесь тут!

– Хіба що ви мене заарештуєте. – Я вже починав гніватись. – Ради бога, чого вам іще від мене треба? Ви товчетеся на цьому вбивстві вже трохи не два місяці! А в нас на нього пішов усього тиждень!

Я повернувся й рушив до дверей. Можна було майже не сумніватися: якщо мене не зупинить сам Кремер, то це зроблять унизу, коли я вийду з ліфта. Але черговий біля

дверей, який знав мене в обличчя, лише кивнув мені головою – щоправда, не вельми привітно, однак досить-таки по-людському. Затримуватись я не став.

Я доїхав до Шостої авеню і повернув додому. В старому цегляному будинку все було гаразд. Ешлі Джервіс та Дейл Кірбі вже оклигали з похмілля, їх добре нагодували, дали кожному по тисячі доларів, і вони пішли. Фред і Оррі за два робочі дні, якщо не рахувати ночей, дістали по три сотні доларів – значно більше, ніж звичайно, і теж поїхали. Саул готувався в кабінеті місіс Бранер чи то фарбувати, чи то тинькувати стіни – що йому більше припаде до душі. Вулф, певно, читав книжку – звичайно, не "ФБР, якого піхто не знає", адже тепер він їх знав, принаймні трьох із них, а о четвертій годині підніметься нагору в свою оранжерею – знов за заведеним розпорядком. Після обіду я ніколи не відпочиваю, навіть коли не досплю вночі, отож міг піти на прогулянку. Так я й зробив.

Напроти будинку шістдесят три на Арбор-стріт я спинився. Вранці, коли я встав, термометр за вікном вітальні показував усього шістнадцять градусів[10], відтоді потепліло всього градусів на п'ять. Ключі від квартири Елтхауза ще були в мене, отож я, щоб не мерзнути, перетнув вулицю, ввійшов до будинку й піднявся на третій поверх. Я згадую про це не тому, що мій вчинок мав якісь наслідки, ні. Просто мені глибоко вкарбувався в пам'ять мій душевний стан. П'ятдесят три години минуло відтоді, як я поклав револьвер під пружини кушетки, а за цей час розумна дівчина могла знайти цілий десяток револьверів і переховати їх деінде. І якщо тепер револьвера в кушетці не буде, нам з Вулфом не позаздриш, – адже то я напоумив Кремера зробити обшук. Інспектор розумів: Вулф послав мене до нього, не просто маючи підозру чи здогад, а знаючи напевно, що в квартирі є щось гаряченьке; зникне воно – винні будемо ми. Якби я відверто сказав йому

про револьвер, то цим би визнав, що брав до рук важливий речовий доказ, а якби взагалі нічого не сказав, то накликав би на себе ще страшнішу підозру, і тоді прощавайте наші ліцензії...

Може, вас і не цікавить мій душевний стан, а от мене, повірте, він ще й як цікавив! У вітальні Елтхауза я підійшов до вікна, відгорнув штору і притиснувся чолом до шибки, щоб краще бачити тротуар. Це було з мого боку досить безглуздо, та чого не зробиш у такому душевному стані! Годинник показував двадцять хвилин на четверту. Від Кремера я пішов усього тридцять п'ять хвилин тому, а щоб одержати ордер, йому потрібно з годину. Отож що я сподівався побачити? Шибка була холодна, і я відхилився трохи назад. Однак нетерплячка змушувала мене раз у раз прилипати чолом до вікна, і нарешті я таки побачив. На тротуарі з'явилася Сара Дакос. Під пахвою вона несла чималий пакунок, загорнений у цупкий папір. Ось дівчина ввійшла до під'їзду. Була за десять хвилин четверта. Від того, що я побачив міс Дакос, на душі в мене спокійніше не стало. Я нічого не маю проти Сари Дакос, але й "за", певна річ, також. Жінка, яка послала кулю в серце чоловікові, може, заслуговує на співчуття, а може, й ні, однак, дідько б її вхопив, не має ж вона права сподіватися, що чужий чоловік, наткнувшись на неї, кине справу й обійде її десятою дорогою!

Прислухавшись, я почув, як відчинилися й зачинилися двері її квартири.

О чверть на п'яту під'їхали дві поліцейські машини. Перша зупинилася край тротуару, друга – поруч із нею, просто посеред вулиці, і я впізнав усіх трьох детективів з відділу вбивств. Вийшовши з машини, вони одразу рушили до будинку, з вікна якого я за ними спостерігав. Один із них, сержант Перлі Стеббінс, натискаючи кнопку дзвінка, можливо, згадав про

мене. Йому ненависна вже сама думка про те, що Ніро Вулф і я, буває, опиняємося в тій самій окрузі, де вчинено вбивство, а тут його послали на завдання, підкинуте, власне, нами! Мені кортіло вийти на сходи й послухати, про що вони розмовлятимуть, коли покажуть Сарі Дакос ордер, але я не зважився. Сержант міг відчути мене нюхом, а це затримає обшук.

Револьвера вони шукали не більше, як десять хвилин. До квартири детективи ввійшли о четвертій годині двадцять одна хвилина – саме тоді причинилися двері, а о четвертій сорок три Перлі вже вивів з будинку Сару Дакос. Нехай хвилин дванадцять він ставив їй усякі запитання після того, як знайшли револьвер. Я стояв біля вікна і спостерігав, як Перлі з Сарою Дакос зникли в машині, потім машина рушила, і я відійшов од вікна й сів на кушетку. Отже, коли поліцейські її заарештували, питання з револьвером розв'язане. Я посидів ще кілька хвилин, і на душі в мене стало спокійніше.

Потім я надягнув пальто, надів капелюх і вийшов. Перед будинком і досі стояла одна машина нью-йоркської поліції, чекаючи двох детективів, – вони ще були в квартирі Сари Дакос. Водій, правда, міг мене впізнати, але байдуже. З вікна я його не бачив і не здогадувався – знає він мене чи ні. Коли я неквапом проходив повз машину, він пильно подивився мені вслід, одначе, можливо, просто через те, що я з'явився з цього будинку.

Я попростував додому. Вже сутеніло, й було десь пів на шосту, коли я піднявся на ґанок і відімкнув ключем двері. Зайшовши на кухню, налив собі склянку молока й спитав Фріца:

– Він уже сказав тобі, що нас не підслуховують?

– Ні. – Фріц саме перебирав моркву.

– Не підслуховують. Можеш говорити по телефону все, що завгодно. Нагадай про себе своїм дівчаткам. Якщо з тобою забалакає хтось чужий, поводься, як спаде на думку. Хочеш почути одну добру пораду?

– Хочу.

– Зажадай у нього добавки. Я зажадаю. Між іншим, я не питав у тебе про вчорашню вечерю. Ти їх добре нагодував?

Фріц подивився мені в очі:

– Арчі, ніколи більше мені про це не нагадуйте! Жахливий день! Epouvantable[11]. Думками я був тут, з вами. Я не знаю, що робив, не знаю, що подавав. Я хочу все забути, коли це тільки можливо.

– Х'юїтт сказав нам по телефону, що всі там повставали й вітали тебе оплесками!

– Ну звісно! Вони ж бо люди виховані. Тільки сам я добре знаю, що забув покласти до пирога з дичиною трюфелів!

– Боже милий! Який я щасливий, що не потрапив туди! Гаразд, забудьте про це. Можна взяти морквину? Страх як люблю моркву з молоком.

– Звичайно, можна, – сказав Фріц, і я взяв морквину.

Я сидів за своїм столом і виписував чеки на сплату рахунків, коли Вулф спустився з оранжереї. Хоч він нічого й не

сказав, я збагнув, що шеф знервований ще дужче, ніж досі був я. Тож коли він сів за свій стіл, я повернув до нього голову й промовив:

– Заспокойтеся. Револьвера вони знайшли.

– Звідки ви знаєте?

Я розповів йому про все, починаючи з візиту до Кремера. Вулф запитав, чи взяв я в Кремера розписку за фотокартку.

– Ні, – відказав я. – Він був не в такому настрої, щоб писати розписки. Я сказав, що Елтхауза вбили не фебеерівці, і це допекло його до серця.

– Ще б пак! Містер Регг зараз у себе?

– Мабуть.

– Подзвоніть йому.

Я зняв трубку, але тільки-но почав набирати номер, як пролунав дзвінок у двері. Я поклав трубку, вийшов до передпокою, глянув крізь двері на сходи, потім вернувся й сказав:

– Можете самі попросити в нього розписку.

Вулф перевів подих.

– Він сам?

Я кивнув головою і пішов відчиняти двері. Цього разу Кремер не приніс мені молока. Він узагалі не звернув на мене уваги, навіть не кивнув головою. Передавши мені пальто, інспектор одразу поспішив до кабінету, а коли і я ввійшов туди, він уже сидів у червоному шкіряному кріслі й щось говорив. Я зачув лише кінець фрази:

– … я мав би про це здогадатись. Господи, я мусив здогадатись! – Коли я сів, він різко повернувся до мене: – Де ви взяли той револьвер і коли його туди поклали?

– Прокляття! – гаркнув Вулф. – Сьогодні вам не слід було сюди приходити! Спершу вгамуйтеся! Арчі, подзвоніть містерові Реггу!

Коли Кремер отак розійдеться, його нічим не спиниш. Та прізвище Perra на нього подіяло. Набираючи номер ЛЕ-5–7700, я стояв до інспектора спиною і не бачив, як він зціпив зуби й люто дивиться на Вулфа, але добре собі це уявляв. Я терпляче тримав біля вуха трубку, знаючи, що додзвонитися так високо, – до самого Perra! – буде не дуже швидко й легко. Ба ні. Очевидно, служби Perra дістали вказівку з'єднувати шефа з Ніро Вулфом негайно, і це був добрий знак. За хвилю ми з Вулфом – він уже зняв свою трубку – почули спокійний низький голос, що протягло вимовляв слова. Я озвався не зразу.

– Вулф?

– Так. Містер Регг?

– Так.

– Мені потрібна та куля. Зараз же. Як ми й умовлялися. Привезіть кулю, і якщо протягом місяця я не виконаю своєї

обіцянки, я віддам вам посвідчення. Однак, гадаю, це станеться раніше, багато раніше.

Регг не вагався жодної секунди:

– Я приїду.

– Зараз?

– Так.

Коли ми поклали трубки, Вулф запитав:

– Скільки часу йому потрібно на дорогу?

– Хвилин двадцять чи й менше, – відповів я. – Адже йому не треба ловити таксі.

Вулф повернувся до Кремера:

– Містер Регг буде тут за двадцять хвилин. Раджу…

– Регг із ФБР?!

– Так. Раджу вам відкласти свої нападки до його приїзду. Чи, може, й доти, доки він піде. А я тим часом розповім вам про здійснену нами операцію. Правда, я обіцяв містерові Реггу не розголошувати її перед громадськістю, але ж ви – не громадськість, до того ж ми провели операцію завдяки вам, і ви маєте право знати про неї. Та мені буде легше з ним домовитись, якщо ви дасте відповідь на два запитання. Ви знайшли револьвер у квартирі міс Дакос?

– Звичайно. Щойно я питав Гудвіна, коли він туди його поклав, і хочу спитати про це ще раз.

– Зачекайте зі своїми запитаннями доти, доки ми поговоримо з містером Реггом. Це той самий револьвер, на який Морріс Елтхауз мав дозвіл?

– Так.

– Це значно полегшує справу. А тепер щодо операції…

І Вулф описав Кремерові всю операцію. Розповідає він не гірше від мене, навіть краще, якщо ви любите довгі промови. Замовчувати ім'я Х'юїтта вже не було рації, адже тепер ФБР однаково про це знало, і Вулф детально спинився й на своєму спектаклі. Коли він дійшов до сцени в кабінеті з двома агентами ФБР, оточеними зусібіч дулами пістолетів, і змалював, як він кидав їхні посвідчення до себе в шухляду, я побачив таке, чого ніколи не бачив і, мабуть, уже ніколи й не побачу: на обличчі старшого поліцейського інспектора Кремера розпливлася широка усмішка. Вона не сходила з його обличчя й тоді, коли Вулф, переказуючи свою розмову з Реггом уранці другого дня, заявив, що його слово надійніше за слово фебеерівця. Мені навіть здалося, ніби Кремер ось-ось підхопиться й поплескає Вулфа по плечу, коли це раптом пролунав дзвінок у двері, і я пішов відчиняти.

Я вже згадував, як Вулф збив Perra з пантелику, попросивши привезти кулю. Але це було ніщо проти того, який Регг був ошелешений, коли, ступивши до кабінету, вздрів там Кремера. Я стояв позад Porra й не бачив його обличчя, але бачив, як він весь заціпенів, а пальці його стислися в кулаки. Кремер підвівся, хотів був простягти руку, але враз опустив її.

Я поставив гостеві жовтий стілець, і Регг сказав до Вулфа:

– Оце таке ваше слово?! Надійніше за моє?! Проклятий негіднику!

– Сідайте, – мовив Вулф. – Надійне в мене слово чи ні – це вже моє діло. Я не оцінюю ситуації доти, доки її не вивчу. Містер Кремер...

– Всі наші угоди нечинні!

– Пхе! Ви ж бо, здається, не віслюк?! Містер Кремер шкодує, що підозрював ваших співробітників у вбивстві. Якщо ви сядете й заспокоїтесь, він сам про це вам скаже.

– Я не збираюся ні перед ким вибачатися! – вигукнув Кремер. Він обернувсь, переконався, що червоне шкіряне крісло на місці, й сів. – Кожен, хто приховує відомі йому факти...

– Помовчте! – урвав його Вулф. – Якщо вам, джентльмени, кортить сваритися – то ваша річ, тільки робіть це не в моєму кабінеті. Я хочу з'ясувати обставини, а не заплутати їх. Я люблю дивитися співрозмовникам в очі, містере Регг. Сядьте.

– З'ясувати? Як?

– Сядьте, і я все вам розкажу.

Але Регг не сідав. Він глипнув на Кремера, вшанував своїм поглядом навіть мене, як ото полководець, що, оцінюючи поле битви, поглядає на свої фланги. Ця історія йому, звичайно, вельми не подобалась, і все ж він сів.

Вулф підніс руку.

– По суті, – почав він, – обставини не такі вже й заплутані. Всі ми бажаємо одного й того самого. Я прагну виконати свої зобов'язання. Ви, містере Регг, хочете почути заяву про те, що ваші люди непричетні до вбивства, а ви, містере Кремер, – знайти й притягти до відповідальності вбивцю Морріса Елтхауза. Простішого не буває. Ви, містере Регг, зараз віддасте містерові Кремеру кулю, яка лежить у вашій кишені, і скажете йому, де її взяли. Ви, містере Кремер, з'ясуєте, чи це та куля, котра вилетіла з револьвера, знайденого сьогодні в квартирі Сари Дакос, і разом з іншими речовими доказами, що їх, без сумніву, ваші люди тепер шукають, вона розв'яже ваші проблеми. Немає…

– Я не сказав, що в мене є куля!

– Пусте! Раджу вам трохи заспокоїтися, містере Регг. Містер Кремер має всі підстави гадати, що ви володієте незаперечним речовим доказом у справі з убивством, яка належить до його юрисдикції. Згідно із законом штату Нью-Йорк він має цілковите право обшукати вас – тут і зараз же. І він знайде те, що йому потрібно. Чи не так, містере Кремер?

– Так.

– Проте, – звернувся Вулф знов до Perra, – потреби в цьому нема. У вас є голова на в'язах. Адже очевидно, що передати містерові Кремеру кулю вигідно і вам, і вашому бюро.

– Чорта пухлого це мені вигідно! – відказав Регг. – Щоб хтось із моїх людей попав свідком на суд і під присягою заявив, нібито був у квартирі і взяв кулю?! Чорта пухлого!

Вулф похитав головою:

– Ні. Це вам не загрожує. Ви скажете містерові Кремеру приватно, звідки у вас куля, а хтось із його людей виступить на суді і під присягою заявить, що це він знайшов її в квартирі Елтхауза. І тоді…

– Мої люди – не клятвопорушники! – вигукнув Кремер.

– Дурниці! Наша розмова не записується. Ви повірите містерові Реггу, якщо він дасть вам кулю і сканує, що її знайшли на підлозі в квартирі Морріса Елтхауза близько одинадцятої вечора в п'ятницю двадцятого листопада?

– Так.

– Тоді прибережіть свої пишні фрази для іншої аудиторії, яка належно їх оцінить. Тут перед вами не простодушні невігласи. Я не думаю…

– Не такі вже й пишні фрази, – перебив його Регг. – Чи не станеться так, що містер Кремер сам піде на суд і скаже, де взяв кулю насправді? І тоді й мене попросять на суд.

Вулф кивнув головою:

– Маєте рацію. Може статися й таке. Але містер Кремер цього не зробить. Якщо він це зробить, мене теж потягнуть на суд, і містера Гудвіна також, і тоді куди ширша аудиторія, ніж тут, довідається про те, як було знайдено вбивцю Морріса Елтхауза після того, як поліція і районна прокуратура марно згаяли на розслідування два місяці. Ні, містер Кремер цього не зробить.

– Будьте ви прокляті! – вилаявся Кремер. – Обидва.

Вулф поглянув на годинник.

– Мені пора вечеряти, джентльмени. Я сказав усе, що хотів сказати, і виконав своє зобов'язання. То ви бажаєте залагодити цю справу чи впиратиметесь, як віслюки, далі? Коли так, то домовляйтеся собі в іншому місці.

Регг звів очі на Кремера.

– Вас влаштовує така пропозиція?

Погляди фебеерівця і поліцейського зустрілися.

– Влаштовує, – нарешті відповів Кремер. – А вас?

– Мене теж. Револьвер при вас?

– Так. – Кремер повернувся до Вулфа: – Ви сказали, що після розмови з Реггом, я зможу розпитати Гудвіна. Я цього не робитиму. Може, пізніше, якщо в нас несподівано виникнуть ускладнення. Однаково він нічого певного не скаже, ну його к бісу. – Тоді до Perra: – Справа за вами.

Регг сягнув рукою до кишені й дістав невеличку пластикову капсулу. Потім підвівся й ступив крок уперед.

– Цю кулю, – промовив він, – знайшли на підлозі в квартирі Морріса Елтхауза, у вітальні, близько одинадцятої години вечора в п'ятницю двадцятого листопада. Тепер вона ваша. Я ніколи її не бачив.

Кремер теж устав, узяв капсулу й відкрутив її. Куля випала йому на долоню. Інспектор уважно оглянув її і вкинув назад до капсули.

– Чорт, а ви масте рацію! – сказав він. – Це моя куля.

15

Через три дні, у понеділок близько сьомої вечора, ми з Вулфом сиділи в кабінеті і обговорювали список витрат, які мали намір віднести на рахунок місіс Бранер. Я вважав це питання другорядним, одначе принциповим. Коли ми дійшли до ленчу в Рустермана, Вулф рішуче заявив, що вартість ленчу справедливо буде віднести на рахунок клієнтки – адже ми, мовляв, влаштували його у зв'язку зі справою місіс Бранер, і хоч у тому ресторані грошей з нас не беруть, це ще не означає, що нас там годують безплатно; просто це форма подяки за послуги, які Вулф робив їм колись і робить досі. Та я додержувався іншої думки. Щодо послуг давніх, говорив я, то це справа минулого, а щодо послуг теперішніх, то Вулф їх однаково робитиме, навіть якби я та місіс Бранер пішли тоді на ленч до кав'ярні-автомата.

– Я розумію, ваше матеріальне становище нелегке, – правив я. – Та навіть якщо ви доведете розмір гонорару до межі й додасте, скажімо, ще сотню тисяч доларів, цього нам до кінця року все одно не вистачить, і вже на День праці[12] чи принаймні на День подяки[13] вам доведеться брати нову роботу, тож, здавалося б, закономірно витрушувати з цієї жінки кожен зайвий п'ятак. Але ж місіс Бранер була чудова клієнтка, і вам треба поставитись до неї особливо уважно, як і до мене – я ж бо вирішив з нею одружитись. До того ж у неї ціла купа інших витрат, а тепер ще матиме нові: місіс Бранер хоче найняти Сарі Дакос дорогого адвоката. Майте ж совість!

– Міс Дакос уже зізналася, ви про це чули.

– Тим більше їй потрібен адвокат! Я, бачте, беру все це дуже близько до серця – адже то я запросив місіс Бранер на ленч до Рустермана. Слухайте, Вулф, якщо вона таки згодиться сплатити оцей ось рахунок, то я не витримаю і скажу їй приватно, що він – за оту вечірку в нас удома. Може, вона схоче...

Пролунав дзвінок у двері. Я підвівся, вийшов до передпокою і побачив на сходах типа, з яким досі не мав діла, однак добре знав його з численних фотознімків у газетах. Я вернувся до кабінету й сказав:

– Оце-то так! Велике цабе!

Вулф похмуро зиркнув на мене, але потім, коли до нього дійшло, хто до нас з'явився, зробив те, чого не робив ніколи: вийшов з-за столу й рушив зі мною до передпокою. Ми стояли пліч-о-пліч і дивилися крізь шибки на ґанок. Гість натис пальцем на кнопку, і дзвінок знов задзеленчав.

– Взагалі ми з ним не умовлялися, – промовив я. – Може, провести його до вітальні, хай трохи там зачекає?

– Ні. Він мені не потрібен. Нехай дзвонить, поки й палець затерпне. – Вулф повернувся й пішов назад до кабінету.

Я рушив за ним.

– Може, він їхав з самого Вашінгтона тільки задля того, аби з вами побачитись. Неабияка честь!

– Пхе! Заходьте, пора цю справу закінчувати.

Я сів за стіл.

– Як я сказав, мені, мабуть, доведеться сказати місіс Бранер приватно…

Дзвінок у двері не вгавав.

Примітки

1

Отже (франц.).

2

Добре зроблений (франц.).

3

Вулиця в Нью-Йорку, де міститься ФБР.

4

0,38 дюйма, або ж 9,05 мм.

5

Щирості, чесності (лат.).

6

Відомий паризький кухар і ресторатор.

7

Французький політичний діяч. Автор книжок про вишукані страви.

8

На місці злочину (лат.).

9

Лант Альфред – американський актор.

10

За Фаренгейтом.

11